

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

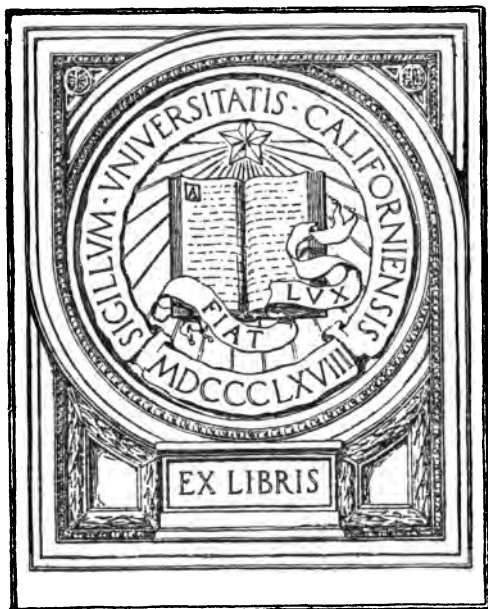
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

UC-NRLF

\$B 291 061

GIFT OF
JANE K.SATHER

~~7689~~
~~528~~
~~1824~~

fin

**M. ACCII PLAVTI
RV DENS**

EX RECENSIONE REIZII

ADNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

C. E. CH. SCHNEIDER,

PROF. VRATISL.

**VRATISLAVIAE,
APVD MAXIVM ET SOC.
MDCCCXXIV.**

TO THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF MODERN ART

Latin SATHER

EDITOR LECTORI S.

Quum ante hos quinque annos Plauti Rudentem harum literarum studiosis interpretarer REIZII, viri immortalis memoriae, recensionem sequens, quippe cuius opera effectum videretur, ut ab iis, quos nondum intimam cum ipso poëta familiaritatem contraxisse consentaneum esset, tamen commode legi fabula posset, quoties de rationibus vel mutandae secundum Reizium aliterve, vel retinendae veteris scripturae dicendum esset, id quod quivis fere verficulus iniungebat, haud sane exiguo temporis pariter ac perspicuitatis dispendio ea, quae ad praeparationem iudicandi antea nosse oportebat auditores, codicum dico et editionum antiquarum lectiones, inter ipsum interpretandi negotium cum iis communicare cogebar. Deerat enim tum, neque adhuc prodiit Plautinae cuiuspiam fabulae editio, quae scholis Academicis recte possit adhiberi, et ut ad tironum captum institui debet Gymnasiorum usui destinata editio, ita ad proveciores accommodata sit. Cuius rei maximam partem

in critico apparatu positam existimo. Cetera enim quae dicenda sunt de ingenio scriptoris, de imitatione ipsius et aliorum, et pleraque ad linguam, metra, reliquam antiquitatem spectantia facilius ore tradita memoria calamoque excipiuntur, libro addita interpretis operam non iuvant sed inutilem reddunt. Itaque quum postea copia mihi data esset, criticum huius fabulae apparatus etiam augendi, et meis et aliorum scholis utile fore sperabam, si vetera, quae scitu digna essent, novis his adaucta in unum quoddam variae lectionis corpus coniuncta textui Reiziano subiicerem. Ita hic liber ortus est, a quo ob id ipsum, quod scholis relinquenda essent, iudicia de difficilioribus locis et rebus abesse volui.

Inter codices, quibus ad concinnandam lectionis varietatem usus sum, primus est *Vindobonensis*, quem ego unum, quum Vindobonae versarer, ab humanitate KOPITARI, viri egregii, qui ibi summa cum laude codicum thesauro praeest, oblatum contuli. Nam alter, qui in eadem bibliotheca est Plauti codex, octo tantum priores fabulas continet. Ille chartaceus est, forma maxima, foliorum CCXCIV, et ex bibliotheca Pontani ad Ant. Epicurum, ab Epicuro ad Ant. Feltrium transierat. Postea a. 1565 eo usus est Sambucus. In fine voluminis annus significatur M. CC. XLIII. Sed tertium C videtur erasum. Cum eo in plerisque consentit codex *Lipsiensis*, cuius lectiones ROSTIO debentur, viro doctissimo et de Plauto

optime merito, qui eum ad editionem Gronovianam ab Ernestio repetitam contulit, schedasque suas mecum Lipsiae communicavit. Haud dubie idem est, qui in Catalogo bibliothecae Christiae parte II. pag. 139 in descriptione exemplaris Camerariani, quod nunc Dresdae in bibliotheca regia est, *Codex membranaceus dicitur non tam vetustate (vix enim CCCC annos natus) quam integritate, munditiis suis et librarii cura probabilis, qui in Hispania ante CC annos Hieron. Suritae, nominis subnotati indicio, fuit, ad Batavos deinde, incertum quo tempore delatus, mox hastae Lipsiensis Academiae inter Sellianos libros a. 1738 subiectus Senatoriae bibliothecae redemptus et a Christio ad exemplar illud editionis Camerarii collatus est.* Ex his codicibus omnia, quae vel ipse excerpissem, vel excerpta ab Rostio accepissem, attuli, praeter versuum distributionem, in qua codicum auctoritas nulla est. Alia, ut quod *causa, cum, paulisper pro causa, quum, paullisper* exhibent, semel monuisse suffecerit. Quod ad reliquos attinet, quorum lectiones indicavi, de *Palatinis* infra dicam, de *Academico* Lugdunensi, quem habuit Gronovius, hoc unum memorandum, quod omnes fabulas excepta *Amphitruone* continet, de *Vallae* autem aliorumque aequalium, de *Turnebi* et *Sambuci* libris nil certi, de quibusdam ne hoc quidem constat, utrum manu fuerint scripti an typis expressi. Praeterea Grammaticos, Priscianum, Festum, Nonium, ut par erat, codicum loco habui, nec non BENTLEIVM, qui usus est codicibus.

In editionibus, quas adhibui, primum locum tenet *princeps*, quae Venetiis a. MCCCCLXXII. hac subscriptione prodiit: *Plautinae viginti Comoediae: linguae Latinae deliciae: magna ex parte emendatae per Georgium Alexandrinum: de cuius eruditione et diligentia indicent (pro iudicent) legentes. Impressae fuisse opera et impendio Ioannis de Colonia Agripinensi: atque Vindelini de Spira.* Eam qui accurate et totam contulerit, neminem novi, adeoque paucis inter editores Plauti visa videtur, et tamen est instar codicis in quibusdam fabulis optimi, in nulla plane contemnendi. Nam quas et subscriptio et multo magnificentius praefatio loquitur emendationes a Georgio Merula factas, eas fere in levissimis scripturae vitiis tollendis consistere, quemadmodum augurabatur olim HERMANNVS, vir celeberrimus, in praefatione ad Trinumnum pag. V., ita collatis pluribus fabulis expertus sum, intelligique ex indole lectionum eius in Rudente potest, quas omnes ne typothetae quidem exceptis vitiis commemorandas putavi. Sed accuratam eius descriptionem et lectionem universam alio loco editurus sum. *Venetarum* editionum a. 1495 (4.) et 1499 (fol.), quarum copia erat, raro mentio facienda fuit, prioris ad III. 4, 18. et IV. 2, 10. posterioris ad I. 2, 81. 90. 91. 4, 9. Nam in reliquis locis vel cum principe eas consentientes, vel typothetae errore discrepantesprehendi. *Mediolanensem* a. 1500 non magis quam *Pyladis Brixianam* a. 1506 ipse vidi. Itaque illius quidem le-

ctiones paucas Bothii auctoritate consignavi, alterius autem plurima nova eaque plerumque vitiosa et a metrorum ignorantia profecta exhibentis loco *Venetam a. 1518* contuli, formae maximae, hoc titulo inscriptam: *M. Actii Plauti linguae latinae principis: comoediae viginti: vivis pene imaginibus (ligno incisis) excultae. Novissime ex collatione Florentinae fidelioris impressionis: et aliorum omnium: quae inveniri potuerunt: affatim recognitae. Vna cum luculentissimis commentariis Bernardi Saraceni: Ioannes Petri Vallae: et Pyladis brixiani. Nec non observationibus Pii Bononiensis, Vgoleti et Grapaldi scholia: Anselmiquae epiphillidibus. Adiecto insuper eleganti indice, nunc primum excogitato: qui omnia grammaticalia omnia subobscura vocabula: omnes fabulas et historias: et quaeque digna cognitu: alphabetice demonstrat. Eam curavit Lucas, Canonicus Olchmensis, Georgii Vallae discipulus. Florentina, quam fideliorem impressionem dicit, Nic. Angelio auctore a. 1514 Florentiae apud Iuntam prodierat, quam postea Aldus quoque Manutius repetiit a. 1522. Angelius autem Pyladen secutus erat, ut observavit LINGIVS, vir elegans et Plauto edendo imprimis aptus, quem dolendum est muneris scholastici negotiis impeditum consilium, quod ceperat olim, quodque luculento Quaestionum Plantinarum Specimine demonstravit, exsequi non potuisse. Is igitur in praefatione Quaestionum, quas dixi, pag. IV. haec habet: *Ex eo potissimum, quod vetustissimas editiones adhibere potui, lectionis**

que discrepantia a me exhibita manifestum erit, post editionem Principem, nullam e solis libris manu scriptis esse concinnatam, depravatorem Plauti esse Pyladem Brizianum, huiusque vitia, ut hominum morbi per successiones quasdam traduntur, propagata esse e Briziana anni 1506 per Parmensem a. 1510, Iuntinas, Aldinas, Venetam a. 1518. maximam partem etiam per Cratandriam aliasque, quae etiamnum apud criticos vetustatis causa nimium habent auctoritatis. Et Canonium quidem Olchinensem nihil nisi repetisse Florentinam, ex eo quoque credibile fit, quod J. Caesaris, quam idem curavit Venetiis a. 1511 editionem, in omnibus similis est Florentinae eiusdem scriptoris a. 1508 editae, ut quemadmodum Basileenses Aldum solebant, sic Olchinensis iste Iuntam ducem secutus esse videatur. De *Simonis Carpentarii* opera Plauto impensa honorifice quum sensisset Hermannus in praefatione ad Trinumum, et simul se utramque eius editionem possidere ostendisset, virum praestantissimum et erga me benevolum adii per literas, ut mihi conferri eam curaret. Id negotium ipse suscipere dignatus ex ea Simonis editione, quae Parisiis, ut videtur, duobus voluminibus apud Dionysium Rozium sine loci et anni nota prodiit, excerptam lectionis varietatem mecum communicavit. Consentit ea saepius cum principe quam reliquae, sed habet etiam propria minime spernenda, in quibusdam cum Prisciano facit. Quae ad orthographiam et interpunctionem pertinerent leviora Hermannus praetermisit, et formas minus antiquas, velut in superlativis

imus, non unus, item *Grippus*, non *Gripus*, in ea plerumque inveniri omnino observavit. Ex *Camerarii* editionibus, qui ingenio, doctrina et codicum auxilio pariter instructus *Plauti* comoedias praeclare constituit, primam adhibui *Basileensem* anni, ut ex praefatione colligitur, 1552, omnes viginti fabulas cum brevi annotatione singulis subiecta complectentem, eiusque discrepantiam omnem eo diligentius notavi, quo magis est ad codicum fidem informata. Habuit enim *Camerarius*, ut in praefatione p. 11 demonstravit, adminicula duorum librorum, veterum quidem illorum, sed quos librarium inscitia et futilitas foede depravasset. *Horum alterum*, inquit, *nacti fuimus de bibliotheca praestantis dignitate et doctrina viri Vifi Werleri Franci, cui pleraque debemus eorum, quae a nobis fuerunt correctae. Georgii autem Fabricii candor eximius et benevolentia summa erga nos, de incredibili studio diligentiae suae, communicavit nobiscum nuper suum quoque librum, in quem congererat, quicquid perquirere legendo potuit, quod ad Plautinarum fabularum tam emendationem quam explicationem aliquid momenti haberet. Caetera sunt considerationis et curae ac studii nostri.* Horum codicum, qui deinde in bibliothecam Palatinam translati et Palatini vocati sunt, prior a Werlero communicatus cum *Camerario*, omnes fabulas, posterior, ut *Taubmannus* in praefatione a. 1612 testatur, duodecim posteriores a *Bacchidibus* continet. Priorem, utpote praestantior, *Camerarius* ducem secutus est, idque summa eum cum fide fecisse, facile ipsius verbis credet quicumque mores

huius viri cognoverit, cuius in principio annotatorum ad Amphitruonem haec exstat professio: *Annotabuntur a me non omnia quidem illa quae in nostra editione aliter, quam in ante evulgatis libris leguntur. Nam quis esset modus harum annotationum futurus? Sed ea duntaxat notabimus, in quibus aut mutationem aliquam nostram, aut temeritatem aliorum indicandam, aut explicatiunculam adhibendam, aut de scriptura veteri disputandum putaverimus: in reliquis, quemadmodum et prius, ita nunc petimus nostrae fidei credi, devinctae illi quidem ad exemplum nostrum vetus, ita ut cum hac illam periclitari necesse sit.* Haec ille, qui iam ante ab a. 1536 fabulas sex, tum quinque alias, deinde iterum sex singulatim ediderat. Post Camerarium eosdem codices contulerunt *Ianus Gruterus*, bibliothecae Palatinae praefectus, et *Philippus Pareus*, quorum rixae hoc boni effecerunt, ut uterque quam accuratissime membranas perspiceret, quo alterum erroris arguere posset. Itaque factum est, ut excussis quam diligentissime codicibus Palatinis nonnulla a Camerario vel consulto vel casu ommissa apparent, quae tantum abest, ut fidem eius minuant, ut potius quia pauca et levia sunt, in comparatione negligentiae, qua illis temporibus codices tractari solebant, Camerarii diligentiam commendent. Mihi tamen non negligenda videbantur, quae Gruterus et Pareus vel alia vel nova ex illis codicibus attulissent, et Gruteri quidem inventa ex editione *Taubmanni* tertia a. 1621, Parei autem magis dubia secundum *Gronovium* pleraque retuli, qui ea ab auctore legata accepisse in praefatione pag.

XVI. edit. Lips. narrat. Denique *Lambini* recensionem conferendam putavi, qui in plerisque Camerarium sequitur, sed quaedam peculiaria habet, quae videri possunt ex codicibus Parisiensibus desumpta. Quamquam neque codices, quot aut quales contulerit, usquam significavit, neque ipse Plautum edidit, sed Iacobo Heliae edendum reliquit, qui in praefatione, postquam de *Lambini* celeritate in publicandis libris suis dixit, haec addit: *tamen in tanto scribendi studio, tantaque celeritate multa nobis saepe excidunt, quae postea minime probamus; nonnulla omittuntur, quae in summa diligentia nobis summam negligentiae famam inurunt. Quamobrem D. Lambini posteriores in Horatium et Lucretium commentarii prioribus longe accuratiores sunt et copiosiores.* — Eandem fere ille rationem in interpretando Plauto secutus est. Primum enim in omnes eius fabulas scripsit scholia, quae non edidit, veritus reprehensionem eorum, qui hoc Horatii praeceptum tenendum esse existimant, nonnumquam prematur in annum. Deinde satis longo intervallo ea perpolire et augere coepit. cum vero ad decimam tertiam comoediam venisset, incidit in morbum, qui ei et scribendi et vivendi finem attulit. Postea idem Helias de suo edendi labore praedicans *Hi commentarii, inquit, manu Lambini ita scripti erant, ut non codex sed adversaria viderentur esse: multas lacunas habebant: quas explevimus verbis eorum auctorum, quos Lambinus in promptu non habebat. Multa falso citata restitimus: plurima adumbrata quae ab operis legi non poterant, expressimus, in quo ipso non tam a litterarum obscuris notis,*

quam a loci sententia adiuti sumus. Sic fieri potuit, ut et errata multa relinquerentur, et lemmata interdum a textu discreparent, et ipse textus non in omnibus Lambiniani Plauti editionibus idem exhiberetur. Atque errata quidem, quae Helias in eadem praefatione non omnia, at graviora in unum locum collecta emendasse ait, cuius operae ego nusquam monumentum inveni, pleraque silentio praetermisi, lemmatum autem discrepantiam notavi, et propter editionum dissensum duas, quarum copia erat, adhibui, alteram forma maxima Lugduni a. 1577, alteram quadrata a. 1595 a Vignoni heredibus publicatam. Ex notis Lambini, quemadmodum ex Camerarii scholiis, ea omnia quae ad lectionem constituendam facerent, exhibui, neque causam inveni, cur de Lambini fide dubitarem. Si quando *Gronovianae* recensiois mentionem feci, ideo feci, quod de codicum Palatinorum vel Lugdunensis lectione coniectura inde capi posset. *Bothii* autem rationem initio frequentior, notitiae causa, habui, mox ibi tantum, ubi non temere recessisse a lectione vulgata videretur.

Praeterea hoc mihi monendum est, *omnes* ubi dixerim in aliqua lectione consentire, codices dictos esse Vindobonensem et Lipsiensem, et editiones principem, Lucae Olchinensis, Simonis Carpentarii, Camerarii et Lambini, eorum signa esse V. L. P. O. S. C. La., Palatinos autem codices significari per Pall., editionem Taubmanni tertiam, Gruteri curis auctam, per TG., Gronovium per G., Reizium per R., Bothium per Bo.

D. Vratislavia a. d. XIX. Kal. Sept. MDCCCXXIV:

RVDENS PLAVTI

DRAMATIS PERSONAE

ARCTVRVS prologus	PTOLEMOCRATIA sacer-
SCEPARNIO seruus Dae-	dos Veneris
monis	PISCATORES
PLEVSIDIPPVS adole-	TRACHALIO seruus
fcens	Pleusidippi
DAEMONES fenex	LABRAX leno
PALAESTRA et	CHARMIDES hospes La-
AMPELISCA mulieres in	LORARII
seruitute apud	GRIPVS Daemonis seruus
lenonem	piscator

ARGVMENTVM

Reti piscator de mari extraxit vidulum,
 Vbi erant herilis filiae crepundia,
 Dominum ad lenonem quae surrepta venerat.
 Ea in clientelam suapte imprudens patris
 Naufragio eiecta deuenit: cognoscitur,
 Suoque amico Pleusidippo iungitur.

Eiusdem RVdens Incipit. V.

Personas om. V. (L.) P. O.
 (S.) A C. et La. ita significatae
 sunt:

ARCTVRVS Prologus.
 SCEPARNIO seruus.
 PLEVSIDIPPVS adolescens.
 DAEMONES fenex.
 PALAESTRA mulier.
 AMPELISCA mulier.
 SACERDOS anus.

PISCATORES.
 TRACHALIO seruus.
 LABRAX leno.
 CHARMIDES parasitus.
 LORARII.
 GRIPVS piscator.

1. Reti) Rete V. L. P. de mari extraxit) extr. de mare La.
3. surrepta) subrupta V. L.
4. suapte) suscepta V. L. P. O.

A R C T V R V S

PROLOGVS

- Qui gentes omnes mariaque et terras mouet,
 Eius sum ciuis ciuitate caelitum.
 Ita sum vt videtis spléndens stella cándida,
 Signum quod semper tempore exoritur suo
 5 Hic atque in caelo. nomen Arcturo est mihi.
 Noctum sum in caelo clarus atque inter deos:
 Inter mortales ambulo autem interdius.
 Et alia signa de caelo ad terram accidunt.
 Qui est imperator diuum atque hominum Iuppiter,
 10 Is nos per gentes alium aliuta disparat,
 Hominum qui facta, mores, pietatem et fidem
 Noscamus: vt quemque adiuvet opulentia.
 Qui fallas lites falsis testimoniis
 Petunt, quique in iure abiurant pecuniam,
 15 Eorum referimus nomina exscripta ad Iouem.
 Cotidie ille scit, quis hic quaerit malum;
 Qui hic litem adipisci postulant periurio
 Mali; res falsas qui impetrant apud iudicem:
 Iterum ille eam rem iudicatam iudicat:
 20 Maiore multa multat, quam litem auferunt.
 Bonos in aliis tabulis exscriptos habet.

PROLOGVS) om. V.

3. sum ut videtis) ut vid. sum
 V. L. P. O. S. f. n. videtis: Bo.

4. 5. Punctum post suo posuit,
 post caelo sustulit Bo.

6. inter deos) interdius O.

7. Inter) Et inter V. L. P. O.
 S. ambulo) ambulo, V. L. ambu-
 loque coni. C. ambulod. Bo. au-
 tem) et O. reliqui om. interdius)
 inter deos O.

8. accidunt) occ. P. et reliqui
 editi.

9. diuum) diuom O. Bo. Jup-
 piter) Jupiter V. L. O.

10. gentes) gentis omnes. aliuta)
 alia V. L. P. S. C. in alia O. La.
 quidem alia coni. C.

11. Hominum qui facta) Qui f.
 h. V. L. P. O. S. mores) qui mo. O.

12. quemque) quaque V. L. O.
 opulentia) Op. Bo.

13. lites) litis V. L. P.

15. exscripta) excr. V. L. C.

16. Cotidie) Quot. P. O. Cotidie.
 V. L. (cum puncto) hic) hic sibi
 O. quaerit) quaerat omnes.

17. adipisci) apisci C. La. Bo.
 periurio) periurio. P. periurio, O.
 S. C. La.

18. Mali;) Mali P. O. S. C. La.

20. multa multat) multa mult.
 V. multa multat L. O.

21. aliis) albis S. exscriptos)
 excr. C.

- Atque hóc scelesti inducunt in animúm suum,
Iouém sé placare pólle donis, hóstiis:
Et óperam et sumtum pérduunt. id eo fít, quia
25 Nihil éii acceptum est á periuris súplici.
Facilius, siquí píus est, a dis súpplicans,
Quam qui scelestust, ínueniet veniám sibi.
Iccírco moneo vós ego haec, qui estís boni,
Quique aétatem agitis cú pietate et cú fide,
30 Retinéte porro, póst factum vt laetémíni.
Nunc, húc qua caússa véni, argumentum éloquar.
Primúm dum huic esse nómen vrbi Díphilus
Cyrénas voluit. íllíc habitat Daémones
In agro átque villa próxuma, proptér mare,
35 Senèx, qui húc Athenis éxsul venit, haúd malus.
Neque is ádeo propter málitiam patriá caret:
Sed dum álios seruat, se ímpediuit ínterim.
Rem béne paratam cómitate pérdidit.

22. scelesti inducunt in animum suum) *sc. in an. ind. su. V. P. S. Bo. in an. sc. ind. su. O. sc. illi in an. ind. su. C. La. (illi, teste Gronovio, neque in duobus Palatinis neque in Leidensi codice exstat)*

23. placare) *placere V. donis, hostiis* „In uno exemplari vestigia indicabant scriptum fuisse *hecatombis hostiis*, quam scripturam nequaquam possum improbare. “ C. „MS. sec. Pal. *posset omnibus ostiis*, ex quibus vestigiis Camerarius videbat formari posse *hecatombis hostiis*,“ Taubm. Grut. „MSS. Palatini habent *omnibus ostiis*.“ Boxhorn. „Non ambo MSS. Palatini, sed alter tantum cui tamen accedit Academicus. “ (Leidensis.) Gron. Et *omnibus pro donis* habent V. L. P. O. S. — O. *se post placare* reiecit.

24. sumtum) *sumptum V. P. O. S. perdunt) perdiunt V. L. perduunt* Pal. ambo, secundum TG., et P. S. id eo) *atque id ideo O. qui h. l. ut P. verbum finit.*

25. Hunc v. a *Fit* incipiunt et usque ad *periur.* proferunt P. O. eii) *ei omnes, periuris*) — *riis* Pall. V. L. P. O. S. *supplici)-cii omnes.*

26. siqui) *om. O. pius) plus V. L. dis) diis V. L.*

27. scelestust) — *stus est omnes.*

28. Iccirco) *Idc. V. P. Bo. ego)* inter lin. V. qui) *quive L. et us* inter lin. additum habet V.

30. post) *est V. L.*

31. caussa) *causa V. P. Bo.*

32. Primum dum) *Primumdum Bo.*

33. Cyrenas) *cir. V. (ut infra.) habitat) habitare V. L. P. S. Daemones) - nem V. L.*

34. proxuma) *proxima V. L. P. S. (quem Hermannus plerumque ita habere testatur.) C. La.*

35. huc Athenis) *A. h. O. exsul) exul V. P. O. S. C. Bo.*

37. impediuit) *impediuit, P. impediunt. L. impediunt V.*

38. paratam) *partam P. S.*

I *

Huic filiola olim virgo periit parvula:

- 40 Eam de praedone vir mercatur pessumus:
Is eam huc Cyrenas leno aduexit virginem.
Adolescentis quidam civis huius Atticus
Eam vidit ire e ludu fidiciniu domum.
Amare occoept: ad lenonem deuenit,
45 Minis triginta sibi puellam destinat,
Datque arrhabonem, et iureiurando alligat.
Is leno, vt se aequum est, flocci non fecit fidem,
Neque quod iuratus adolescenti dixerat.
Ei erat hospes, par illius, Sículus senex
50 Scelustus, Agrigentinus, urbis proditor:
Is illius laudare infit formam virginis,
Et aliarum itidem, quae eius erant mulierculae.
Infit lenoni suadere, vt secum simul
Eat in Siciliam: ibi esse homines voluptarios
55 Dicit: potesse ibi fieri eum disuitem:
Ibi esse quaestum maximum meretricibus.
Persuadet. nauis clanculum conducitur.
Quidquid erat, noctu in nauem comportat domo
Leno. adolescenti, qui puellam ab eo emerat,
60 Ait sese Veneri velle votum soluere.
Id hic est fanum Veneris, et eo ad prandium

39. Huic) Huic Bo. olim) om. V. P. S. C. La. Bo. In O. est ante fil. parvula) parvula V. L. P. C. La.

40. mercatur) mercatus O.

41. huc) huic O. leno) virgo V. sed in marg.: al. leno.

42. civis huius) h. c. V. L. P. S. Atticus) atthicos V. L. atticos O. S.

43. fidiciniu) ita etiam Pall. fidicino S. C. La.

46. Datque) D— in V. ab alia manu addita est. arrhabonem) arab. V. O. arab. P. C. La.

47. aequum est) aequumst V. L.

48. adolescenti) adul. V. L.

49. Ei erat hospes) Eii e. h. La. er. h. ei Bo. ei er. lenoni h.

O. par illius) parvi V. L. P. paternus O. pravus S.

50. Agrigentinus) agri geminus V. L.

54. voluptarios) voluptuar. L. et u a m. alia add. habet V.

55. fieri eum) e. f. V. L. P. S. Bo. e. brevi f. O.

56. maximum) maxim. V. L. P. C. La.

58. nauem) nauim O. domo) domo. (cum puncto.) L.

59. adelescenti) adul. V. L. P. C.

60. sese) se La.

61. fanum Veneris) V. f. V. L. Ven. phanum P. et ph tenent O. C. et) ex L. idem in V. inter lin. pro varia lectione notatum.

Vocáuit adoleſcētem hunc. ipſe hinc illico
Conſcēdit nauem, atque áuehit meretrículas.
Adoleſcenti alii nárrant, vt res géſta ſit:

- 65 Lenónem abiuiſſe. ad portum adoleſcēns venit:
Illórum nauis lónge in áltum abſcéſſerat.
Ego, quóniam video vírginem aſportárier,
Tetuli éii auxiliū et lenoni exitiū ſimul:
Incrépui hibernum, et flúctus moui máritimos.
- 70 Nam ſignum Arcturus ómnium ſum acérrimum:
Veheméns ſum exoriens; quum óccido, veheméntior.
Nunc ámbo, leno atque hóſpes, in ſaxó ſimul
Sedént eiecti: náuis contracta éſt ibus.
Illa autótem virgo atque áltera itidem ancíllula,
- 75 De náui timidae déſiluerunt ín ſcapham.
Nunc, eás ab ſaxo flúctus ad terrám ferunt,
Ad vllam illius, éxſul vbi habitát ſenex,
Quoius déturbauit véntus tectum et tégulas.
Et ſeruos illic éſt eius qui egreditúr foras.
- 80 Adoleſcens huc iam aduéniet, quem vidébitis,
Qui illám mercatuſt dé lenone vírginem.
Valéte, vt hoſtes véſtri diffidánt ſibi.

62. adol.) *adul.* V. L. hunc)
huc V. L. P. C. La. hinc S. hinc)
hunc V. L. P. hanc S. illico) *ilicq*
L. P. e loco Bo. - *vid. err.*

63. Conſcendit nauem) *n. c. C.*
La. Bo. atque) *om. V. P. S. C.*
La. Bo.

64. adoleſcenti) *adol.* V. ſed o
puncto notata et ſupra v ſcripta.

65. Lenonem) - *nemque* O. abi-
uiſſe) *abiſſe* V. L. P. O. S. adok)
V. ut 64. *aduk.* P.

67. quoniam) *quando* O.

68. eii) *et* V. L. *ei* reliqui.

69. maritimos) - *tumas* V. L. O.

70. Nam) *Nanque* C. La. ſi-
gnum Arcturus) *A. s. omnes. o.*
mnium ſum) *f. o. V. P. O. S. acer-*
rimum) *quam acerrimum* O.

71. Vehemens) *Vaehemens* P.
quum) *cum* omnes.

72. ambo) *amabo* L. *ambo illi*
C. La. in ſaxo) *omnes ante leno*
collocant. *hospes*) *h. is* O.

73. eiecti) *electi* V. L. ibus)
sed V. L. *iis* P. O. S. Bo.

74. altera) *a. lenonis* O. ancil-
lula) *ancilla* V. L. P. O. S.

75. De navi) *om. O. timidae)*
- de P. deſiluerunt) *deſilier.* La.

77. Ad) *At* P.

78. Quoius) *Cuius* omnes, prae-
ter O. ventus) *ventum* P.

79. Ieruos) *ſeruos* omnes, exce-
pto O. et fortalle S., quem tamen
Hermannus plerumque minus an-
tiqua ſequi obſervat.

80. Adol.) *Adul.* P.

81. mercatuſt) - *tus eſt* V. L.

82. veſtri) *voſtri* O. S.

ACTVS PRIMVS.

SCENA PRIMA

SCEPARNIO

- Pro di immortales, tēpestatem cuiusmodi
 Neptūnus nobis noctē hac misit prōxima!
 Detēxit ventus villam. quid verbis opus?
 Non vētus fuit, verum Alcūmena Eurīpidi:
 5 Ita omnis de tecto dēturbavit tēgulas:
 Illūstrioris fēcit, fenēstrasque indidit.

ACTVS PRIMVS. SCENA SECVNDA

PLEVSIDIPPVVS. SCEPARNIO

DAEMONES

- Et vós a vōstris ábduxi negótiiis,
 Neque id processit, quā vos duxi grátia,
 Neque quíui lenonem ad portum prehēdere.
 Sed meā defidia spēm deserere nolui:
 5 Eo vós amici dētinui diūtius.
 Nunc hūc ad Veneris fānum venio yssere,

ACTVS PRIMVS. SCENA
 PRIMA) om. V. L. P. PRIMVS
 ACTVS O. ACTVS PRIMVS C.
 La. SCEPARNIO) SCEPARNIO
 Servus V. P. O. Servus addunt
 etiam C. La.

1. Pro) Proh C. La. Bo. di) dii
 V. L. immortales) - lis P. - leis O.
 cuiusmodi) quotus m. O.

2. proxuma) - ima V. L. P. C. La.

3. opus) opus est V. L.

4. fuit) fuit La. Alcūmena
 Eurīpidi) alcūmenā urīppidi V. al-
 cumēne urīppidi L. alcūmenā eur.
 P. alcūmene eur. S.

5. omnis) omnes V. L. P. O. C.
 omneis La. de tecto) delecto V.
 L. tecto La.

6. illustrioris) illustrioris Pall.
 secundum Gron. ill - res O. La.
 indidit) inindidit MS. Pal. alt.
 fec. T G. V. L.

PLEVSIDIPPVVS) Pl. adole-
 scens V. Plesidippus adox. P. ado-
 lescens addunt reliqui. DAEMO-
 NES) D. fenex V. O. lidem, ut re-
 liqui, hoc nomen secundo loco
 ponunt, tum SCEPARNIO servus.
 Reliqui SCEPARNIO servus.

1. a) et P. vōstris) vōstris V.
 L. urīs P.

2. duxi) dixi V. sed e corr. duxi.

3. prehendere) praeh. O. C.

4. nolui) volui V. L.

5. diūtius) divitiis V.

Vbi rem diuinam se facturum dixerat.

sc. Si sapiam, hoc, quod me mactat, concinnem lutum.

PL. Prope me hic nescie quis loquitur. DAE. heus Sceparnio!

10 sc. Qui nominat me? DAE. qui pro te argentum dedit.

sc. Quasi me tuum esse seruom dicas, Daemones.

DAE. Luto vult multo, multam terram confode.

Villam integundam intellego totam mihi:

Nam nunc perlucet ea, quam cribrum, crebrius.

15 PL. Patet salueto, amboque adeo. DAE. saluos fies.

sc. Sed vtrum tu mas an femina es, qui illum patrem

Voces? PL. vir sum equidem. DAE. quaere vir porro patrem.

Filfolam ego vnā habui, eam vnam perdidit.

Virile secus nunquam vllū habui. PL. at di dabunt.

20 sc. Tibi quidem hercle, quisquis es, magnū malum,

Qui oratione hic occupatos occupes.

PL. Isticcine vos habitatis? sc. quid tu id quaeritas?

An, quod furatum venias, vestigas loca?

PL. Peculiosum eum esse decet seruom et improbum,

25 Quē herō praesente haud praetereat oratio,

Quique inclementer dicat homini libero.

7. Vbi) om. P. S.

8. sc.) Daem. V. L. P. O. sapiam) sapientia L. mactat) mactat L. V. in quo prior t super lin. adscripta.

9. PL.) SCep. V. L. P. O. Totum verbum dat Daemoni Bo. hic) hunc L. hinc V. Pall. Bo. heus) heu P. S. Sceparnio) - pario V. L. O.

10. DAE.) Ple. P.

11. seruom) seruum V. L. P. C. Lam Daemones.) om. P. S. et in V. inter lin. est.

12. vult) usus est V. L. usus P. O. C. La.

14. perlucet) pell. O.

15. DAE.) Sce. S. saluos) saluus V. L. P. S. C. La. fies) sis V. L. P. S. Bo.

16. sc.) om. V. L. P. S. mas) vir ne V. L. P. O. S.

18. habui) „Fortasse verum, habui, itaque essent numeri pleniores, nisi legendum aliquis putet, eanc.“ C. habui Bo. eam) eamque O.

19. secus) sexus V. L. Pall. P. O. S. C. La. etiam Priscian. Krehl. p. 653. (Lib. V. Cap. VI. § 33.)

21. hic) nos hic V. L. P. S. hic nos O. C. La.

22. Isticcine) isticcine P.

23. venias) mox venias V. P. O. S. venias mox C. La. nox venas Bo.

24. eum) om. V. P. O. S. seruum) seruum V. L. (ut solent.) P. C. La. improbum) probum omnes, praeter O.

25. haud) om. omnes.

26. Quique) aut qui omnes.

sc. Et impudicum et impudentem hominem áddeceť,
Molestum vltro adueníre ad alienám domum,
Cui débeatur níl. DAE. tace Sceparnio.

- 30 Quid ópus est, adolescens? PL. isti infortúnium,
Qui praéfestinet, vbi herus assit, praéloqui.
Sed nlsi molestumst, paucis percontárier
Volo ego éx te. DAE. dabitur ópera, atque in negotio.
sc. Quin tu in paludem is, éxficasque arúndines,
35 Qui prótegamus villam, dum sudúmst. DAE. tace.
Tu, siquid opus est, díce. PL. dic, quod térogo.
Ecquém tu hic hominem críspum, incanum víderis,
Malúm, periurum, pálpatorem. DAE. plúrimos.
Nam ego própter eiusmodi viros viuó miser.
40 PL. Huc díco in fanum Véneris qui muliérculas
Duas sécum adduxit, quíque adornarít sibi,
Vt rém diuinam fáceret aut hodie aut heri.
DAE. Non hércle, adolescens, iam hós dies complús-
culos

Quenquam ístic vidi fácruficare: néque potest

- 45 Clam me ésse, siqui fácruficant. sempér petunt
Aquam hínc, aut ignem, aut váscula, aut cultrum,
aut veru,
Aut aulam extarem, aut áliquíd. quid verbís opust?
Venerí paraui vása & puteum, nón mihi.
Nunc interuallum iam hós dies multós fuit.
50 PL. Vt vérba praehibes, mé periísse praédicas.

29. nil) nihil omnes. Scepar-
nio) -pario V. L. (ut ubique.) O.

30. est) om. V. P. S. Bo.

31. assit) assit V. P. O.

32. molestumst) mod. V. ante
correctionem; molestust O. (ut
solet.)

34. in paludem is) inplaudemis
V. al. in palude nos exagitas. in
margine V. in palude nos L. exfi-
casque) exagitasque V. P. O. S.
exagitas L. exigitque C. exficcassue
La. exsecasque Bo. arundines) har.
P. O. harundine V. L.

35. protegamus) pert. omnes.
sudúmst) sudunst P. sudust O.

37. incanum) et canum V. L.
videris) viseris V. ante corr.

40. Huc) Hic omnes.

41. adornarit) -ret V. L. P. O.
S. -vit La. Bo.

42. faceret) faciat omnes.

44. 45. sacrist.) sacrisf. V. L.

46. hinc) hic V. L. P. O. S.

47. aulam) alilam V. L. P. auxi-
lam S. extarem) exitarem V. L.
opust) opus est V. L.

50. praehibes) ita Gruterus e
MSS. Pall. perhibes V. L. P. O. S.
C. La. periísse) perísse V. L.

DAE. Meá quidem hercle caússa saluos sis licet.
sc. Heus tú, qui fana véntris caússa circumis,
Iubére meliust prándium ornari domi.

Fortásse tu huc vocátus es ad prándium:

- 55 Ille qui vocauit, nállus venit. PL. ádmódu.
sc. Nullúmst periclu[m] te hínc ire impransúm domum.
Cerepém te meliust quám Venerem sectárier:
Amóri haec curat, trítico curát Ceres.

PL. Delúdicauit me ille homo indignís modis.

- 60 DAE. Prodi ímmortales, quíd illuc est, Scepárnio,
Hominúm secundum líttus? sc. vt mea opínio est,
Proptér viam illi sún[t] vocati ad prándium.

DAE. Quí? sc. quísa post coenam, crédo, lauerúnt heri.
Confrácta nauis ín mari est illís. DAE. ita est.

- 65 sc. At hércle nobis vílla ín terra & tégulae. DAE. hui,
Homúnculi quanti éstis! eiekti vt natant!

PL. Vbi sún[t] ii homines, óbsecro? DAE. hac ad d[é]x-
teram,

Viden' secundum líttus? PL. video. séquimini.

Vtinám sit is, quem ego quaéro, vir sacérrumus!

- 70 Valéte. sc. si nó moneas, nosmet méminimus.

51. saluos) *salvus* omnes, prae-
ter O.

52. ventris) *veneris* V. L. P.
S. *Xeneris* O. circumis) *circuis* O.
C. La.

53. meliust) *melius est* omnes,
praeter O. prandium) *ad pran-*
V. L.

54. tu) *enim tu* O. huc) *huic* V.
L. vocatus es) *es voc.* O.

55. qui) *qui te* V. L. P. O. PL.)
om. V. L. Bo. ádmódu) *domum*
L. et in m. ut var. lect. V.

56. sc.) om. V. L. Bo. peri-
clum) *-culum* V. P. S. C. impran-
sum) *imp.* V.

57. meliust) *melius* omnes, se-
ctarier) *spect.* V. L. P.

58. Amori) *-rem* MSS, Pal. V.
L. P. O. C. - *re* S. La. tritico)
-cus L. V. in quo sup. script. *al.*
co al. cum. - *cum* P. O. S. - *co com*
MSS. Sambuci.

60. Pro) *Proh* O. C. La. di)
dii omnes.

61. littus) *litus* V. L. O. La.
Bo. ut) *aut* V. L. mea opinio est)
m. c. o. V. L. P. S. C. La. c. m.
o. O.

62. Propter viam) *proteruiam* S.

63. Quí?) *quia* S. quia) *qui* V.
L. qui? S. coenam) *caen.* V. cen.
La. lauerunt heri.) *lauerunt. heri*
V. L.

65. sc.) om. V. L. P. O. DAE.)
SCep. V. L. P. O.

66. eiekti) *electi* V. L. natant)
narrant V. L.

67. ii) om. V. L. P. O. S.

68. Viden') O ad superiorem
versum adiicit. littas) *litus* V. L.
P. O. La. Bo. sequimini) *vos me*
seq. O.

69. sit is) *is sit* V. L. P. S. Bo.
sacerrumus) *-rimus* V. L. P. C.
La.

- Sed ó Palaemon, fáncte Neptuní comes,
 Quique hércule illi sócius esse dícetis,
 Quod fácinus video! DAE. quíd vides? sc. muliérculas
 Videó sedenteis in scapha solás duas.
- 75 Vt áfflictantur míserae! euge, euge, pérbene,
 Ab fáxo auortit flúctus ad littús scapham.
 Nequé gubernator vnquam potuit réctius.
 Non vídisse vndas mé maioris cénseo.
 Saluae sunt, si illos flúctus deuitáverint.
- 80 Nunc, núnc periculúmst! eiecit álteram.
 At in vado est. iam fácale enabit. eúgepae!
 Viden', álteram illam vt flúctus eiecit foras!
 Surréxit: horsum fé capeffit: sálua res.
 Desíluit haec autem áltera in terram é scapha.
- 85 Vt praé timore in génua in vndas cóncidit!
 Saluást: euálit éx aqua. iam in littore est.
 Sed déxtrouorsum auórfa it in malám crucem.
 Hem, errábit illaec hódie! DAE. quíd id refért tua?
 sc. Si ad fáxum quo capéssit, ea deorsúm cadet,
- 90 Errátionis fécerit compéndium.
 DAE. Si tú de illarum coénaturus vésperi es,

71. Neptuni) - tūni V. L. - tun-
 ni O. C.

72. Quique) qui MS. C. uter-
 que. V. P. S. quia L. Qui quidem
 O. hercule) hercle V. S. hercu-
 lis MS. C. alter. illi) om. MS. C.
 uterque V. L. P. S. - quique Her-
 culis sociatus esse diceris Bo.

74. sedenteis) - tis V. L. P. Bo.

75. afflictantur) adff. P.

76. auortit) abvor. V. L. P. O.

S. littus) litus iidem qui 68.

77. nunquam) usquam illis esse
 O. G. La. potuit rectius.) potuit.
 vel potuit? omisso rectius, omnes.

78. Non) Dem. Non V. maio-
 ris) - res O. La.

79. deuitaverint) deuitarunt V.,
 in quo vulg. sup. scr. est. L. - ve-
 runt P. S.

80. periculumst) - lum est V. Bo.
 periculumst P. periculunst S.

81. vado est) vadost P. O. S.
 C. La. eugepae) euge pace P. euge

tace Veneta 1499. eugepax O. eu-
 gepaxe S. Scep. euge pace V. L.

82. Viden') Videsne V. L. P.
 O. S.

83. horsum) orsum V. L.

85. in genua) ingen. L.

86. littore) litore O. La. Bo.

87. dextrovorsum) dextro vor-
 sum V. P. avorfa) aduersa V. L.

P. S. aduersa O. auersa C. La.

Priscian. 1013 (XV, 4, §91 Kr.) it)

est Prisc.

88. Hem.) Dem. Hem V. L. er-
 rabit) - bat V. L. DAE.) SCep. V.

L. tua) V. sup. scr. habet al. via.

89. sc.) om. V. L. quo) quod
 P. O. S. C. La. cadet) cadit om-
 nes, praeter La.

90. errationis) - nes Ven. 1499.

91. Si) Sic V. L. coenaturus)
 ornaturus P. numero Ven. 1499. S.
 vesperi es) ut peries V. L. vepa-
 ries P. puer es Ven. 1499. S. sup-
 paris O.

Illis curandum censeo, Scepárnio:

Si apud méd esurus es, mihi dari operám volo.

sc. Bonum aequomque oras. DAB. séquere me hac ergó. sc. sequor.

ACTVS PRIMVS. SCENA TERTIA

PALAESTRÁ

Pol nímio hominúm fortúnae mínus

Miseraé memorántur, quám reaplé

Expériundo illis dátur acerbum.

Hoc Deó complácitum est? mé timidám,

5 Eiectam in incértas régiónés,

Hoc órnatu órnatam incedére?

Hancine ego ad rém natám miserám

Me mémorabo? hancine egó partém

Capio ób pietátem praécipuám?

10 Nám hóc mi haud labóri est labórem hunc potíri,

Sí érga paréntem aut deós me impiáui:

Sed íd si paráte curáui vt cauérem,

Túm hóc mi indecóre,

Iníque, immodéste datís di.

15 Nám quid habébunt sibi igitur ímpii

Posthác, si ad hunc modum ést innoxíis honor

92. Illis) *Illas* O.

93. med) *me omnes, esurus es*
es serius V. L. *es servus* P.

94. aequomque) - *quumq.* V. L.
P. G. La.

PALAESTRÁ) *Pal.* puella V.
Pal. mulier P. O. G. La.

1. Pol) om. omnes, praeter O,
qui post *nimio* collocat.

2. quam reaplé) om. V. L. P.
S. In Pall. h. l. lacuna est, se-
cundum T G. sicut v. 4 ante *Hoc*
deo.

3. illis) *iis omnes*.

4. complacitum ést) - *citust* V.
citumst L.

4—6. *me timidam-incedere)*
me hoc ornatu ornatam in incer-
tas regiones timidam eiectam V. L.

P. O. (qui addit *errare*) S. G. La.
(*incedere* om. omnes.)

7. 8. Hancine-memorabo) om.
V. L. P. O. S. *Hancine* etc. G.
La. Bo.

8. hancine) *hancinde* O. *hanc-*
cine S. G. La. *partem* V.
ante corr.

10. mi) *mihi omnes, praeter* La.
haud aut V. L. P. S. *labori* est)-
borist V. L. P. S. *laboris* est O.

12. parate) *parte* P. O. *per me* S.

13. Tum) *tu* V. in marg. *al.*
tñ (i. e. *tamen*). *tamen* L. *mi*)
mihi omnes.

14. inique) *iniqueque* L.

15. igitur) *igni* V. L.

16. est innoxius) *est innoxius* V.
L. *innoxiiis* est O.

Apúd vos? nam mé ſi aut paréntes ſceléſte
Fecíſſe ſciám, minu' mé miſerér.

Sed herſile ſcelús me ſólicitát:

- 20 Eius me impietás male habét. nauem ís
Atque ómnia perdidit ín mari.
Haec éíus ſunt bonórum reliquiaé. etíam
Quaé ſimul vécta mecum ín ſcaphaſt, éxcidit.
Núnc ego ſóla ſum.

- 25 Quaé mihi ſi foret ſálua ſaltém, labor
Lénior éſſet híc éíus operá mihi.
Nunc quám ſpem aut opem, aut conſilí quíd ca-
péſſam,

Ita híc miſera ſólis locis cómpoſíta?

Híc fáxa ſunt! híc máre ſonat!

- 30 Nec quíſquam homō mī obuiám venít.
Hóc quod indúta ſum, ſúmmae opes óppido.
Néc cibum, néc locum técta quo ſím, ſcio.
Quaé mihi eſt ſpés, quā mé velim víſuere?
Néc loci gnára ſum, néc diu ante híc fui.

- 35 Sáltém aliquém velim, quí mihi ex híſ locis
Aút viam aut ſémitam mōſtret: ita núnc ego

17. 18. aut - ſciam) ſciam fec.
aut par. ſcel. V. L. P. O. S. C.
La. vos) om. O. parentes) - tis
V. e. corr. L. P. S. C. - ti O.

18. minu') minus omnes. me)
mei Pall. V. L. P. O. S. miſerer)
miſeret V. L. miſererer P. S.

19. ſollicitat) ſolic. V. L. Q. C.

20. navem ís) ís n. V. L. P. S.
C. La. navem, omiſſo ís, O.

22. Haec) nec P. Hae La. éíus
ſunt bonorum) b. e. f. omnes.

24. Nunc ego) e. n. omnes.

25. Quaé) Quam L. mihi ſi) ſi
m. V. C. La. foret) forte V. P.
forent pro v. l. V. in marg., L.

26. Lenior) levior V. L. O. La.
„ita habent noſtri libri veteres
cum vulgatis conſentientes, non
ut edidit Camerarius lenior.“ La.
„lenior MSS. et ed. Cam.“ T G.
eius opera mihi) m. e. o. omnes.

27. Nunc quam) Nunquam V.
L. conſilí) - hi omnes.

28. híc) hoc S. miſera) om.
omnes. compoſíta) compotior ſum
V. L. (et ſum addunt omnes, prae-
ter O.) compoſíta O. compedita
ſum C. La. „nonnulli ex noſtris
libris veteribus habent compoſíta
ſum.“ La.

30. mī o. v.) mihi o. v. omnes.
venit mihi obviam O.

31. oppido) opido L.

32. cibum - locum) cibo - loca
omnes.

33. me) om. O. me nunc C. La.
velim vivere) vī, vī, omnes.

34. gnara ſum) s. g. O. nara f.
La. gnata f. L. ante) om. omnes.

35. mihi ex híſ locis) e. h. l.
m. O.

36. Aut) om. O. ego) om.
omnes.

Hæc an illæ eam, incerta sum consili:
Nec prope vsquam hîc quidem cultum agrum conspicer.

Algor, error, paucor, membra mi omnia tenent.

40 Hæc parentes mei

Haud scitis miseri, me nunc ita

Miseram esse vti sum.

Libera ego prognata fui maxime, nequidquam fui.

Nunc qui minus ego seruo, quam si forem serua nata?

45 Neque quidquam vnquam illis profui, qui me sibi eduxerunt?

ACTVS PRIMVS. SCENA QVARTA

AMPELISCA. PALAESTRA

Quid mihi meliust, quid magis in rem est, quam corpore vitam secludam?

Ita male viue, atque ita mi multae in pectore sunt curae exanimales.

Nunc dein vitae haud parco: perdidî spem, qua med oblectabam.

prior 37. incerta sum consili) inc. consilii MS. Pal. alter. V. L. P. S. incertam consilii Pal. alter. s. i. consilii O. i. consilii f. C. La.

38. Nec) Neque V.

39. error) om. O. membra mi) me V. L. P. O. S. membra C. La.

40. 41. mei Haud) h. m. S. C. La.

41. scitis) vos sc. O. ita) om. V. L. P. O. S. post Miseram v. 42 habent id C. La.

43. prognata fui) p. fui V. L. P. S. C. La. fui p. O. maxime) maxime omnes, praeter O. nequidquam) nequicquam C. nequicq. reliqui. fui) fui omnes.

44. ego) om. omnes. si forem) om. O.

45. unquam) om. V. L. illis) itis omnes. profui) profuit MSS. Pall. V. L. P.

AMPELISCA) AMPHELISCA V. et ita ubique. Post PAL. idem addit: Puellae duae. reliqui: mulieres duae.

1. meliust) melius est omnes. est) e. meaur O. secludam) seclusam V. L.

2. atque) om. O. mi) om. O. reliqui: mihi.

3. Nunc) om. omnes. in Pall. est lacuna. dein) denique V. L. Dent Pall. P. perdidî spem) f. p. O. qua med oblectabam) om. O. q. me oblectabam C. et me habent reliqui omnes.

Omnia iam circúmcursauí, atque ómnibu' latebris
pérreptaui

5 Quaérere conferuám voce, oculis, aúribus, vt per-
uéstigaream.

Néque eam vsquam inuenió, neque quò eam, néque
qua quaeram eám, consultum est.

Néque quem rogitem rêspondorem, quénquam ego
vllum intérea inuenio.

Néque magi' solae térrae solae quam haec loca sunt
atque haé regiones.

Néque, si viuit, eám viua vnquam quín víuam inue-
niám, defístam.

10 PA. Quaeenám vox mihi prope híc sonat?

AM. Pértimui: quis híc loquitur prope? PA. spés bona,
obsecró, subuenta.

AM. Múlier est, muliébris vox mihi ad aúreis venit:
éximet illa

Éx hoc me miserám metu?

PA. Certé muliebris vóx aureis tetigít meas.

15 Num Ámpelísca óbsecro est? AM. tén' Palaestra aúdio?

PA. Quín voco, vt me aúdiat, nómine illám suo.

Ámpelísca! AM. hém, quis est? PA. égo tua Pa-
laestra sum.

AM. Díc, vbi es? PA. pól ego nunc ín malis plú-
rimis.

4. omnibu' latebris) in l. om-
nibus V. L. P. O. S. omnibus in
l. C. La.

5. oculis auribus) a. o. V. sed
numeris 11 et 1 superne inscriptis.

6. eam) om. omnes. consul-
tum est) - tumst V. L. S. G.

7. rogitem responforem) rogem
O. ego ullum) om. omnes.

8. magi') magis omnes. terrae
solae) terrae O. G. quam haec
loca sunt) s. q. h. l. omnes.

9. eam viva unquam quin vi-
vam) eam vivam u. q. V. L. C.
La. eam vivam nunquam q. P. S.
eam vivam nunquam Ven. 1499. vi-
vam nunquam eam q. O.

10. Quaeenam) Quianam Pall.

11. subuenta) j. mihi omnes.

12. aureis) aures omnes, prae-
ter La. eximet illa) eximes V.
L. P. exime O. S. an eximes C.
La. Atque hi cum O. haec usque
ad metu Palaestrae, versum au-
tem 14. Ampeliscæ tribuunt.

13. Ex) om. O. me) om. om-
nes. miseram) miseriam V. L.

14. Certo) Certo Pall. L. P. O.
S. muliebris vox) v. m. omnes.
aureis) auris omnes, praeter O. et
La.

15. obsecro est) obsecrost P. S.
C. La. est obf. O.

16. suo) scio V. L.

17. tua) om. omnes, sum) om.
V. L. P. O. S.

- AM. Sócia sum, nec minor párs meast quám tua.
 20 Séd videre éxpeto té. PA. mihi es aémula.
 AM. Cónsequamúr gradu vócem. vbi es? PA. ecce me.
 Ad me accede, atque adi contrá. AM. fit sédulo,
 PA. Cédo mihi manum. AM. áccipe en. PA. víuín', dic
 óbsecro?
 AM. Tú facis mé quidem víuere vt nunc velim,
 25 Quándo mi té licet tángere. vt víx mihi
 Crédo ego hoc, té tenere! óbsecro, ampléctere,
 Spés mea! vt me ómnium iam laborúm leuas!
 PA. Óccupas praéloqui, quae mea orátio est.
 Nunc ábire hinc decet nós. AM. quo, amabo, íbimus?
 30 PA. Lítus hoc pérsequamúr. AM. sequor, quó lubet.
 PA. Sícline hic cum vuida véste grassábitur?
 AM. Hóc quod est, íd necessárium est pérpeti.
 Séd quid hoc óbsecro est? PA. quíd? AM. viden'?
 PA. quíd vides?
 AM. Fánum amabó videsne hóc? PA. vbi? AM. ad
 dexteram.
 35 PA. Videór decorum díis locum tuérier,
 AM. Haud lónge abesse ópórtet homines hinc: ita hic
 Lepidúst locus. nunc, quisquis est deú', veneror,

19. meast) mea est V. Bo. me est S.

20. videre) vivere O. expeto) expecto P. O.

22. Ad me accede) om. O. Accede ad me relinqui. atque) om. O.

23. mihi) om. omnes. en) om. omnes. vivin', dic) dic vivisne omnes.

24. vivere ut) ut viv, omnes.

25. Quando) Quam V. Quom Bo. mi) mihi omnes.

27. iam laborum) l. i. V. signis s. s. impositis. levas) levias V. L. P.

28. mea oratio est) mihi est o. V. inest oratio P. mea est potius or. O. meast or. S. m. e. o. C. La.

29. decet nos) n. d. O.

30. Littus) litus V. L. O. C. La.

31. PA.) om. V. P. O. Sícline) Sícline omnes. vuida veste) vivo aucste V. vivo auctae L. vivo: a veste P.

32. AM.) om. V. L. P. O.

33. PA. quid vides? AM.) om. omnes.

34. Fanum amabo) am. f. omnes. ubi) u. est omnes.

35. 36. PA.) om. V. L. P. O. S. AM.) Pa. iidem. Videor) video P. O. S. C. La. dis locum) l. diis O. diis l. La. tuerier) viderier omnes.

36. abesse oportet) o. esse V. L.

37. Lepidúst) - dus est V. L. nunc, quisquis) om. V. L. P. O. S. in Pall. lacuna esse dicitur T. G. deu') deus omnes.

Vt nŉs ex hac aerŉmna miseras   imat,
Inop  s aliquo auxilio   iuvet.

ACTVS PRIMVS. SCENA QVINTA

SACERDOS. PALAESTRA AMPELISCA

Qui sŉnt, qui a patr  na prec  s mea expet  ssunt?
Nam v  x me prec  ntum huc for  s excit  uit.
Bonam   tque oblequ  ntem deam,   tque haud gra-
u  tam

Patr  nam exsequ  ntur, ben  gnamque m  ltum.

5 PA. Iub  mus te s  lvare m  ter. SA. salu  te
Pu  llae. sed v  nde

  re vos cum v  uida v    te dicam,   bscero,
Tam ma  stiter vest  tas?

PA.   llico hinc   mus haud l  ngule ex h  c loco.

10 V  r  m hinc l  nge abest, v  nde vect  e h  c sumus.

SA. N  mpe equo ligneo p  r vias ca  rulas

    ti' vect  e. PA.   dmodum. SA. ergo a  quius v  s erat
C  ndidat  s venire h  stiat  sque ad hoc

F  num. ad ist  nc modum n  n venir   solet.

15 PA. Qu  ene   iect  e    mari amba  e sumus, te   bscero,

38. miseras eximat) *e. m. omnes.*

39. Inopes) - *pis P. S. C. - peis*
O. La. aliquo) *aerumnosus ut ali.*
V. L. S. G. aer. aut *al. P. O. aer.*
al. C. La. adiuvet) adiuvat P. ut
adiuvet O. C. La.

PALAESTRA AMPELISCA)
ET EAEDEM PVLLAE V. Et
eadem mulieres reliqui.

1. preces) *paces La. expetes-*
sunt) - tescunt V. L. - tentes sunt
P. O. S. - tisunt La.

2. me precantum) *prec., omisso*
me, V. L. pr. me P. S. C. La.

3. gravatam) *gravatim S.*

4. exsequuntur) *execuntur P.*
exequuntur O.

7. Ire vos) *v. i. omnes, praeter*
O. uvida - dicam) humida - edi-
cam V. L.

9. Illico) *ilico P. ill. nps O.*
longule) - lae P.

10. hinc longe) *l. h. omnes.*
vectae huc) h. v. C. La. huc om.
reliqui.

11. caerulas) - *leas omnes.*

12.   ti') *aestis P. estis rell.*
aequius vos) v. ae. O. In V. i sup.
scr. erat) orat P.

13. hostiatasque - Fanum.) *ho-*
stiasque. - Fanum C.

15. Qu  ene) *Qu  e V. L. Qu  e*
nunc rell. excepto, ut videtur, S.
mari) maris L. V. sed in hoc
punctum est sub s. ambae sumus,
te) s. a. omnes. (omisso te)

Vnde nos hóstias ágere voluísti huc?
Núnc tibi amplectimur génua egentés opum,
Quae in locis nesciis nescia spé sumus,
In tua vt récipias tecta, seruésque nos.

20 Miserárumque tē ambūm vti miseréat,
Quibús nec locúst vllu', nec spes paráta est,
Neque hóc ampliús, quod vidés, nobis quídquam est.
SA. Manús mi date, éxsurgete á genibus ámbae:
Miséricordiór nulla me ést feminárum.

25 Sed híc pauperés et inopés res, puéllae.
Egomet vix vitám colo: Veneri séruio cibó meo.
AM. Venerís fanum, obsecro, hóc est? SA. fateor.
huius ego

Faní sacerdos clúeo. verum, quídquid est,
Cómiter a me fiet, nostra quó valebit cópia.

30 Ite hác mecum. PA. amíce benígneque, máter,
Honórem nostrum hábés. SA. opórtet.

ACTVS SECVNDVS

SCENA PRIMA

PISCATORES

Omníbu' modis, qui paúperes sunt hómines, miseri
víuunt,

17. amplectimur) - ctemur V. L.

18. nesciis) nescitis O.

19. In tua ut - tecta] Vt tuo -
tecto omnes.

20. Miserarumque) miseriar. V.
O. miseriarum quas P. te) om. O.
ambūm) ambarum omnes. In fine
versus O. addit: te obsecramus.

21. locúst ullu') locus ullus o-
mnes. parata est) paratast V. a. m.
pr.

22. quod) quam quod omnes.
quidquam est) quicquamst V. P. S.
C. La. quicquast O.

23. mi) mihi omnes. a geni-
bus ambae) am. a g. O.

24. me est) e. m. O.

25. hic) „MSS. Cam. haec: vi-
deturque in pr. fuisse hic. unde
Grut. leg. Sed heic p. „TG. huc

V. L. P. O. C. La. et inopes res)
sunt inopesque V. L. P. O. res sunt
inopesque S. C. La.

26. Egomet) - t a m. pr. om.
V. vitam colo) c. v. O. Veneri-
ris S. servio cibo meo) c. m. ser-
vibo V. L. P. S. c. m. servio rell.

27. huius ego) e. h. omnes. C.
et La. post ego punctum posuerunt.

28. Faní) om. O. est) fuerit O.

29. a me fiet) f. a. m. omnes.

nostra quo) quo non omnes, prae-
ter alteram Pal. in quo est quo
nunc. valebit copia) c. v. omnes.

30. 31. mater, Honorem) h. m.
omnes.

1. Omnibu') Omnibus omnes.
atque sic in aliis huius generis;
quae non amplius notabuntur.
vivunt) vivunt O.

Praefértim quibu' nec quaéſtus eſt, nec didicerunt
artem vllam.

Necéſſitate, quídquid eſt domi, íd ſat eſt habéndum.

Nos, íám de ornatu própemodum, vt locuplétés
ſumus, ſcítis.

5 Hice hámi atque haece harúndines ſunt nobis quæ-
ſtu et cúlto.

Cotídie ex vrbe ád mare huc prodímus pabulatum.
Pro-exércitu gymnáſtico et palaétrico, hoc habémus,
Echínos, lepadas, óſtreas, balanós captamus, cónchas,
Marínam vrticam, múſculos, placúſias ſtriátas.

10 Poſt íd piſcatum hamátilem et ſaxátilem aggredímur.
Cibúm captamus é mari. ſin éuentus non vénit,
Neque quídquam captum eſt piſcium, ſalſi lauti-
que púre

Domúm redimus clánculum, dormímus incoenátí.
Atque vt nunc valide flúctuat mare, núllo nobis ſpés
eſt.

15 Niſi quíd concharum cápſimus, coenátí ſumu' pro-
fécto.

Nunc Vénerem hanc veneremúr bonam, vt nos lé-
pide adiurit hódie.

2. didicerunt artem) *didicere a.*
V. L. P. S. C. La. *a. didicere O.*

4. propemodum) *probe modum*
P. ſimus) *ſumus* P. S. ſcítis) om.
P. S.

5. Hice hami) *hi ſcenam* Pall.
his cenam L. *his cuenam* V. *his*
coenam P. *hi ſchoeni enim* O. *hi*
ſchoeni S. hiſce hami vet. cod. apud
Bentl. ad Ter. Eun. II. 2, 38. C. La.
haece) *hae omnes. haec* Bo. cum
Bentl. (ad Ter. I. c.)

6. Cotidie) om. V. L. P. O. S.
C. Et hic ſignum lacunae fecit et
ait: „Principium huius verſus ob-
litteratum erat in noſtris libris.
ſuſpicari licet, deſſe *Cotidie*, aut,
Illinc uſque, aut nescio quid tale.“
„*Cotidie*, ſic habent diſerte noſtri
libri veteres.“ La. „At Gruterus
ſuſpicatur Lambinum hominibus
fucum facere cum MSS. ſuis. nam
veterrimi illi Camerarii nullam

praebent ſuſpicionem defectus, ni-
ſi quatenus primus ſpatium habet
litterarum duarum, ad recipien-
dam perſonam ſcilicet. In ſec.
plane nihil eſt vacui: ut nec in
meis vetuſte eđitis.“ T G.

7. gymnáſtico) *ginnáſt.* V. pa-
laétrico) - cum P. hoc) *hos* S.

8. Echinos) *aech.* V. L. lepa-
das) *lep.* V. L. Pall. nonnulli ex
La. codd. P. O. S. balanós) *baia-*
no P.

9. placuſias) *plaguſ.* omnes, eti-
am Pall.

10. piſcatum hamátilem) *h. p.*
O. *p. hamátilem* V. L. aggredi-
mur) - *ditur* V. L.

11. Cibum captamus) *ca. ci.* O.
ſin) *ſi* V. L. P. O. S.

12. pure) om. O.

15. quid) *quod* L. P. O. coenati)
incoen. omnes.

16. adiurit) *adiuuerit* omnes.

ACTVS SECVNDVS. SCENA SECVNDA

TRACHALIO. PISCATORES

Animo aduorsauī sēdulo, ne herum vsquam prae-
terīrem.

Nam quūm modo exhibāt foras, ad pōrtum se aibat ire.
Me huc ōbuiam iussit sibi venīre ad Veneris fānum.
Sed quōs perconter, cōmmodē eccos vīdeo aditare:
adībo.

5 Saluēte fures mārītīmi, conchītae atque hamiōtae,
Famēlica hominū nātio. quid āgitis? vt perītis?

PI. Vt pīscatorem aequom ēst, fame, sitīque, speque.
TR. ecquēmnā huc,

Dum hic adītās, vidisti strēnuā faciē, rubicundum,
fōrtē

Venīre, qui tres dūceret chlamydātos cum machaēris?

10 PI. Nullum istac faciē, vt praedicās, venīssē huc
scimus. TR. ecquem

Recāluom ac filonēm senem, statūtum, ventriōsum,
Tortīs superciliīs, cōtracta frōnte, fraudulētum,
Deōrum odium atque hominū, malum, vitī pro-
brique plēnum,

TRACHALIO) TRACHALIO
(atque ita in seqq. ubique) *servus*.
V. et *servus* addunt omnes. PISC.)
et iidem *pisca*. P. et *Eidem*. O. et
eidem *Pisc*. C. La.

1. aduorsauī) *aduers*. V. L. P.
S. C. La. *sedulo*) *saed*. P.

2. exhibat) *exhibit* V. sed cum
puncto sub *h*. aibat) *aiebat* omnes.

4. perconter) *percunter* V. *per-*
cunciter L. *eccos* eos V. L. *eos*
quos P. O. S. aditare) *ast*. omnes.

5. fures) *mures* V. L. cod. *Sām-*
buci. *maritimi*) *tumi* O. *hamio-*
tae) *hamittae* V. L.

7. aequom) *aequum* V. L. P.
C. La. *litique*) *siti* C. La. *ec-*
quemnam huc) *ecquem adolescen-*
tem huc V. L. P. S. C. La. *Ec-*
quem vos *adol. ingenuum* huc *ire*

O. *ecquem adolescentem* nonnulli
ex codd. La.

8. adītās) *astatis* omnes. vi-
disti) om. omnes. In iisdem codd.
La. erat pro eo *expedite*. *rubicun-*
dum) *rub. mediocri statura* O.

9. Venire) om. *h*. *l*. omnes. tres
duceret) *t. semihomines d.* nonnulli
codd. La. *machaeris*) *-riis* omnes,
praeter Mediol. 1500. (*secundum*
Bo.) et S. Post hoc nomen *vidistis*
addunt V. L. P. O. S. *vidisti seni*
codd: Gruteri, *vidistis venire* C. La.

11. Recalvom) *-vum* omnes,
praeter O. et fort. S. *filonem*) *Sil-*
lanum Pall. C. *Silenum* La. *ven-*
triosum) *ventricosum* V. L. cod.
Samb.

13. Deorum) *Deum* O. *viti*)
mali vitii omnes.

Qui dūceret muliérculas duas sēcum sati' venūstas?
 15 pisc. Cum istiusmodi virtūtibus operisque natus
 quī sit,

Eum quidem ad carnificem est aequius quam ad
 Venerem commeare.

TR. At si vidistis, dicite. PR. huc profecto nullus venit.
 Valé. TR. valete. credidi: factum est quod suspicabar.
 Data verba hero sunt: leno abijt scelēstus exfulatum.

20 In nauem adscendit, mulieres auēxit. arsolus sum.
 Is hūc herum etiam ad prāndium vocāuit. sceleris
 sēmen!

Nunc quid mi meliust, quam illico hic opēriar herum
 dum veniat?

Eadem hānc sacerdotē Veneriam, siquid ampliūs
 scit,

Si videro, exquisiuero: faciēt me certiorē.

ACTVS SECVNDVS. SCENA TERTIA

AMPELISCA. TRACHALIO

Intéllego: hanc quae prōxuma hic est villa Veneris
 fāno,

Pulsāre iussisti, atque aquam rogāre. TR. cuiā ad aūris
 Vox mi aduolauit? AM. obsecro, quīs hīc loquitur?
 quem vīdeo?

14. duceret mulierculas) m. d. O.

15. sit) fiet V. L. P. S.

16. quidem) equidem V. ante
 corr. carnificem) carnif. omnes,
 praeter O. et fort. S.

19. abijt) abiit omnes.

20. adscendit) asc. omnes. ariolus)
 har. V. L. P. O.

21. herum) om. V. L. prior

22. Nunc quid) ita alter Pall.
 et S. reliqui Nunquid mi) mihi
 omnes. illico) ilico L. P. ope-
 riar) opper. O.

23. hanc sacerdotem Veneriam)
 hac sacerdos Veneria V. L. hanc
 sacerdos Veneria codd. Grut. haec
 sacerdos Veneria codd. La. haec su-

cerdos veneria P. S. hanc sacerdo-
 tem Veneriam O.

AMP.) Mulier Amp. P. Amp.
 mulier O. C. La. TRACH.) Tr.
 servus. P. O. C. La.

1. Intellego) - ligo V. P. C. La.
 proxuma) promissa L. V. in cuius
 marg. est al. proxuma. proxima rell.
 hic) om. omnes. villa) villam o-
 mnes. Veneris fano) om. O. me ad-
 dunt C. La.

2. TR.) om. V. L. P. cuiā) cuius
 V. L. S. quous O.

3. mi) mihi omnes. AM.) om.
 V. L. P. S. quis) qui Mediol. Bo.
 quem) TR. quem V. L. P. O. S.
 vīdeo) ego v. omnes.

TR. Estne Ampelísca haec, quae foras e fáno egreditur? AM. éstne hic

5 Trachálio, quem cónspicor, calátor Pleusidíppi?

TR. Ea ést. AM. is est. Trachálio salué. TR. salue Ampelísca.

Quid ágís tu hic? AM. aetatem haúd malam male. TR. mélius omináre.

AM. Verum ómnes sapientés decet conférre et fabulári. Sed Pleúsídippus túus herus vbi amábo est? TR. eia véro,

10 Quasi nón sit intus. AM. néque pol est, neque vllus quidém huc vénit.

TR. Non vénit? AM. vera praédicas. TR. ñon ést meum, Ampelísca.

Sed quám mox coctum est prándium? AM. quod prándium, obsecró te?

TR. Némpe rém diuinam fácitis hic. AM. quid sómnias, amábo?

TR. Certe húc Labrax ad prándium vocáuit Pleusidíppum,

15 Herúm meum herus vóster. AM. pol haud miránda facta dícis.

Si deós decepít ét homines, lenónum more fécit.

TR. Non rém diuinam fácitis hic vos, néque herus? AM. arioláre.

TR. Quid tu ágís hic igitur? AM. éx malis multís metuque súmmo,

Capitálique ex perículo, orbas auxiliique opúmque huc

4. TR.) om. V. L. P. O. S. Amp. haec) h. A. O. haec om. V. L. P. S. e) est P. egreditur) hoc egr. C. La.

5. conspicor) conspicio O. et ita Vgolffus et Grapaldus sec. codices antiquos scribere se testantur. Pleusidippi) Ples. P. et in V. u sup. script.

7. Quid) AM. quid V. L. P. O. hic) om. V. L. P. O. S. AM.) TR. V. L. P. O. malam) mala Pal. alter, C. La. TR.) AM. V. L. P. O.

prior.

8. AM.) om. V. L. P. O.

9. Pleus.) Eleg. P. eia) eia V.

10. quidem huc) h. q. O.

12. quod prándium) quod O.

14. huc labrax) O. addit leno. Lab. h. C. La. ad prándium vocavit Pleusidippum) Pl. vo. ad pr. V. L. P. S. Pl. ad pr. vo. O. C. La.

15. voster) vester V. L. P. C. La.

17. ariolare) har. L. O. hario- larem V. sed cum punct. sub m.

19. auxiliique) -liique omnes. huc Recepit) r. h. O. hic recipit S.

20 Recépit ad se Véneria haec sacérdos me et Palaéstram.
TR. An híc Palaestra est, óbsecro te, herí mei amica?

AM. cértó.

TR. Inést lepos in núncio tuo mágnus, mea Ampelísca.
Sed istúc periculum pérubet quod fúerit vobis scíre.

AM. Confrácta, mi Trachálio, est hac nócte nauis
nóbis.

25 TR. Quid náuis? quæ istaec fábula est? AM. non
aúdiuisti, amábo,

Quo pácto leno clánculum nos hínc auehere vóluit
In Síciliam, et quidquíd domi fuit, ín nauem im-
posuít?

Ea núnc perierunt ómnia. TR. oh! Neptúne lepide,
sálue:

Nec te áleator vllus est sapiéntior. profécto

30 Nimi' lépide iecisti bolum: periúrum perdidisti.

Sed núnc vbi est lenó Labrax? AM. periit potando,
opínor.

Neptúnus magnis póculis hac nócte eum inuitáuit.

TR. Credo hércle, anancaeó datum quod bíberet.
vt ego amó te,

Mea Ampelísca! vt dúlcis es! vt múlta dicta dícis!

35 Sed tu ét Palaestra quómodo saluae éstis? AM. sci-
bis fáxo.

E náui timidae ambae ín scapham infilúimus, quia
vidémus

20. Recepit) *Recipit* P. Vene-
ria haec sacerdos) *h. f. Ve.* P. O. S.

21. Palaestra est) - *strast* P. O.
stra'st S. C. La. te) om. V. L. P.
O. S.

22. nuncio) *nuntio* L. P. La. Bo.

23. periculum) *periculum* V. L.
C. La. vobis) *nobis* V. L.

24. mi Trachalio, est) *e. m. T.*
V. L. P. S.

25. Quid) *Quid?* La. Bo.

26. auehere) *auferre* omnes.

27. in navem imposuit) *in n.*
imposuit V. L. P. S. *imposuit in na-*
vim O.

28. oh) *ioh* Pal. ^{prior} alt. o V. L.
Neptune) - *unna* P. O. C.

29. ullus) *nullus* V. cum p. sub
n. sapientior) *sapientior* V.

31. periit) *perit* P. O. S. C. La.

32. Neptunus) - *unus* O.

33. tr.) om. h. l. omnes, prae-
ter S. et ponunt post *biberet*. anan-
caeó) *ananeo* V. L. P. *annando ei*
O. anno S. *Ananeo* C. ex codd.
Pall. *anacaeo* La. sed in commen-
tario scriptum est ut apud R.

34. mulla) *mihi* mu. O.

36. E navi) *Navis* Pall. V. L.
P. S.

Ad fáxa nauem férrier: properáns exsolui réstim,
Dum illi timent. nos cúm scapha tempésta dextrouórsu

Différt ab illis. itaque nos ventísque fluctibúsque
40 Iactámur éxemplis plúrimis míseraé perpetuam
nóctem.

Vix hódie ad littus pértulit nos véntus exanimátas.
TR. Nouí, Neptunus ita solet: quamuis fastidiósus
Aedílis est: siquae improbae sunt mérces, iactat
ómnes.

AM. Vae cápiti atque aetati tuae! TR. tuó, mea
Ampelísca.

45 Sciúí lenonem egó facere hoc quod fécit: saepe díxi.
Capíllum promittam, óptimumst, occípiamque ari-
olári.

AM. Caúsíis ergo tu átque herus, ne abíret, quum
scibátis?

TR. Quid fáceret? AM. Ní amabát, rogas quid fáce-
ret? afferuáret

Dies nóctesque: in custódia esset sémper. - verum
ecástor,

50 Vt múltí, fecit: ita probe curáuit Pleusídíppus.

TR. Cur tu ístuc dicis? AM. rés palam est. TR. scín'
tu? étiam qui it lauátum in

Balíneas, ibi quum sédulo sua véstimenta séruat,

37. exsolvi) exolui V. L. P. O. C. restim,) restim P. S. G. Idem ut rell. v. 38 post. *timent* comma habent.

39. Differt) *defert* S. illis) *allis* V. L. fluctibusque) *que* a m. pr. om. V.

40. Iactamur) *Iactatae* omnes.

41. littus) *litus* V. L. O. La. Bo.

42. Neptunus) - *unnus* O. G.

43. improbae) - *be* O.

44. Ampelísca.) Punctum non habet C.

45. ego) om. omnes, praeter O., qui post *facere* habet. *facere*) *faciurum* C. La. *facered* Bo.

46. optimumst) *optimumst* V. P. *optimum est* Nonius in Promittere (París. 1519. fol. XL.) *occipiamque*) incip. Non. ib. *ariolari*) *har.* V. L. P. O. Non. l. c.

48. Ní) *si illum* O. *affervaret*) *aut servaret* V. L. P. O. S.

49. Dies) *Diesque* V. in) *cum* in V. sed *cum* puncta habet. *ecastor*) *aecastor* La.

50. multi, fecit) *multifecit* L. Pleus.) *ples.* P.

51. tu? etiam) *tu etiam* P. *tu etiam*, C.

52. Balíneas) *balneas* (in ex superiore versu in hunc traducta) C. La. quum) *eum* V. L.

Tamēn fúrripiuntur: quíppe qui, quem illórum
obseruet, fálsust.

Fur fáciie, quem obseruét, videt: custós, qñi fur
fit, néscit.

55 Sed dúce dum me ad illam. vbi est? AM. i sáne
in fanum huc íntro,

Sedéntem flentemque ópprimes. TR. vt iam ístuc
mihi moléstum est!

Sed quíd flet? AM. ego dicám tibi: sese hóc ex-
cruciat ánimi,

Quia léno ademit cístulam ei, quam habébat, vbi-
que habébat

Quí suos parentes nóscere potis éffet: eam verétur
60 Ne périerit. TR. vbi ea nám fuit cístéllula? AM.
ibidem in náui.

Conclúsit ipse in vídulum, ne cópia éffet éius,

Quí suos parentes nósceret. TR. o fácinus impudí-
cum,

Quam líberam esse opórteat, seruíre postuláre!

AM. Nunc eúm cum náui scilicet abiúisse pessum
in áltum.

65 Et aúrum et argentúm fuit lenónis omne ibídem.

Credo áliquem se immerse, átque eum excepísse.
id mísera maéstast,

Sibi eórum euenisse ínopiam. TR. iam ístóc magis
vñus fáctost,

53. furripiuntur) *subr.* V. L.
falsust) *falsus est* V. L. P. S. C.
La.

54. observet) - *vat* V. L. P. O.

55. dum) om. omnes. in) *in*
Veneris omnes. huc) *hic* S.

56. flentemque) *fluentemq.* Pal.
prior est. a m. pr. molestum est) *mo-*
lestust P. O. *molestum* est C.

57. sese hoc) *h. f.* omnes. O.
addit *illa*.

59. parentes) - *tis* P. S. C. - *teis*
O. La. potis éffet) *posset* omnes.
eam) om. O.

60. ubi ea nam) *ubinam ea* om-
nes. navi.) *navi* omnes ante La.

62. Qui suos parentes nosceret)
om. O. *Quis suos* etc. P.

64. eum) *eam* omnes. abiuisse)
abiisse V. L. P. O. *abisse* S. *pessum*
pessumum O.

65. omne) om. V. L. P. O. S.

66. se immerse) *immerfisse* V.
immerfisse L. P. S. C. *immerfisse* se
O. La. mísera maéstast) *miserima*
est V. L.

67. evenisse) *venisse* V. L. P. O.
factost) *facto est* V. L.

Vt eam întro, consolerque eam, ne sic se excruciet animi.

Nam multa praeter spem scio multis bona euenisse.

70 AM. At ego etiam, qui sperauerint, spem decepisse multos.

TR. Ergo animus aequus optimum est aerumnae condimentum.

Ego eo întro, nisi quid vis. AM. eas. ego, quod mihi imperavit

Sacerdos, id faciam, atque aquam hinc de proximo rogabo.

Nam extemplo, si verbis suis peterem, daturus dixit.

75 Neque digniorem censeo vidisse anum me quenquam;

Cui deos atque homines censeam benefacere magi decere.

Vt lepide, vt liberaliter, vt honeste atque haud grauate

Timidas, egentes, uidas, eiectas, exanimatas

Accipit ad sese! haud secus quam si ex se essemus natae.

80 Vt eapse sic succincta aquam calefactat, vt lauemus!

Nunc, ne morae illi sim, petam hinc aquam, vnde mihi imperauit.

Heus, ecquid in villa? ecquis hoc recludit? ecquis prodit?

68. Vt) ne V. L. P. nae O. eam) ea V. L. consolerque) consoler quod V. L. P. consulerque O. consoler quin S. sic se) se sic omnes.

71. aequus) aequos O. optimum) optimum V. L. P. C. La.

73. proximo) proximo V. L. C. La.

74. si) sive V. L. P. illos ut O.

75. quenquam) quanquam S.

76. Cui) quod O. atque homines) om. V. a m. pr.

77. gravate) - tae P.

78. egentes) - tis V. L. uidas) humidus V. (in m. al. madidas) L. P. S. C.

79. Accipit) Accipit P. S. essemus) simus omnes.

80. eapse) ita Vgol. et Grap. e codd. - ea ipsa V. L. P. S. sic) om. V. L. P. O. S. succincta) - cincta V. - cincte C. nobis addit O.

81. ne morae illi sim, petam) memora illis impera V. L. P. S. me moror. ibo atque rogabo O.

82. ecquid in villa) ecquis in villa est V. ecquis in villast rell. hoc) om. omnes. Gruterus e cod. priore alt. Pal. recepit.

ACTVS SECVNDVS. SCENA QVARTA

SCEPARNIO. AMPELISCA

Quis ést, qui nostris tám proterue fóribus facit iniúriam?

AM. Ego sum. sc. hém, quid hoc boni ést? heu, edepol spécie lepida mulierem!

AM. Sálué adolescens. sc. ét tu multum sálueto adolescentula.

AM. Ad vos venio. sc. accípiam hospitio, sí mox venies vésperi,

5 Ítem vt affectam: nám nunc nihil ést quí te mane mulierem —

Séd quid ais, mea lepida, hilara? AM. aha, nímium familiáriter

Me áttrectas. sc. pro di immortales, Vénérís effigia haéc quídem ést.

Vt in ocellis hílaritudo ést! éia, corpus quoíusmodi! Súbuolturium! illúd quídem subáquilum volui dícere.

10 Vél papillae quoíusmodi! tum quae índoles in sá- uio ést!

AM. Nón ego sum pollúcta pago. pótin' vt me abstineás manum?

SCEP.) *Sc. servus V. etc.* AMP.) *Am. mulier V. etc.*

1. nostris) om. O.

2. edepol) *aedepol V. O. La. specie)* om. O. mulierem) *mulier omnes, etiam Pall.*

3. et) om. P. O. adolescentula) *adul. V.*

4. venies vesperi) „sic legitur hic locus in nostris veteribus libris sine ulla littura aut depravatione litterarum.“ *La. venis, (veneris O.) omnes; omisso vesperi.*

5. Ítem) *ita V. L. affectam) adf. P. aff. amplectar O. nam) Amp. Nam P. O. S. ést) es V. a*

m. pr. mane mulierem) ita *La. cuius annotatio incipit: etiam hic locus praeclare e nostris libris veteribus restitutus et refartus ést. maneam V. L. P. O. S. manem Pall. inanem C.*

6. Sed) *Scep. Sed P. O. S. aha) ah V. L. P. O. S.*

7. attrectas) *adtractas V. L. adtractas P. pro) proh O. di) dii V. L.*

8. ést) om. O. éia) *eya V. L. quoíusmodi) cui. V. L. P. C. La.*

10. quoíusmodi) *ut v. 8. íavio) íavio V. a m. pr.*

11. pollucta) *polluta V. L. O. S. pago) palpo codd. Vallae.*

sc. Nón licet te síce placide béllam belle tángere?

AM. Ótium vbi erit, túm tibi operam lúdo et deliciaé dabo.

Núnc, quamobrem huc sum míssa, amabo, vél tu mi aias, vél neges.

15 sc. Quíd nunc vis? AM. sapiénti ornatus, quíd velim, indiciúm facit.

sc. Meús quoque hic sapiénti ornatus, quíd velim, indiciúm facit.

AM. Haéc sacerdos hinc me petere iússit a vobis aquam.

sc. At ego basilicús sum: quem nisi óras, guttam nón feres.

Nóstro illum puteúm periclo et férramentis fódimus.

20 Nisi multis blandítiis, a me gútta ferri nón potest.

AM. Cúr tu aquam grauáre, amabo, quam hóstis hosti cómmodat?

sc. Cúr tu operam grauáre mihi, quam cluis ciui cómmodat?

AM. Immo etiam tibi, méa voluptas, quae voles faciam ómnia.

sc. Eúgepae! saluús sum: haec iam me suám voluptatém vocat.

25 Dábitur tibi aqua, né nequidquam mé ames. cedo mi vrnám. AM. cape.

Própera amabo efférre. sc. manta: iam híc ero, volúptás mea.

12. síce) sic Pall. V. L. P. O. S. sicce C. La. „a versu isto lacuna est in MS. pr. duorum plane versuum.“ T G.

14. mi) mihi omnes.

15. sapienti ornatus) sapientior natus P. sapientior nata O.

16. hunc versum V. a m. pr. om. et a m. f. in ima pagina additum habet. Meus quoque hic) hic quoque O. sapienti ornatus) sapientior natus P. O.

17. Haec) hic V. L. P. O. S. sacerdos) f. Veneris omnes. iussit a vobis aquam) aq. i. a vo. V. L. P. O. S.

18. basilicus) basiliscus Pal. alt. „In MS. pr. ante hunc versum rursus vacuum est integri versus.“ T G.

19. periclo) periculo omnes.

20. ferri non) n. f. omnes.

21. aquam) a. mihi L. et a m. f. V. „Post haec etiam spacium est versus unius in MS. pr.“ T G.

22. gravare) gravere O.

23. Immo) imo V. L. P. O. S. C.

24. Eugepae) pae om. omnes. salvus) salvos O. persalvus V. L.

25. ne) om. V. L. O. me) om. O. mi) mihi omnes.

26. Propera) Propterea O. efferre) aff. V. L. manta) mane V. L.

AM. Quid sacerdoti me dicam hic demoratam
tam diu?

Vt etiam nunc misera timeo, vbi oculis intueor
mare!

Sed quid ego misera video procul in litore?

30 Meum herum lenonem Siciliensemque hospitem?

Quos periisse ambos misera censebam in mari.

Iam illud mali plus nobis viuit, quam ratae.

Sed quid ego cello fugere in fanum, ac discere haec
Palaestrae, in aram uti confugiamus prius,

35 Quam huc scelustus leno veniat, nosque hic opprimat?
Confugiam hinc: res ita suppetit subito mihi.

ACTVS SECVNDVS. SCENA QVINTA

SCEPARNIO

Pro di immortales, in aqua nunquam credidi
Voluptatem inesse tantam! vt hanc traxi lubens!

Nimio minus altus puteus visuit, quam prius.

Vt sine labore hanc extraxi! praefiscine,

5 Satis nequam sum, utpote qui hodie inceperim
Amare. hem tibi aquam, mea tu bella. hem sic volo
Te ferre honeste, vt ego fero: vt placeas mihi.

Sed vbi tu es delicata? cape aquam hanc sis. vbi es?

27. me) *meas* V. L. P. O. S. C.
me codd. La. habent, et MS. pr.
Cam. *meo* MS. sec. „hic quoque
in MS. pr. Cam. ante hunc versum
vacant duae lineae; ut et una li-
nea post ipsum.“ T G.

29. litore) *litore* V. O.

31. periisse) *perisse* V. L. mi-
sera) om. O.

32. mali plus) *p. m.* V. L. P.
O. S.

34. uti) *ut* V. L. P. O. S.

35. leno) *homo leno* V. sed sub
homo puncta.

36. hinc) *huic* Pall. V. L. *huc*
La. ex codd. *res ita*) *i. r.* La. su-
bito) - *ta* La. *mihi*) om. V. L. P.
O. S.

SCEP.) *Sc. servus* V. etc.

1. Pro) *Proh* O. C. La. *di*) *dii*
V. L.

3. visuit) *visus est* V. L. P. O.
S. C. *visus* st La.

4. praefiscine) *praefiscisci ne*
Pall. V. P. *profiscisci ne* L. *prae-*
festine O. *profisciscin* S. *praefiscif-*
sime C.

5. nequam) *Vt neq.* O. *utpote*)
ut pro te V. L. P. S. *pro te* O. in-
ceperim *Amare*) *a. i.* O.

6. bella) *belliata* Pall. (secun-
dum Gron.) V. L. P. O. S.

8. tu) om. V. L. P. S: *sis*) *sic*
V. L. P. O.

Amat hércle me, vt ego opínor: delituít mala.

10 Vbi tu és? etiamne hanc vrnám es acceptúra?
vbi es?

Commódule melius. tándem vero sérío.

Etiam áceptura es vrnám hanc? vbi tu es gén-
tium?

Nusquam hércle equidem illam vídeo: ludos mé
facit.

Appónam hercle vrnám iám ego hanc in mediá via.

15 Sed autem quid si hanc hinc abstulerit quispiam
Sacram vrnám Veneris? mi éxhibeat negótium.
Metuo hércle, ne illa múlter mi infidiás locet,
Vt cómprehendar cúm sacra vrna Véneria.
Nempe óptumo me iúre in vinclis énicet

20 Magístrátus, síquis me hanc habere víderit.

Nam haec lítteratast: áb se cantat cúia sit.

Iam hercle éuocabo hinc hanc sacerdotém foras,

Vt hanc accipiat vrnám. accedam huc ad fores.

Heus síis, Ptolemocratía, cape hanc vrnám tibi.

25 Muliércula nescio quae hanc huc ad me détulit.

Intró. ferunda est. répperi negótium:

Siquidém mihi his ultro ággerunda etiam ést aqua.

10. es acceptura) *a. e. V. L.*
P. O. S. ubi) ubinam O.

12. acceptura es) *e. a. C. La.*

13. 14. equidem - hercle) *om.*
V. P. O. S.

14. via) *sistam via O.*

15. Sed autem) *sedentem Valla.*

16. mi) *mihi V. L. O. S. C. La.*
exhibeat) exhibebat V. L.

17. mi) *mihi omnes.*

18. comprehendar) *comprender*
V. comprehendas L.

19. optumo me) *optime V. L.*
P. S. optimo me C. La. vinclis)
vinculis P. S. C.

20. Magistratus, si) *magram iussi*
L. V. et in hoc a m. f. sup. l.
nifi.

21. litteratast) - *ta est L. litt-*
rata est V. liter. O. S. C. ab se)

eapse MS. pr. Cam. et nonnulli
codd. La. cuia) quia O.

22. iam) *Nam O.*

23. urnam) *nam P. O. S. huc)*
iam huc O.

24. síis, Ptolemocratia) *si pto-*
lemeo gratia V. L. P. (-maeo P.)
„sunt qui legerint heus, si tolloni
gratia.“ Saracenus. sic tolloni gra-
tia O. sis, tolle mea gratia S.

25. nescio quae hanc) *h. n. q.*
omnes.

26. Intro ferunda est) *Introfe-*
runda est codd. La. omnes. in pro-
ferunda est Pall. S. in proferundast
V. L. P. in proferunda O. in pro-
ferunda abiit C. La. repperi) re-
peri C. La.

27. mihi his ultro) *h. m. u. V.*
L. P. S. m. u. h. O. h. u. m. C.
La. aggerunda) adger. P. Ro.

ACTVS SECVNDVS. SCENA SEXTA

LABRAX. CHARMIDES

Quī homó sese miserum átque mendicúm volet,
Neptúno credat sēse atque aetatém suam.

Nam síquis quid cūm eó rei commíscuit,
Ad hóc exemplum amíttit ornatúm domum.

- 5 Edepol Libertas lépida es, quae nunquám pedem
Voluísti in nauem cum Hércule vna impónere.
Sed vbi ille meus est hóspes, qui me pérdidit?
Atque éccum incedit. CH. quó, malum, properás
Labrax?

Nam equidém te nequeo cónsequi tam strénue.

- 10 LA. Vtinam égo te priu'quám óculis vidissém meis,
Maló cruciatu in Síciliam perbítteres,
Quem própter hoc mihi óbtigit miseró mali!
CH. Vtinám, quum in aedes me ad te adduxísti tuas,
In cárcere illo pótius cubuissém die!

- 15 Deosque ímmortales quaéso, dum viuás, vti
Omnés tui símiles hóspites habeás tibi.
LA. Malám Fortunam in aédís te adduxí meas.
Quid míhi scelestó tibi erat auscultátio?
Quidue hínc abitio? quídue in nauem inscénfio?
20 Vbi pérdidi etiam plús boni quam míbi fuit.
CH. Pol mínime miror, náuis sí fractást tibi,
Scelu' te ét sceleste páta quae vexít bona.

LABR.) *Labrax leno* V. etc.
CHAR.) *Carm. Parasitus* V. *Charm. Parasitus* P. O. CH. *Siculus* C. La.

1. homo) *homo hominem* O. Bo. atque) *et omnes*.

2. Neptuno) - *unnò* C.

3. quid cum eo) *c. e. q.* V. L. P. S. Bo. *cum illo quid* O.

5. Edepol) om. V. a m. pr. *Adépol* O. La. ut solent.

6. navem) *navim* O. cum) *me-cum* P. O. S. Hércule) *hercle* Pall. V. L. P. O. S.

10. LA.) om. S. (?) ego) om. V. L. P. S. C. La.

11. ^[scutari] Síciliam) - *lia* La. C. contra codd. perbiteres) *profiscisceres* V. L. *prebiteres* P. *praebiteres* O. S.

13. CH.) om. V. L. P. O. (S?) aedes) - *is* V. L. P. S. - *eis* O. La. me ad) *meas* P. O. S. adduxísti) *adduxi* P. O. S. tuas) om. V. L. P. S. *primum* O.

16. símiles) *simeles* V. in marg. al. *ficulos*.

17. LA.) om. V. L. P. O. S. Fortunam) *fort.* omnes.

18. erat) *erit* P.

19. navem) *navim* O.

21. fractást) *fracta sit* V. L. tibi) *ibi* P. O. ubi S.

LA. Pessum dedisti blandimentis me tuis.

CH. Scelēstiozem coenam coenavi tuam,

25 Quam quae Thyestae anteposita est et Tereo.

LA. Perii, animo male fit! contine, quales, caput.

CH. Pulmoneum edepol nimi' velim vomitum vomas.

LA. Eheu, Palaestra atque Ampeliscā, vbi esti' nunc?

CH. Piscibus in alto credo praebent pabulum.

30 LA. Mendicitatem mi obtulisti operā tua,

Dum tuis ausculto magnidicis mendaciis.

CH. Bonam est quod habeas gratiam meritō mihi,
Qui te ex insulso falsum feci operā mea.

LA. Quin tu hinc is a me in maxumam malam
crucem.

35 CH. Eas: easque res agebam commodum.

LA. Eheu, quis vivit me mortalis miserior?

CH. Ego multo tanto miserior, quam tu Labrax.

LA. Qui? CH. quia ego indignus sum; tu dignus,
qui fies.

LA. O scirpe, scirpe, laudo fortunās tuas,

40 Qui semper servas gloriā aritudinis.

CH. Equidem me ad velitationem exerceo:

Nam omnia corusca prae tremore fabulor.

LA. Edepol, Neptune, es balneator frigidus:

Cum vestimentis posteaquam abs te abii, algeo.

23. Pessum dedisti) *peffunded. V. L. blandimentis me) m. b. omnes.*

24. CH.) om. V. L. P. S. coenam coenavi) *caenam caen. V.*

25. Thyestae) *thiestae V. Post TH. omnes addunt quondam. anteposita) apposita C. contra codd. est) om. O. et) ab O. S. Tereo) atreo V. L. P. S.*

26. LA.) om. V. L. P. S. Perii) *peri V. L.*

27. Pulmoneum) *polm. V. L. Pulmonem O. edepol) aed. V. ut solet. vomitum) - tu O.*

28. LA.) om. P. Eheu) *ehu V. L. heu P. O. S. nunc) miserus addit O.*

29. CH.) om. P.

30. mi) *mihi omnes.*

34. maxumam) *maximam omnes, praeter O.*

35. CH.) om. S. Eas) *Das Pall. V. L. da P. O. om. S. easque) eas quae V. P. quas O. meas qui S. res) res tecum in navi O.*

36. Eheu) *Heus V. L. heu P. O. S. me) me alter O.*

38. dignus) *dignus omnes.*

41. CH.) om. V. L. P. O. S. me ad velitationem) *mea tu elit. V. L. meam velit. P. O. S. me advelitationi codex Turnebi.*

42. tremore) *timore V. L.*

43. LA.) CH. P. O. S. Neptune) *unne O.*

44. posteaquam abs te) *postquam a. t. V. L. P. S. a. t. postquam O. abii) abi V. L. P. O. S. C.*

- 45 Ne thermopolium quidem vllum ille instruit:
Ita salſam praeſbet potionem et frigidam.
CH. Vt fortunati ſunt fabri ferrarii,
Qui apud carbones aſſident! ſemper calent.
LA. Vtinam fortuna nunc anatina vterer,
50 Vti quum exuiſſem ex aqua, arerem tamen!
CH. Quid, ſi aliquo ad ludos me pro manduco locem?
LA. Quapropter? CH. quia pol clare crepito dentibus.
Sed nunc iure optimo me lauiffe arbitror.
LA. Qui? CH. qui auſus fuerim tecum in nauem
adſcendere,
55 Qui a fundamento mi vſque mouiſti mare.
LA. Tibi auſcultau: tu promittebas mihi
Illic eſſe quaestum maximum meretricibus.
Ibi me corruere poſſe aiebas diuitias.
CH. Iam poſtulabas te, impurata belua,
60 Totam Siciliam deuoraturum inſulam.
LA. Quaenam balaena meum vorauit vidulum,
Aurum atque argentum vbi omne compactum fuit?
CH. Eadem illa, credo, quae meum marſupium,
Quod plenum argenti fuit in ſaccipero.
65 LA. Eheu, redactus ſum vſque ad vnam hanc
tuniculam,
Et ad hoc miſellum pallium. perii oppido!
CH. Vel conſociare mihi quidem tecum licet:

45. thermopolium) *temop.* V. L. ille) om. V. L. P. O. S. inſruit) *instructum hodie* O.

47. CH.) om. V. L. P. O. S.

48. aſſident) *adj.* P. Bo.

49. nunc) *n. ego* O. anatina) *anetina* Pall. *a net in a* V. *anet in a* L. *anthracina* O.

50. Vti) *ut* V. L. P. O. S. quum) *postquam* O. *exuiſſem*) *exiſſem* V. L. P. S. arerem) *in aerem* V. L.

51. manduco) - *ca* O. - *ce* S.

53. Sed-nunc) om. Pall. V. L. P. S. iure) *vino* V. L. optimo) *optimo* omnes, praeter O. lauiffe) *laviffem* V. L. arbitror) *ante hoc in V. eſt opinor, sed cum punctis.*

54. qui) *quia* omnes, auſus fuerim) *auderem* omnes, praeter O.

nauem) - *im* O. adſcendere) *aſc.* omnes.

55. mi) *mihi* omnes.

56. Tibi) *t. autem* V. L. P. O. S.

57. Illic) *illi* C. La. maximum) - *inum* V. P. C. La.

59. belua) *bellua* V. sed prior puncto not. *belula* P.

60. deuoraturum) *deuorat.* P.

61. balaena) *ballena* V. L.

65. Eheu) *Ehu* V. L. Heu) *P. O.* S. redactus ſum) *s. r.* O. usque ad unam hanc) *us. ad h. un.* V. L. P. S. C. ad h. us. un. O.

66. oppido) *opido* L.

67. conſociare) *conſciare* Pall. V. L. P. *conſiliare* Valla. *conſiliare* S.

Aequas habemus partes. LA. saltem si mihi
 Mulierculae essent saluae, spes aliqua forent.
 70 Nunc si me adolescens Pleusidippus viderit,
 A quo arrhabonem pro Palaestra acceperam,
 Iam se exhibebit hic mihi negotium.
 CH. Quid, stulte, ploras? tibi quidem edepol copias,
 Dum lingua viuet, qui rem soluas omnibus.

ACTVS SECVNDVS SCENA SEPTIMA

SCEPARNIO. LABRAX

CHARMIDES

Quid illuc, obsecro, negoti, quod duae mulierculae
 Hic in fano Veneris signum flentes amplexae tenent,
 Nescio quem metuentes miserae? nocte hac vero
 proxuma

Sed iactatas, atque eiectas hodie esse aiunt e mari.

5 LA. Obsecro hercle, adolescens, ubi istaec sunt,
 quas memoras, mulieres?

sc. Hic in fano Veneris. LA. quot sunt? sc. totidem,
 quot ego et tu sumus.

LA. Nempae meae. sc. nempae nescio istuc. LA. quae
 sunt facie? sc. scitula.

Vel ego amare vtramuvis possim, si probe appotus
 siem.

69. aliqua forent) aliqua foret
 S.

70. me) om. O. Pleusid.) ples. P.

71. arrhabonem) arrab. V. O.
 C. La. arab. P.

72. se) ita etiam Pall. is G.
 La. 1595. his La. 1577.

73. quidem) equidem. V. L.

SCEP.) Sc. servus V. etc. LA.)
 La. leno V. In rell. haec tertia
 persona est, sed cum eodem addi-
 tamento, praeter O. qui h. l. tria
 nomina nuda posuit. CH.) Car. pa-
 rasitus V. Ch. paras. P. Ch. ficitulus
 G. La.

1. illuc) est illuc V. L. P. illud
 O. est illud S. istuc est C. La. ne-
 goti) negotii V. inter lin. a m. f.
 (a m. pr. om.) L. P. G. negoci
 O. negotii S. La.

3. nocte hac vero proxuma)
 „Pal. pr. nunc, sec. non.“ T G.
 (credo, pro vero.)

4. eiectas) isctas O.

5. istaec) istae O. La.

6. quot - quot) quod - quod O.

7. nescio istuc) i. n. O.

8. possim) possum V. L. P. O.

S. appotus siem) adpotuissim V.
 L. P.

LA. Némpe puellae? sc. némpe molestus és: abī,
vile, si lubet.

10 LA. Meas oportet intus esse hic mulieres, mi
Charmides.

CH. Iuppiter te perdat, et si sunt, et si non sunt
tamen.

LA. Intro rumpam iam huc in Veneris fanum.
CH. in barathrum mauelim.

Obsecro, hospes, da mihi aliquid, vbi condormif-
cam, loci.

sc. Illic, vbi vis, condormisce: nemo prohibet,
publicum est.

15 CH. At vides me, ornatus vt sim vestimentis vuidis.
Recipe me in tectum, da mihi vestimenti aliquid
aridi,

Dum mea arescunt: in aliquo referam gratiam tibi.

sc. Tegillum ecillud mihi vnum arefcit: id si vis,
dabo.

Eodem amictus, eodem tectus esse soleo, si pluit.

20 Tu istaec mihi dato: exarescant faxo. CH. eho, an
te poenitet,

In mari quod elavi, nisi hic in terra iterum eluam?

sc. Eluas tu, an emungare, ciccum non interduim.

9. abī) om. omnes. „Vise intro
si lubet. Ita essent numeri plenio-
res.“ G.

10. mi) meae V. L. P. S.

11. Iuppiter) Iupiter V. P. Bo.

12. Intro rumpam) Intror. P.
O. Bo. huc) hic V. a m. pr. ba-
rathrum) barathrum omnes, exce-
pto fort. S.

13. ubi condormiscam, loci)
l. u. c. V. L. P. L u. c. parum O.
loci om. S.

14. condormisce) - scere V. sed
punctis notata syllaba re.

15. uvidis) humidis V. L.

16. in tectum) int. O. vesti-
menti - aridi) vestium - aristi V. L.

17. mea arescunt) a. m. V. L.
a. meae P. S. referam gratiam

tibi) t. g. r. V. L. P. S. t. r. g.
C. La.

18. Tegillum) Ita etiam Festus
p. CCXC. 22. Tigillum Pall. V. P.
S. ecoillud) eo illud Pal. alt. P.
S. habeo illud V. L. eho illud O.
arefcit) aret Festus. Pall. V. L. id)
it Pall. om. P. S.

19. eodem tectus) t. e. O. pluit)
pluvit V. C.

20. exarescant) - scent L. La.
eho) eo S.

21. elavi) delavi V. L. P. O. S.
nisi) ne V. L. P. O. S. hic) om. S.
iterum) om. V. L. P. S. quoque O.

22. tu, an) tu hanc L. V. et
hic in m. al. tua re. emungare)
cxung. omnes. (cxungere S.) cic-
cum non interduim) ficcum vero
interdum V. L. P. S. Sicut verum in-
terim O. ficcus verum interdum S.

Tibi ego nunquam quidquam credam, non accepto
pignore.

Tú vel fuda, vél peri algu, vél tu aegrota, vél
vale.

25 Bárbarum hospitem mihi in aedes, nil moror: sat
litium est.

CH. Iámne abis? venáleis illic dúctitavit, quisquis
est:

Nón est misericórs. sed quid ego hic ádito infelix,
vuidus?

Quín abeo hinc in Véneris fanum, vt édormiscam
hanc crápulam,

Quám potavi praéter animi, quám libuit, sentén-
tiam.

30 Quási vinis Graecis Neptunus nobis suffudit mare.

Itaque aluum prodi speravit nobis salis poculis.

Quid opust verbis? si invitare nós paullisper pér-
geret,

Ibídem obdormissémus: nunc vix víuos amisit
domum.

Núnc lenonem, quid agat intus, vísam, conuiuám
meum.

23. nunquam) *n. hodie* O. non)
nisi omnes.

24. peri) ita etiam V. fed a m.
f. sup. scriptum *pigri.* algu) *al-*
gens V. L. vel tu) Ch. vel tu P.
O. S. vel etiam Priscian. VI. p.
250. Kr. vel vale) Lab. in aedem
is. S.

25. Barbarum hospitem) Car.
B. h. V. L. SCep. B. h. O. S. mi-
hi in aedes,) SCep. Mihi in aedem
is? V. L. m. in aede is P. om. S.
nil) Car. nihil V. L. SC. nihil P.
nihil O. C. La. nihil mihi S.

26. CH.) Sc. V. L. om. P. S.
venaleis) *venalis venalis* V. L. P.

venalis O. C. quisquis) Car. Quisq.
V. L. P. Ch. q. S.

27. adito) *asto omnes. uvidus)*
invidus V. L.

31. aluum) *alvom* O. S. prodi
speravit) *prodisperavit* Pall. P. O.
C. *predisperavit* V. *praedisperavit*
L. *prodisparavit* S. La. *salis)* *sal-*
is V. L. P.

32. opust) *opus est* V. L. nos)
nobis V. L. P. O.

33. obdormissémus) *obdormiviss.*
L. *edormiss.* C.

34. agat) *agit* V. L. P. O. S.
Gron.

ACTVS TERTIVS

SCENA PRIMA

DAEMONES

Mirís modis di lúdos faciunt hómínibus,
 Mirísque exemplis sómnia in sómnia danunt.
 Ne dórmiētes quidē sinunt quiescere.
 Velút ego hac nocte, quae praecessit próxuma,

5 Mirum átque incitum sómniaui sómniū.

Ad hirúndiniū nídum vísa est símia

Adscénfionem vt fáceret, admolírier:

Neque eás eripere quíbat inde. póstibi

Vidétur ad me símia adgredírier:

10 Rogáre, ícalas vt darem vtendás sibi.

Ego ad hóc exemplum símiae respódeo,

Natás ex Philomela átque ex Procne esse hirúndines.

Ago cum illa, nequid nóceat, meis populácibus.

Atque illa nimio iám fieri ferócior.

15 Vidétur ultro míhi malum minitárier.

In iús vocat me. ibí tum ego nescio quómodo

Írátus videor médiam arripere símiam:

DAEM.) Demones. is. R. Daem.
 senex O.

1. hominibus) hominibus P.

2. somnia) omnia Pal. pr. L.
 V. (et hic in m. a m. f. al. so-
 mnia,) nam omnia P. O. S.

3. dormientes) - tis V. P. C. -
 teis O. La.

4. praecessit) proc. C. Lambi-
 nus in textu habet processit, at in
 nota: „QVAE PRAECESSIT.) se-
 cutus sum vulgatam lectionem, a
 quo non discrepant antiqui nostri
 libri.“ Et videtur error esse in
 textu. proxuma) - ima P. C. La.

6. hirundinum) hyrundinum V.
 L. hirundinum S. et duo codd.
 Prisciani. (L. II. p. 98 Kr.) visa
 est) mihi addunt sex codd. Pri-
 sciani.

7. Adscensionem) asc. V. C. La.
 ascensione unus cod. Prisciani. ad-
 molirier) admolier V. L. adoririer
 sex codd. Prisciani, adheriri unus,
 adorier duo.

8. eripere) deripere La. ex codd.
 suis. postibi) ita, una dictione,
 MS. Pal. sec. post ibi rell. ex-
 cepto fort. S.

9. Videtur) Videbatur omnes.
 adgredirier) adgredier V. L.

12. Philomela) philomena P. O.
 S. Procne) Progne omnes.

14. Atque) at V. L. illa) illae
 O. nimio) animo omnes. fero-
 cior. Videtur) ferocior Videtur.
 P. O.

16. tum) om. omnes. ego ne-
 scio) n. e. C. La. quomodo) quo-
 nam modo O.

Conclúdo it̃ⁿ vincla bēstiam nequissimam.

Nunc quam ad rem dicam hoc áttinere sómnum,

20 Nunquam hódie quivi ad cóniecturam euádere.

Séd quid hic in Veneris fano oritur clamoris?
ánimus mirat.

ACTVS TERTIVS. SCENA SECVNDA

TRACHALIO. DAEMONES

Pró Cyrenensés populares! vóstram ego imploró
fidem.

Ágricolae, accolaé propinqui qui éstis his regio-
nibus,

Férte opem inopiae, áque exemplum péssimum
péssúm date.

Víndicate, ne impiorum pótiór sit polléntia,

5 Quam innocentum, qui se scelere fferi nolunt nóbiles.
Státuite exemplum impudenti, dátę pudori praé-
mium.

Fácite, hic lege pótiús liceat, quám vi, victo víuere.

Cúrrite huc in Veneris fauam, vóstram íterum
imploró fidem,

Qui prope hic adéstitis, quique auditis clamorém
meum.

10 Férte suppetiás qui Veneri Veneriæque antístitae

18. vincla) vincula S. nequis-
simam) - finam V. L. P. C. La.

21. hic) om. V. L. P. S. nam
O. fano) fanqm Pal. pr. Atque
C. h. l. versum claudens: Versus,
inquit, mutilus, affingi potest tale
aliquid, intus obsecro. Ita Pall. om.
D. miratur animus V. L. an mira-
tur P. S. an. miratur meus C. La.

TRACH.) TRACHAL. servus V. et
servus additum est in rell. DAEM.)
D. senex V. etc. Demonis f. P.

1. Pro) Proh O. vóstram) vest.
V. L. P. C. La.

2. Agricolae) om. V. L.

3. pessimum) pessimum V. L. P.
pessum date) pessund. omnes.

4. pollentia) polentia P. O.

5. innocentum) - tium C. La.
nolunt) ita etiam Pall. volunt V.
L. C. La.

6. impudenti) - tiag La.

7. vi) om. V. a m. pr. victo)
om. S.

8. vóstram) vest. V. L. P. C. La.

10. antístitae) antístae V. L. P.
Antístitae C.

Móre antiquo in cústodelam suúm commiserúnt
caput.

Praëtorquete iniúriæ priu' cóllum, quam ad vos
péruenat.

DAE. Quid istuc est negóti? TR. per ego te haéc ge-
nua obtestór, senex,

Quísqvis es. DAE. quin tu érgo omitte génua, et
quid sit, mi éxpedi,

15 Quód tumultués. TR. teque oro et quaéso, si spe-
rás tibi

Hóc anno multúm futurum sirpe et laſerpícium,
Eámque euenturam éxagogam Cápuam saluam
et sóspitem,

Átque ab lippitúdiſe vsque ſiccitas vt ſit tibi.

DAE. Sánun' es? TR. ſeu tibi confidis fóre multam
magúdarim,

20 Vt te ne pigeát dare operam míhi, quod te orabó,
ſenex.

DAE. Át ego te per crúra et talos térgumque ob-
teſtór tuum,

Sí tibi vlmeam vberem eſſe ſpéras virgidémiam,
Ét tibi eſſe euénturam hoc anno vberem meſſém
mali,

Vt míhi iſtuc dicás negoti quíd ſit, quod tumult-
tues.

11. antiquo) *audito* L. *custode-*
lam custodiam V. L. P. S. C. La.
tutelam O.

12. Praetorquete) *praetor quae*
te V. L. *praetorque te* P. *praetor-*
quere S. *pervenat*) - *niat* V. L. P.
S. C. La. - *nit* O.

13. est negoti) *est negotii* V. L.
S. La. *est negotii* P. C. *negotii est*
O. *te haec genua* h. g. t. V. L. P.
O. S. *obtestor*) *ob te obtestor* V. L.

14. tu) *ut* O. *mi*) *nihi* P. *míhi* rell.

15. Quod tumultues) „*pro tu-*
multueris. quanquam MSS. *hic tur-*
bent, et vet. ed. habeant *Ecqui tu*
es?“ T G. *Et quiqui tu es* V. L.
Ecqui tu es P. S. *Et qui tu es pri-*
um O. *Quid tumultues* C. La.

16. sirpe) *ſcyrpe* V. *ſcyrpe* L.
laſerpícium) - *tium* V. S. La.

17. eventuram) *venturam* La.
Capuam) *capram* V. L. om. O.
captam S.

19. magudarim) *magidari* MS.
pr. Pal. *maguderim* V. L. Priscian.
Putsch. p. 757. At Krehl. e MSS.
dedit magudarim p. 325.

20. Vt te) *te* om. O.

22. Si) *Vi* V. Pall. *ſec. Pareum,*
et, ut videtur, Gronovium. P. O.
S. C. La. *ulmeam uberem*) *ub.*
ul. O. *speras*) *speres* omnes.

23. eſſe) om. V. L. P. O. *even-*
turam hoc anno) h. a. e. V. L. P.
O. S.

24. negoti) *negotii* vel *negocii*
omnes, ut solent.

25 TR. Quis lubet maledicere? equidem tibi bona optavi omnia.

DAE. Bene equidem tibi disco, qui, te digna ut eueniant, precor.

TR. Obsecro, hoc praeuortere. DAE. ergo quid negoti est? TR. mulieres

Duae innocentes intus hic sunt, tui indigentes auxili,

Quibus aduersum ius legesque hic insigne iniuria
30 Facta est fitque in Veneris fano. tum sacerdos Veneria

Indigne afflicatur. DAE. quis homo est tanta confidentia,

Qui sacerdotem audeat violare? sed eae mulieres Quae sunt? aut quid iis iniqui sit? TR. si das operam, eloquar.

Veneris signum sunt amplexae: nunc homo audacissimus

35 Eas deripere vult. eas ambas esse oportet liberas.

DAE. Quis istic est, qui deos tam parui pendit? paucis expedi.

TR. Fraudis, sceleris, parricidi plenus, periurissimus,

Légitur, impudens, impurus, inuerecundissimus:

25. optavi) *exoptavi* omnes.

27. TR.) om. V. L. P. O. S. (hoc) te V. huc La. praevortere) *revertere* V. L. *revort.* rell. DAE.) om. V. L. P. O. S.

28. innocentes) *innocens* V. L. auxili) - *hii* omnes.

29. hic) om. O. in rell. legitur post *iniuria*.

31. afflicatur) *adff.* P. Bo.

32. audeat violare) v. a V. L. P. S.

33. iis) *his* V. L. iniqui) *iniquam* V.

34. nunc homo audacissimus) *nunc* V. L. P. O. S. C. omittis h. a. „Imperfectus est versus. Supplicari cuius facile fuerit, atque

affingere quid deesse videatur. ut ad hoc exemplum, *Vir sceleratiss.* aut, *vir audacissimus*. Similiter et tertius ab hoc compleri posset, tali clausula, *Eloquere obsecro.* „C. homo audacissimus La. e codd. suis dedit.

35. deripere) *dir.* V. vult) *vols* L. O. S. eas) om. O. esse) *ad-esse* O. liberas) om. V. L. P. O. S.

36. istic) *hic* P. O. S. C. deos tam parvi) t. p. d. O. paucis expedi) om. omnes, praeter La. qui hoc quoque e suis codd. promissis contendit. cf. ad v. 34.

37. parricidi) - *di* omnes. plenus, periurissimus) *periurii plenus* Pal. pr. V. L. P. O. S. *periurii plenis* Pal. sec. *periurii plenissimus* C. La.

Vno verbo absolvam, Leno est: quid illum porro praedicem?

40 DAE. Édepol infortunio hominem praedicas donabilem.

TR. Quí sacerdoti scelestus fauces interpretésserit.

DAE. At malo cum magno suo hercle fecit. ite istinc foras,

Túrbalio, Sparax! vbi estis? TR. i obsecro intro, súbueni

Illis. DAE. iterum autem imperabo? séquimini hac.

TR. age nunc iam,

45 Iúbe oculos elidere, itidem vt sépiis faciunt coqui.

DAE. Prórípíte hominem pédibus huc, itidem quasi occisam suam.

TR. Aúdio tumultum: opinor, leno pugnis péctitur.

Ními' velim improbissumo homini malas edentauerint.

Séd ecce ipsae huc égrediuntur tímidae e fano mulieres.

ACTVS TERTIVS. SCENA TERTIA

AMPELISCA. PALAESTRA

TRACHALIO

Nunc id est, quum ómnium cópiarum atque opum,
Aúxili, praesidi, víduitas nós tenet.

39. Vno verbo) v. u. O. Leno est) lenost vel lenost omnes.

40. infortunio hominem) hominem in fortunio O.

41. sacerdoti) - tis V. L. P. O. fauces) - cis V. L. P. G. - cis O. La. interpretésserit) iter presserit G. interpretésserit? La.

42. malo cum magno) mag. e. malo P. O. S. hercle fecit) f. h. V. L. P. O. S. Gr.

43. i) om. V. L. intro) intus V. L.

44. illis) om. O. autem) aut Pal. sec. haud Pal. pr. S. C. La.

45. Iube) Illi iube O. sepiis) saepiis V. sepius O.

46. Prorípíte) Porrigite MS. pr. Pal. a m. pr.

47. pectitur) plect. Pal. sec. V. L. P. O.

48. improbissumo) - simo V. L. P. C. La. In O. homini praepositum est. malas edentaverint) mala sedentav. V. L. mala se dentav. P. mala ed. S.

49. ecce) ecce omnes. ipsae) ipse P. huc) om. V. L. P. O. S. e fano) ac fandae V. L.

AMP.) Pal. Amp. puellae Trachalio servus V. Trach. servus. Palaestra. Ampeliscas sorores II. P. Palest. Trach. Amp. O. Trach. servus. Palaestra. Ampeliscas. duae mulieres C. Palaestra. Trach. servus. Ampeliscas duae mul. La.

1. id est) idem V. L. P. S. demust O.

2. Auxili, praesidi) - lii - dii omnes. nos) ita V. sed sup. a m. I. I. non.

Vlla nec spécula est, quae salutem afferat.

Nec quam in partem ingredi persequamur, scio.

5 Máximo miserae ambae in metu nunc sumus.

Tánta importúnitás, tántaque iniúria

Fácta in nos ést modo hic intus ab nóstro hero.

Quí scelestús sacerdotem anum praécipem

Réppulit, própulit, pérquam indignís modis.

10 Nósque ab signo intimo vi sua deripuit.

Séd nunc se vt rés fórtunaéque nostraé ferunt,

Pár moriri ést. neque est méliu' morte in malis

Rebús, miseris.

TR. Quid ést? quae illaec oratio? cesso has ego
consolari?

15 Heús, Palaestra! PA. óbsecro, quí vocat?

TR. Ámpelisca, heús! AM. quis est quí vocat?

PA. Quis is ést, qui nominát? TR. si respexis, scies.

3. Vlla nec) om. Pall. L. (et hi cum lacuna) V. P. nec O. S. nec ulla C. La. „nostri libri veteres hic non satis integri neque liquidi sunt. habent enim obscurae, partim, *se nec via est*, partim, *sed ne via est*,“ La. spécula) cuja Pall. L. et ante corr. V. S. quia O. afferat) afferat omnes. Post hoc in Pall. lacuna est.

4. Nec quam in partem) . . . artem Pall. rem (post lacunam) P. Item V. L. Nec scimus q. in p. C. La. scio) om. V. L. P. C. La. scire possumus O. In S. totus versus h. l. omissus est.

5. Máximo miserae) . . . ae Pall. om V. L. P. O. S. Máximo mis. C. La. ambae in metu nunc sumus) in me. n. f. ambae omnes; et O. his addit máximo.

6. Tanta) om. Pall. P. (et hi cum lacuna, quae in P. paullo maior est) V. L.

7. Facta in nos) . . . nos Pall. P. apud nos V. L. est) habet Sed partem ingredi persequimur S. hic intus) i. h. V. L. nostro hero) nostra herus S.

8. Qui) om. Pall. P. (cum lacuna, quae in P. multo maior est) V. L. Qui sacra O. timidas Ara

S. scelestus) scelestu Pall. scelestus La. sacerdotem anum) sacerdote manum V. L. P. sacerdote S. praecipem) -pes Pall. V. L. P. S. praeceptis O.

9. Reppulit) Repulit O.

10. intimo) intuma O. vi sua deripuit) videri potuit suas V. L. P. S. eripere voluit O. vi der. sua C. La.

11. se ut) sese ut V. L. P. S. G. La. ut sese O. ferunt) ante res in omnibus.

12. Par moriri est) pars est mor. V. L. par est m. P. S. G. La. mori par est O.

13. Hoc eiecto versiculo, nihil deest neque ad sententiam neque ad orationem. Reiz. miseris) miserrimis V. L. meis feriis P. S.

14. oratio est) oratiu L. V. et in hoc in marg. a m. f. al. orat post has ego consolari) e. h. c. V. L. P. S. C. La. c. e. h. Q.

15. óbsecro) om. omnes.

16. heus) om. V. L. P. Q. S. in rell. est ante Ámpelisca. quis) óbsecra quis omnes.

17. is) om. V. L. respexis) ita V. sed sup. L. er

- PA. Ó salutis meae spes! TR. tace, ac bono animo es.
 Mé vide. PA. si modo id liceat, ut ne opprimat
 20 Vis, quae, vim mi afferam ipsa, adigit. TR. ah,
 desine. nimis inepta es.
 AM. Desiste dictis nunc iam me miseram consolari.
 PA. Nisi quid re praesidium apparas, Trachalio, acta
 haec res est:
 Certumst moriri, quam pati grassari in me leno-
 nem.
 Sed muliebri animo sum tamen: miserae ubi ve-
 nit in mentem
 25 Mihi mortis, occupat edepol metu' membra. TR.
 etli hoc acerbum,
 Bonum animum habete. PA. nam, obsecro, unde ani-
 mus mihi? TR. inuenietur.
 Ne, inquam, timete: affidite hic in ara. AM. istaec
 quid ara
 Prodesse nobis plus potest, quam signum in fano
 hic intus
 Veneris, quod amplexae modo, unde abreptae per
 vim miserae?
 30 TR. Sedete hic modo: ego hinc vos tamen tutabor.
 aram habete hanc

19. ut) vis omnes.

20. Vis, quae) quae vis omnes,
 etiam Pall. In O. haec duo verba
 Trachalioni cum signo interroga-
 tionis tribuuntur. mi) mihi omnes.

21. AM.) om. L. PA. O. dictis)
 dictu V. L. P. S. sed in V. sup. l. s
 me miseram) mis. me omnes. con-
 solari) - re V. L.

22. PA.) om. O

23. Certumst) certum est V. L.
 moriri) morire V. L. P. pati) hunc
 pati omnes. grassari) om. Pall. V.
 L. P. S. In O. est in fine versicu-
 li. in me lenonem) l. i. m. omnes.

24. tamen) tam V. L. In V.
 in marg. a m. f. l. tamen) mise-
 rae) - re P. S. ut miserae O. ubi
 venit) om. Pall. V. L. P. O S.

25. occupat edepol metu' mem-
 bra) metus m. o. e. V. L. P. S. C.

La. metus m. o. Tr. aedepol hoc
 etc. O. etli) om. V. L. P. O. S.
 hoc) hunc V. L. P.

26. habete) habe te O. unde
 animus) unde? Tr. mox V. L. un-
 de Tr. mus P. unde? Tr. intus S.
 mihi? TR. inuenietur) mihi inue-
 nitur V. L. P. mihi inueniatur? O.
 mihi inuenitur? Pall. G. La. inibi
 inuenitur S.

27. Ne) Tr. Ne O. C. La. affi-
 dite) affidete L. adfidere P. S. in
 ara) in hac ara O. in aram C.
 istaec quid) quid ista V. L. P. O. S.

28. Prodesse nobis plus) Plus
 pr. n. P. O. S. plus om. Pall. V. L.

29. abreptae) abruptae V. (sup.
 vulg. a m. f.) L.

30. vos tamen) t. v. O.

Vobis pro castris: moenia haec: hinc ego vos defensabo.

Praesidio Veneris malitiae lenonis contra incendam.
AM. Tibi auscultamus, et alma Venus ambae ted obsecramus,

Aram amplexantes hanc tuam lacrumantes, genibus nixae,

35 Nos in custodiam tuam ut recipias, et tutere:
Illós scelestos, qui tuum fecerunt fanum parui.
Ut ulciscare, nosque ut hanc tua pace aram obfidere

Patiare, quae elatae sumus operá Neptuni noctu:
Ne inuisas habeas, neue iccirco nobis vitio vortas,
40 Si quippiamst, minú' bene quod lautum esse tu arbitrere.

TR. Aequum hasce petere intellego: decet abs te id impetrari:

Ignoscere his te conuenit: metús, id ut faciant, subigit.

Te ex concha natam esse autumant: caue tu harum conchas spernas.

31. haec) om. omnes. vos) om. O.
32. malitiae) militiam V. L. maliciam P. S. et maliciae O. incendam) incendam P.

33. AM.) Pal. V. L. alma Venus) V. a. omnes. ted) te V. L. P. O. S. Gr.

34. lacrumantes) lachrym. V. P. lachrum. O. lacrim. L. S. C. lachrym. La.

35. Nos in custodiam) i. c. n. V. L. P. O. S. tuam ut) u. t. O.

37. Ut ulciscare)...are V. L. P. Et Ut ulci etiam in Pall. deesse videtur, quum Gronovius id aliis typis scribi iusserit, quo modo solet, quae codicum istorum auctoritate carent, et ausi sunt violare O. disperdas arenosos: S. nosque) nos, O. om. S. obsidere) obsed. V. L. P. S. om. O.

38. Patiare, quae elatae)...aut eae V. L. P. et Gron. Patiare quae s. aliis typis. amplexae miserae

O. Viduae S. In V. in m. a m. f. ad aut eae notatum: l. laetae sumus) ambas sumus omnes. Neptuni) - nei V. L. P. - nia S. noctu) om. O. nunc tu S.

39. Ne inuisas) om. V. L. P. aliis typis Gron. electos perditos hostes O. Bene S. iccirco) idc. V. P. La.

40. quippiamst) quippiam est V. L. quippiam O. bene quod) q. b. V. L. P. S. C. La. quam decet O. lautum esse tu) esse lautum V. L. P. S. Gron. lautum O. esse lautum tu C. La. arbitrere) - trare omnes, etiam Gron.

41. Aequum) Aequum O. Ro. ut solent. hasce) has V. L. P. O. S. Gron. intellego) - ligo C. La. impetrari) impetrare S.

42. metus) m. has omnes. ut) om. O. Ro.

43. ex) om. La. 1577.

Sed optume eccum exit senex, patrónus mihique
et vóbis.

ACTVS TERTIVS. SCENA QVARTA

DAEMONES. LABRAX

LORARI. TRACHALIO. PALAESTRA

ET AMPELISCA

Éxi e fano, nátum quantum est hóminum sacri-
legíffume.

Vós in aram abíte fessum. sed vbi sunt? TR. huc
réspice.

DAE. Optume. LO. istuc vólueramus. TR. iúbe mo-
do accedát prope.

DAE. Tún' legirupiónem hic nobiscúm dis facere
póstulas?

5 Pugnum in os impínge. LA. iniqua haec pátior
cum pretió tuo.

DAE. At etiám minitátur audax. LA. iús meum
ereptum ést mihi:

Meás mihi ancillás inuito me éripuisti. TR. ergó
dato

Dé senatu Cýrenenfi quémvis opulentum árbítrum,

44. optume) optime V.

DAE.) D. senex V. etc. LA.) Lab.
seno V. etc. LOR.) Mulieres duae
V. etc. TR.) Lorarii V. C. La. Lo-
rarius. P. PAL. ET AMP.) Traca-
lio servus V. Trach. ser. rell. In
O. autem inscriptio haec est: Dae-
mones. Trachalio. Labrax. Lora-
rius.

1. sacrilegíffume) - time V, L.
P. C. La.

3. DAE.) om. V. L. P. O. S. O-
ptume) optime V. La. LO.) om. V.
L. P. O. S. TR.) om. omnes, eti-
am Bentl. ad Terent. Ad. V. 7,
16. In Pall. eandem, quam C. secu-
tus est, personarum distinctionem
observatam esse, ex nota Taub-

manni colligitur. prope) ita V.
sed super - ~~pa~~ a m. l. k. s

4. DAE.) om. V. L. P. O. S.
Tún' hunc V. L. P. S. om. O. le-
girupionem) leger. V. P. leger. hunc
O. nobiscum) ita V. P. Reliqui
nobis cum

5. Pugnum) Dem. Pug. V. L.
P. S. impínge) impunge P. pati-
or) patier O.

7. mihi ancillas) a. m. V. L. P.
O. S. me) om. V. L. P. O. S. eri-
puisti) eripis omnes. TR. Ergo da-
to) om. V. L. Pall. P. O. S.

8. quémvis opulentum) quam-
vis opulentus O. quemvis opulentus
S. arbitrum) om. V. L. Pall. P.
O. S.

Si tuas esse oportet, niue eas esse oportet liberas,
 10 Niue te compingi in carcerem est aequum, aeta-
 temque ibi

Te usque habitare, donec totum carcerem contri-
 ueris.

LA. Non hodie isti rei auspicavi, ut cum furcifero
 fabuler.

Te ego appello. DAE. cum istoc primum, qui te
 nouit, disputa.

LA. Tecum ago. TR. atqui mecum agendum est. sunt-
 ne illae ancillae tuae?

15 LA. Sunt. TR. agendum ergo, tange utramvis digi-
 tulo minum modo.

LA. Quid, si attigero? TR. extemplo hercle ego te
 follem pugilatorium

Faciam, et pendentem incurfabo pugnis, periuris-
 sume.

LA. Mihi non liceat meas ancillas Veneris de ara
 abducere?

DAE. Non licet: ita est lex apud nos. LA. mihi cum
 vestris legibus

20 Nihil est commercii: equidem iam istas ambas edu-
 cam foras.

Tu senex si istas amas, huc arido argentost opus.

9. Si) Tr. si V. P. O. S. esse oportet) o. e. V. L.

10. Nive) Neu omnes. compingi in carcerem) i. ca. co. V. L. Pall. P. O. S. i. ca. compingier C. La.

12. rei auspicavi) a. r. O.

14. agendum est) agendum: S.

15. agendum) agendum P. S. minumo) minimo omnes. modo) al. inde V. in m. a m. l.

16. attigero) attigere O. hercle ego) e. h. V. L. pugilatorium) pugillatorium V. L. P. O.

17. periurissimum) -sime V. P. C. La.

18. meas ancillas) a, m, O. me has anc. Ven. 1495.

19. Non licet: ita) om. V. L. P. O. S. C. „Initium deest, fortasse hoc, Non licet inquam.“ C. „NON LICET, ITA EST LEX APUD NOS) Sic habent libri nostri veteres, idque ego liquido iurare possum, ne quis coniecturam esse dicat.“ La. cui Turnebus ad stipulatur. mihi) Quid mihi V. L. P. O. S. vestris) vestris O. S.

20. Nihil est) om. V. L. Pall. P. O. S. commercii) commercii V. L. commercii rell. et O. addit est? iam istas) ist. iam omnes.

21. si istas) sihas S. amas) amabas Pall. fec. ambas V. L. P. O. S. huc) huius S. argentost) -to est V. L.

DAE. Hae autem Veneri complacuerunt. LA. habeat, si argentum dabit.

DAE. Dea tibi argentum? nunc adeo ut meam scias sententiam,

Occipito modo illis afferre vim ioculo pauxillulum,
25 Ita ego te hinc ornatum amittam, tu ipse te ut non noveris.

Vos adeo, ubi ego innuero vobis, ni et caput exoculassitis,

Quasi murteta iuncis, ego vos virgis circumvinciam.

LA. Vi agis mecum. TR. etiam vim opprobras, flagiti flagrantia?

LA. Tun' trifurcifer mihi audes inclementer dicere?

30 TR. Fateor, ego trifurcifer sum: tu es homo ap-primé probus.

Numqui minus hasce esse oportet liberas? LA. quid, liberas?

TR. Atque heras tuas quidem hercle, atque ex germana Graecia:

Nam altera haec est nata Athenis, ingenuis parentibus.

DAE. Quid ego ex te audio? TR. hanc Athenis esse natam liberam.

23. Dea) do omnes, etiam Pall. argentum?) *argentum*. sine interr. omnes. meam scias) *f. m.* omnes.

24. afferre) *adf.* V. ioculo) *ocu-*lo V. L. pauxillulum) *pauxillum* V. a m. pr. *pauxillulum* P. O. S. C. La.

25. ego te hinc) *h. e. t.* omnes.

26. innuero) *innuenero* C. *enimvero* La. 1577. vobis) *om.* O. ni) *sine* Pall. S. C. *f. non* V. L. P. O. La. *si* codd. La.

27. murteta iuncis) *murteta luncis* V. L. ego) *item* ego omnes. circumvinciam) - *vinciam* V. L. P.

28. TR.) *Daem.* V. L. P. O. S. opprobras) *proportas* V. L. P. *improperas* O. S. flagiti) - *tii* omnes.

29. LA.) *om.* V. L. P. O. S. Tun') *Tum* V. O.

30. TR.) *Lab.* V. L. P. O. S. apprime) *adpr.* P. Bo.

31. Numqui) *Trac.* Nunc qui V. L. P. S. et Trachalioni haec etiam O. tribuit, sed habet Nunc quidem, omisso minus. hasce) *has* L. esse oportet) *o. e.* omnes.

33. ingenuis parentibus) *in e. . . tibus* Pal. pr. *sine . . . tibus* Pal. sec. V. in quo m. f. fecit *sine litibus. sine summis parentibus* L. quod in V. in m. a m. f. ut v. l. notatum est. *sine testibus* P. S. *sincerissimis testibus* O.

34. DAE. Quid) In P. lacuna est inter *De.* et *quid*.

35 DAE. Mēa popularis óbsecro haec est? TR. nōn tu
Cyrenénfis es?

DAE. Immo Athenis nātus altusque éducatusque
Atticis.

TR. Óbsecro, defēde ciues tuás, senēx. DAE. o
mea filia,

Quúm ego hanc video, meárum me absens misse-
riarum cómmunes!

Tríma quae perísti mihi! iam tánta est, si viuít,
scio.

40 LA. Árgentum ego pro istísce ambabus, cúiae erant,
dominó dedi.

Quíd mea refert, haéc Athenis nátae an Thebís
sient,

Dúm mihi recte séruitutem séruiant? TR. itane
ímpudens?

Túne hic felles vírginalis líberos paréntibus
Súblectos habébis, atque indígnio quaeſtu cónteres?

45 Námque huic alterae quae patria sít, profecto né-
scio:

Níſi scio probiórem hanc esse, quám te impura-
tíſſume.

LA. Túae íſtae sunt? TR. contēde tergo, vter sít
ergo vérior.

Ní tu offerumentás habebis plúres in tergó tuo,

35. Cyrenénfis) Cir. O. La. 1577.

36. Immo) imo L. O. S. Bo.
Atticis) atticis V. L.

37. o mea filia) o fi. m. omnes.
Et C. La. Mea ad verſum ſeq. tra-
duxerunt.

38. me) om. V. L. P. O. S.

39. perísti) periit omnes. est)
eſſet omnes, etiam Pall., praeter
La.

40. ego) om. omnes.

41. haec Athenis) haec ath. V.
L. P. S. Gron. Ath. haec O. C. La.
Thebis) thebae P. O.

42. tr.) Daem. V. L. P. O. S.

43. felles) fallis V. L. P. O. S.
falsis C. felles La. virginalis) - leis O.

44. Sublectos) subiectos Pal. pr.
V. L. P. O. C. La. ſubreptos S.

45. Namque) nam omnes. quae
patria) p. q. omnes.

46. impuratíſſume) - ſimae V. -
sime P. C. La.

47. LA.) om. V. L. P. S. Tuas)
Tuas' C. La. tr.) om. S. Lab.
V. L. P. Daem. O. tergo) ergo
omnes. uter sít) interſit P. O. S.
ergo) tergo P. O. S. C. La. verior)
veri Pall. utri V. L. P. O. S.

48. Ni) Daem. Ni V. L. P. S.
tu) om. omnes. offerumentas) of-
ferum. P. O. ferramentas V. L. plu-
res) - ris V. L. P. C. - reis O. La.

Quam vlla nauis longa clauos, tum ego ero mendacissimus.

50 Postea adspicito meum, quando ego tuum inspectauero,

Nisi erit tam sincerum, ut quiuisset ampullarius, Optimum esse operi faciundo corium et sincerissimum Quid causae est, quin virgis te usque ad saturationem sauciam?

Quid illas spectas? quas si attigeris, oculos eripiam tibi.

55 LA. Atquin, quia vetas, utramque iam mecum adducam simul.

DAE. Quid facies? LA. Volcanum adducam: is Venerist aduorsarius.

TR. Quo illic abit? LA. heus, ecquis hic est? heus! DAE. si attigeris ostium,

Iam tibi hercle mellis in ore fiet mergis pugneis.

LO. Nullum habemus ignem: ficis victitamus aridis.

60 DAE. Ego dabo ignem, siquidem in capite tuo conflandi copia est.

LA. Ibo hercle aliquo quaeritatum ignem. DAE. quid tum, quum inueneris?

LA. Ignem magnum hic faciam. DAE. quine tu manu exuras tibi?

49. mendacissimus) *simus* V. L. P. C. La.

50. adspicito) *asp.* omnes.

51. Nisi) *ni* V. L. P. O. sincerum) *synq.* C. ita etiam in versu seq.

52. Optimum) - *umum* O. Bo. operi) - *re* V. L. P. S. C. Gr. sincerissimum) - *sumum* O. Bo.

53. sauciam) *sautiem* P.

54. Quid) *quidem* V. L. eripiam tibi) *t. e.* O.

55. LA.) om. L. Atquin) *At* V. L. *At quin* P. O. *Atqui* C. La. vetas) *vocas* P.

56. LA.) om. L. adducam) *abd.* V. L. La. 1577. Venerist) *Veneris* est V. L. P. S. C. La. *Veneris* O. aduorsarius) *advers.* V. L. P. C. La. *adversarius* O.

57. TR.) *Daem.* omnes. abit) *it* omnes. ostium) *host.* V. L. P.

58. tibi hercle) *h. t.* omnes. mergis) *mersis* S. pugneis) *pugnis* Pall. V. L. P. S. *pugnis probe* O.

59. LO.) om. V. L. In P. est LA. praescriptum. habemus) *habent* S.

60. DAE.) om. V. L. in capite tuo conflandi) *confl.* in ca. *t.* O. copia est) *copia est* V. L. Bo.

61. quaeritatum ignem) *i. q.* O. DAE.) om. L. tum) om. V. L. P. O. S. Gr.

62. quine) *quin* omnes. tu manu) *ut humanum* Pall. codd. La. V. L. La. *ut manu* P. O. S. *ut tu manu* C. *exuras* V. L.

LA. Immo hasce ambas híc in ara vt víuas com-
buram. DAE. íd volo.

Nam hércle ego te cóntínuo arripiam bárba, et
in ignem cóniciam,

65 Téque ambustulátum obiíciam mágnis auibz pá-
bulum.

Quúm coniecturam égomet mecum fácio, haec illa
est fílmia,

Quae ház hirundínés ex nido vólt eripere ingrá-
tiis,

Quód ego in somnis sómniaui. TR. Ícin', quid te-
cum oró, senex?

Vt illas serues, vím defendas, dúm ego herum ad-
ducó meum.

70 DAE. Quaére herum, atque addúce. TR. at hic ne —
DAE. máxumo maló suo,

Si áttigerit, siue ócceptaffit. TR. cúra. DAE. cura-
tum ést: abi.

TR. Húnc quoque afferua ípsum, nequo abítat.
nam promíffimus

Cárnufici aut taléntum magnum, aut ístunc hodie
fístere.

63. Immo) Imo L. O. S. ut)
om. O.

64. ego) om. V. L. P. O. S.
continuo arripiam barba) b. c. a.
omnes. in) om. P. S. coniciam)
coniic. omnes.

65. ambustulatum) ambustil. V.
L.

67. vult) vult V. L. eripere)
deripere La. ingratiis) ingratus V.
L. P.

68. Quod) quid P. somnis) so-
mniis P. O. S. C. Ícin', quid tecum
oro, senex?) Ícin quid? i. o. senex,
omnes.

69. serues) seruas V. L. P. vim)
vi V. L. adduco) abd. V. L.

70. adduce) abd. V. L. TR. at-
TR. cura) om. V. L. ne -) ne. P.
O. La. ne? C. maxumo) - imo P.
G. La.

71. siue occoceptaffit) neve oc-
centarit codices Lambini.

72. afferua) assertuato O. nequo)
ne quo omnes. abítat) habitat Pal.
pr. abeat V. L. O. abítat P. abíet
La. promíffimus) perm. V. L.

73. Carnufici) carnifici V. L.
S. La. 1577. ístunc) hunc Pall.
V. L. P. S. G. La.

ACTVS TERTIVS. SCENA QVINTA

DAEMONES. LABRAX

LORARI. PALAESTRA ET AMPELISCA

Vtrúm tu leno cúm malo lubéntius
Quiéscis, an sic sine malo, si cópia est?

LA. Ego, quae tu loquere, flócci non faciô, senex.
Meas quídem, ted inuito ét Venere et summó Ioue,

5 De ará capillo iám deripiam. DAE. tänge dum.

LA. Tangam hércle verò. DAE. égedum ergo, acce-
de húc modo.

LA. Iube dúm recedere ístos ambo illúc modo.

DAE. Immo ad te accedent. LA. nón hercle ego-
met cénseo.

DAE. Quid agés, si accedent própíus? LA. ego re-
céssero.

10 Verúm, senex, si te vnquam in vrbe offéndero,
Nunquam hércle quisquam mé lenonem díxerit,
Si nón te ludos péssumos dimíssero.

DAE. Facito ístuc quod minitáris. sed nunc ínterim
Si illás attigeris, dábitur tibi magnúm malum.

15 LA. Quam mágnum vero? DAE. quántum lenoní
fat est.

LA. Minás ego ístas flócci non faciô tuas.

Equidém te inuito iam ámbas rapiam. DAE. tänge
dum.

DAE.) *Demones senex P. et se-
nex addunt etiam C. La. LA.) Lab.
leno V. P. C. La. Lor.) om. P. C.
La. In V. postremum locum tenent.
PAL. ET AM.) om. O. ET om. V.
P. C. La.*

1. lubentius) *lib.* P. S. C. La.
2. si) om. V. L.
3. non) *nunc* V. L.
4. ted) *te omnes. (ted in Me-
diol. 1500. esse dicitur.)*
6. accede) *accedas* O.
8. Immo) *imo* L. S. O. C.

9. DAE.) om. L. accedent pro-
pius) *p. a. V. L. P. O. S. accedunt
p. La. 1577.*

10. senex, si) *si se. V. L. P. O.
S. te unquam) u. t. O.*

12. pessumos) - *simos* V. L. P.
C. La.

13. minitaris) - *res* V. L.

16. Minas) *minacias omnes.
non) nunc* V. L.

17. te) *eas te* V. L. P. O. S.
iam) om. O. iam iam La. ambas)
amabas S.

LA. Tangam hércle vero. DAE. tänge, sed scin',
quómodo?

I dúm Turbalio currículo, affer húc domo

20 Duas clauas. LA. clauas? DAE. sed probas. properá
cito.

Ego te hódie faxo récte acceptum, vt dignus es.

LA. Eheú, scelestus gáleam in nauí pérdidi.

Nunc mi ópportuna hic éffet, salua si foret.

Licët sáltem istas mihi áppellare? DAE. nón licet.

25 Ehem' óptume edepol éccum clauatór áduenit!

LA. Illúd quidem edepol tinnimentum est aúribus.

DAE. Age, áccipe illanc álteram clauám Sparax.

Age, álter istinc, álter hinc affístite.

Affístite ambo. sic! audite núnc iam:

30 Si hercle illic illas hódie digito tétigerit

Inuistas, ni istunc ístis inuitáffitis

Vsque ádeo, donec, quá domum abeat, nésciat,

Perístis ambo. si áppellabit quémpiam,

Vos réspondetote ístinc istarúm vicem.

35 Sin ípfus hinc abíre volet, quantúm potest,

Extémpla amplectitóte crura fústibus.

LA. Etiám me abire hinc nón finent? DAE. dixí
fatis.

Et ille seruus cúm hero vbi huc aduénierit,

18. tange, sed) *tange sat* V. L.
P. S. *tanges? at* O.

19. curriculo) *atque curr.* C.
La. huc domo) om. V. L. P. O.
S. Gron. *huc*, omisso *domo*, C. La.

20. sed) om. C. La. (Exstat
etiam in Pall.)

22. Eheu) *Ehu* V. L. *heu* P. S.
heu heu O.

23. mi) *mihi* omnes.

25. Ehem) *hem* V. L. P. O. S.
optume) - *ime* V. L. P. C. La.
clavator) - *torem* V. L.

26. LA.) om. V. L.

27. DAE.) om. V. L. illanc) *illi*
V. L. *illam* P. *illinc* O.

28. affístite) *adf.* P. ut v. seq.
affiste La.

31. ni istunc) *nisi sic tunc* L.
V. in quo ad *nisi* in m. a m. f.
notatum est *al. reus. nisi tunc* P.
O. *nisi hunc* S. *istis*) om. V. L.
P. S. *illum vos* O. *inuitáffitis*) *invi-*
tas sitis V. L. *exoculáffitis* P. O. S.

33. quempiam) *quampiam* O.
S. La.

34. vicem) *vice* O.

35. Sin ípfus hinc abíre) *fin*
ipse ab. h. Pal. sec. V. L. P. S. *fi-*
nedpse abire h. Pal. pr. *Si vero hic*
ipse ab. h. C. La. potest) *pote'st* La.

37. sinent) *desinet* V. L. *desi-*
nent P.

38. ille) *ubi ille* V. L. P. O. S.
ille ubi C. La. *servus*) *servos* O.
S. hero) *h. suo* O. *ubi*) om. h.
l. omnes.

Qui herum arcessiuit, itote extempló domum.

40 Curáte haec sultis magna diligentia.

LA. Heu hércle, naë istic fána mutantúr cito!

Hoc Hérculist iam, Véneris fanum quód fuit.

Ita dúo destituit sígna hic cum clauís senex.

Non hércle, quo hinc nunc géntium aufugiám, scio:

45 Ita mínc mihi vtrumque saéuit, et terra ét mare.

Palaestra! LO. quid vis? LA. ápage, controuéríia est.

Haec quídem Palaestra quae respondit, nón mea est.

Heus, Ámpelisca! LO. cáue sis infortúnio.

LA. Vt potást, ignaui hominés satis recté monent.

50 Sed vóbis dico, heus, vóbis num moléstia est,

Me adíre ad illas própius? LO. nil nobís quídem.

LA. Numquíd molestum míhi erit? LO. nil, si cá-
ueris.

LA. Quid ést quod caueam? LO. hēm á crasso infortúnio.

LA. Quaesó hércle, adire vt líceat. LO. adeas, sí
velis.

55 LA. Bene hércle factúm: hábeo vobis grátiam.

Accédam propius. LO. illic adíta tu íllico.

LA. Edepól proueni néquiter multis modis.

Certúmst hasce hodie vsque óbfidione víncere.

39. arcessiuit) *accessiuit* V. L. P. O. S. C.

40. sultis) *stultis* Pall. *salutis* O.

41. Heu) *heu* L. C. La. *Ehu* V. (a m. f. *heu*) hércle) *heu* S. nae) *ne* V. P. O. C. La. 1577. mutantur) *mittantur* P.

42. Hoc Hérculist iam) *iam hoc Herculi est* Pall. V. (ante corr. in hoc erat *nam* pro *iam*.) L. I. h. *Herculis est* P. S. C. La. *Hoc Herc. est iam* O. *Iam hoc Herculist, modo* Acidal. e codd. *Veneris fanum phanum*, Ven. O.

43. signa hic) *h. f. V. cum*) in m. V. a m. f: l. cura.

45. nunc mihi) *m. n. V. L. P. S. nunc om.* O.

47. quídem) *equidem* omnes, etiam Pall.

49. LA) ante *ignavi* V. L. P. O. S. La. et in S. *signum* interr. est post *ignavi*. potest) *pote'st* La.

50. vobis num) *vos num* Pall. V. L. P. S. *vos num nam* O.

51. nil) *nil* omnes. item v. sq.

53. hem) *hehem* O. crasso) *crao-*
so Pal. pr. *Craeso* Pal. sec.

54. adíre) *adire* V. L. O. S. C. La. item *Palatinorum alteruter*. adeas) *adeas* omnes.

55. hércle) *ergo hércle* V. L. P. O. S.

56. Accedam propius. LO.) *non accedam. potius* V. L. P. *non? accedam propius.* O. *non. accedam potius.* S. Lo. *Non. accedam potius.* C. *Non accedam potius.* Lo. La. *adíta tu*) *astate* Pall. P. S. *astare* V. L. O. *tu asta* C. La. *illico*) *ilico* Pall. P.

57. LA.) om. V. L. P. O. S.

ACTVS TERTIVS. SCENA SEXTA

PLEVSIDIPPVS. TRACHALIO

LABRAX. CHARMIDES. LORARII. PALAESTRA
ET AMPELISCA

Meamne ille amicam leno vi, violentia,
De ará deripere Veneris voluit? TR. admodum.
PL. Quin occidisti extemplo? TR. gladius non erat.
PL. Caperés aut fustem, aut lapidem. TR. quid ego,
quási canem,

5 Hominem infectarèr lapidibus? PL. nequissimum?
LA. Nunc pól ego perii! Pleusidippus ecum adest:
Conuerret iam hic me totum cum puluisculo.
PL. Etiámne in ara tunc sedebant mulieres,
Quum ad mé profectus ire? TR. ibidem nunc se-
dent.

10 PL. Quis illas nunc illic seruat? TR. nescio quis
senex,

Vicinus Veneris. is dedit operam optumam.
Is nunc cum seruis seruat? ego mandaueram.

PL. Duc me ad lenonem recta. vbi illic est homo?
LA. Salué. PL. nihil salutem moror. opta ocius,

PLEUS.) PL. ado. P. Pl. adoles-
cens C. La. TR.) Trachilio seruus.
P. et servus addunt etiam C. La.
Sequentium ordo alius est in V.
P. C. La. hic: *Mulieres duae. Le-
no (Labrax V.). Lorarii. Charmi-
des (Parafitus addit V.).* In O.:
*Labr. Lor. Char. (Pal. et Amp.
om. O.)*

1. Meamne) *Meramne* V. cum
puncto sub *r.* est addit O. violentia)
violenta V. L. P. S. ac violentia O.

2. Veneris) om. V. a m. pr.
TR.) om. L.

3. occidisti) - *stis* P. O. S.

4. quasi) *quas* V. canem) *non
amem* V. L. canem amens P. S.

5. Hominem) - *num* V. L. in-
fectarèr) V. in m. a m. f. al. *sp.*
lapidibus? PL. nequissimum?) *la-
pidibus nequissimum?* omnes. (nisi
quod O - *sumum.*)

7. hic) ita etiam Pall. hoc S.
C. La.

8. tunc) nunc Pall. sedebant)
sed. V. cum p. sub c.

9. profectus) - *ctus* omnes. ire)
ires S.

11. Vicinus) V. in m. a m. f.
al. *Virmus* Veneris) om. V. a m.
pr. optumam) - *imam* omnes, prae-
ter O.

12. servis) *servus* L.

14. nihil salutem) *f. n. V. L.*
P. O. S. moror) *moror tuam* O.
ocius) *otius* P. *ocys* O. C. La.

- 15 Rapi te obtorto cóllo mauis, án trahi.
Vtrúm vis, opta, dúm licèt. LA. neutrúm volo.
PL. Abi sáne ad littus cúrriculo Trachálio,
Iube illós in vrbem ire óbuiam ad portám mihi,
Quos mécum duxi, hunc qui ád carnuficem trá-
derent.
- 20 Post húc redito, atque ágitato hic custódiam.
Ego hunc scelestum rápiam iam in ius éxfulém.
Age, ámbula in ius. LA. quíd ego deliqui? PL. ro-
gas?
Quine árrhabonem a me áccepisti ob múliერem, et
Eam hinc ábduxisti? LA. nórrauexi. PL. cúr negas?
- 25 LA. Quia pól prouexi; auéhere non quíuí míser.
Equidém tibi me díxeram praestó fore
Apúd Véneris fanum: númquid muto? súmne ibi?
PL. In iúre caússam dícito: hic verbúm sat est.
Sequere. LA. óbsécro te, súbueni, mi Chármides:
- 30 Rapiór obtorto cóllo. CH. quis me nóminat?
LA. Vidén me vt rapiór? CH. vídeo, atque inspe-
ctó lubens.
LA. Non súbuenire mihi aúdes? CH. quis homo té
rapit?
LA. Adoléscens Pleusídíppus. CH. vt nactú's, habe.
Bono ánimo meliúst te in neruom corrépere.

15. Rapi te) rapite P. rapite hunc
O. mavis) navis V. L. maius P.

17. sane) fane P. littus) litus
V. L. O.

18. portam) portum V. L. P. O.
S. G. G. — C. portat verius esse ad perlaam.

19. hunc qui) q. h. V. L. P. O.
S. carnuficem) carnif. V. L. P.
S. C. traderent) traherent O.

21. rapiam iam in ius) in ius
rapiam omnes. exfulém) exulem
omnes, praeter La.

23. Quine) qui V. L. P. S. La.
quin Pall. O. G. arrhabonem) ar-
rab. V. L. C. La. arab. P. O. et)
est Pall. in O. ad seq. versum re-
latum est.

24. Eam) iam Pall. V. L. hinc)
hic V. L. abduxisti) add. V. L.
avexi) adv. V. L. negas?) negas

Q. P. Mediol. apud T G. negas le-
no S. Parif. apud T G.

26. me) hodie Benti. ad Ter.
And. I. 1, 13 hunc versum et sq.
laudans.

27. numquid muto) quid multa
V. L. P. O. S. C. La. quid muto
Pall.

29. mi) mei V. L.

30. CH.) Pleus. L.

33. Adoléscent) adul. P. G. na-
ctu's) nactus V. P. C. nactus es O.
La. habe.) abi O. habe V. L. S.
C. La. (interpunctione post animo
posita.)

34. Bono animo) bonum animum
V. L. meliúst) melius est V. L. P.
O. S. C. melius est La. nervom)
nervum V. P. C. La. corrépere)
corripere V. L. P. O. S.

35 Tibi obtigit, quod plurimi exoptant tibi.

LA. Quid id est? CH. vt id quod quaerant, inueniant tibi.

LA. Sequere, obsecro, me. CH. pariter suades, qualis es.

Tu in neruom rapere: eo me obsecras vt te sequar?

Etiám retentas? LA. perii! PL. verum sit velim.

40 Tu mea Palaestra et Ampelisca, ibidem filico Manete, dum huc ego redeo. LO. equidem suadeo, Vt ad nos abeant potius, dum recipis. PL. placet. Bene facitis. LA. fures mi estis. EO. quid, fures? PL. rape.

LA. Ora, obsecro, Palaestra. PL. sequere carnufex.

45 LA. Hospes. CH. non sum hospes: repudio hospitium tuum.

LA. Sicine me spernis? CH. sic ago: semel bibo.

LA. Di te infelicient. CH. isti capiti discito.

Credo alium in aliam beluam hominem vortier: Illic in columbum, credo leno vortitur.

50 Nam in columbari collum haud multo post erit. In neruom ille hodie nidamenta congeret.

Veruntamen ibo, eii aduocatus vt siem, Siqui mea opera citius addici potest.

37. me) om. V. L. P. O. S. CH. pariter suades, qualis es.) pariter. Ch. suades? q. e. V. L. - suades qualis es tu. P. S. - suades tu q. e. O. - suades? qualis es? LA. (personae, ut in V. L.)

38. Tu) om. P. O. S. nervom)-um V. P. S. C. La.

39. PL.) Car. V. Char. L. P. O. S. fit) sic V. L.

40. Tu) Pl. tu V. L. P. O. S. illico) ilico L. P.

41. huc ego) e. h. V. L. P. S. Bo.

43. mi) mihi omnes, fures) om. O.

44. ora) oro omnes, etiam Pall. PL.) om. V. L. carnufex) carmides V. L. carnifex P. C. La.

45. LA.) om. V. L.

46. Sicine) ficcine V. L. O. S. C. La. bibo) bibi S.

47. infelicient) ita etiam Pall. infelicient cod. Sambuci, margo V. a m. f. P. O. La. 1577. infelicient S.

48. beluam) bell. L. P. S. C. La.

50. in columbari) incol. uno vocabulo P. multo) multum Priscianus Vol. 1. p. 176 Kr.

51. nervom ille) nervo mille Pall. Samb. V. L. P. O. S.

52. Veruntamen) verum tamen V. eii) ei omnes.

53. Siqui) siquidem O. Si qui S. C. La.

ACTVS QVARTVS.

SCENA PRIMA

DAEMONES

Benefáctum, et volupe est, hódie me his muliér-
culis

Tetulísse auxilium: iám clientas répperi,
Atque ámbas forma scítula atque aetátula.
Sed úxor scelestá me ómnibus seruát modis,

5 Nequí significem quíppiam muliérculis.

Sed Grípus seruos nóster quid rerúm gerat,
Mirór, de nocte qui ábiit piscatum ad mare.
Pol mági' sapisset, si dormiuissét domi.

Nam núnc et operam lúdos facit et rétia:

10 Vt témpestas est núnc, atque vt noctú fuit.

In dígitis hodie pércoquam, quod céperit;
Ita flúctuare vídeo vehementér mare.

Sed ad prándium vxor mé vocat; redeó domum.

Iam meás opplebit aúres sua loquéntia.

DAEM.) *D. senex* V. P. O. C. La.

1. Hodie me) *m. h. V. L. P. S. mihi h. O.*

2. Tetulisse) *retul. V. L. - ise V. a m. p.*

3. Icitula) *fortula* Pal. sec. *foitula* P.

5. Nequi) *ne quid* Pall. V. L. P. O. C. La. *ne qui* S.

6. Gripus) *grippus* V. L. P. seruos) - *vus* V. L. P. G. La.

7. de nocte) *den.* uno voc, P. O. C.

8. sapisset) *sapuiisset* codd. Lambini, P. Mediol. O. S. La. Prisc. Vol. 1. p. 477 Kr. idem altero loco

p. 328 in plerisque codd. est; in uno *sapuiisset*, in duobus *sapisset*. dormiuisset) *dormisset* Prisc. p. 328 secundum codd. tantum non omnes, et p. 477.

9. Nam) *iam* V. L. P. O. S. ludos) *Et ludos* V. L. facit) *dat* Pall. V. L. *danit* Bo. retia) ita etiam Pall. *retiam* P. S. et Prisc. p. 328, quo loco hos duo versus cum parte sequentis ad probandam hanc declinationem adhibet.

11. In digitis) *indig.* V. percoquam) *perquoquam* V. L. *per coquam* P.

14. meas opplebit) *m. oppilebit* Pall. *oppl. m. G.* La. loquentia) *vaniloquentia* omnes.

ACTVS QVARTVS. SCENA SECVNDA

G R I P V S

- Neptúno has agó gratiás meo patróno,
 Qui fállis locís incolít pisculéntis,
 Quum méd ex suis pulchre ornátum expédíuit
 Templís redducém, plurimá praeda onústum,
 5 Salúte horiaé, quae in marí fluctuóso
 Piscátu nouó me vberí compotíuit.
 Miróque modo átque incrédibili híc
 Piscátus míhi lepide éuenit.
 Neque piscium vllam vnciam hodié pondó
 10 Cepí, nísi quód fero híc in reté.
 Nam vt dé nocte múlta impigréque exsurrexi,
 Lucrúm praeposíui sopóri et quiéti:
 Tempéstate saéua experíri expetíui,
 Paupértatem herí quí et meám seruitútem
 15 Tolerárem, opera haud parcús mea.
 Nímis homo nihil ést qui piger est: ními'que id
 genus odi égo male.

GRIPUS) *Grippus piscator* V. P.
 C. *Gripus piscator* O. La.

1. Neptuno) - unno O. ago)
 ego P. gratias meo patrono) m.
 p. g. omnes.

2. pisculentis) *pistul.* L.

3. med) *me omnes. suis) suis*
locis Pall. V. L. P. O. pulchre
 ornatum) - *cre o. C. La. o. p. O.*

4. redducem) *redu. omnes. onu-*
stum) honestum V. L.

5. Salute) *I. sedate* in m. a m.
 f. V. horiae) *horreia* V. L. P. S.
 horrae O. quae) *que* (encl.) P. S.
 om. O.

7. miroque) *que om. O. incre-*
dibili) - le V. L. P. S.

9. ullam unciam) „*unciam scri-*
bendum est ex codicibus antiquis.“
 Anselmus. *ull. uno iam* V. L. *ull.*
una iam P. *libram unam iam* S.
 hodie pondo) p. h. O.

10. quod) *hoc quod* Pall. V. L.
 P. S. C. La. *huc quod* Ven. 1495.
hoc quod nunc O. hic) om. omnes,
 praeter Pal. pr.

11. de nocte) *denocte* P. O. im-
 pigreque) *que om. C. La. (in Pall.*
existat.) exsurrexi) exurr. omnes,
 praeter La.

12. praeposivi) - *sui* Pall. V. L.
 P. O. S.

13. saeva) *seva* P. O. expetivi)
et exp. V. L.

14. servitutum) *sententiam* Pall.
 V. L. P. C. *simul* O. *sententia* S.
servientiam La. ex coniectura Ca-
 merarii, qui etiam *servitutum* scri-
 bi posse putabat.

15. haud) *h. fui omnes. mea)*
mei V. L.

16. nihili est) *nihilst* V. L. P.
 O. qui) *quis* Pall. piger est) *e. p.*
 Pal. pr.

Vigilare decet hómínem, qui volt sua tempore
conficere officia.

Nón enim illum exspectare oportet, dúm herus se
ad suum officium suscitet.

Nám qui dormiunt libenter, cum malo et sine
lúcro quiescunt.

20 Nám ego nunc mihi, qui impiger fui, réperi, vt,
si velim, piger sim.

Hóc ego, quidquid inest, reperi in mari. quidquid
inest, graue quid inest: aurum

Híc ego inesse reor. nec conscius est mihi vllus
homó. nunc haec tibi

Gripe occasio obtigit, vti liberet ex populo prae-
tor te.

Nunc sic faciam, sic consilium est: ad herum ve-
niam dócte atque astu:

25 Pauxillatim pollicitabor pro capite argentum, vt
sim liber.

Iam vbi liber ero, igitur tum domum instruam,
agrum, aedés, mancipia:

Nauibu' magnis mercaturam faciam: ad reges rex
perhibebor.

17. volt) vult V. L. C. La. tem-
pore) temperi Pall. V. E. P. O. tem-
pori S. C. La.

18. exspectare) expect. V. L. P.
O. C. officium suscitet) sus. off.
omnes.

19. libenter) lib. O. cum malo
et sine lucro) sine l. et cum m.
omnes, quiescunt) quiescent S.

20. reperi) repp. omnes. si ve-
lim, piger) p. s. v. omnes. sim)
siem V. L. P. S. C. La.

21. quidquid inest, reperi in ma-
ri) in mari quicquid hic inest rep-
peri V. L. P. O. S. (reperi S.) in
m. q. inest reperi C. La. inest) est
O. quid inest: aurum) quidem the-
saurum V. L. O. S. quidem instau-
rum Pal. pr. quid est instaurum Pal.
sec. (quidem thesaurum P. quidem
est, aurum C. La.

22. inesse) in esse P. reor) reos
O. conscius est mihi) m. c. e. q-
mnes.

23. Gripe occasio) o g. P. o.
G. O. S. C. La. o. pigre V. L. uti)
ut omnes, etiam Pall. liberet)-res
Pall. V. L. P. S. ex populo) ex-
tempulo codices quidam sec. Lam-
binum. extemplo O. praetor) prae-
ter Pall. V. L. P. S.

24. sic consilium) sicut conf. V.
L. P. O. S. veniam) ut veniam
Pall. V. L. P. O. S. astu) astute
omnes.

25. Pauxillatim) ego illi paux.
O. pollicitabor) pollic. L. liber)
liber, ac me emittat manu O.

26. Iam) om. V. a m. pr. ero)
om. V. L. P. O. S. tum) om. o-
mnes. domum) denum V. L. Pall.

27. Navibu') - bus inde O. ad)
apud omnes.

Póst animi caussá mihi nauem fáciam, atque imi-
tabór Stratonicum,

Óppidaque circúmuectabor. vbi nobilitas méa erit
clara,

30 Óppidum magnúm communibo: éii vrbi ego Gri-
po índam nomen.

Mónimentum meae fámae et factis: íbíque regnum
mágnum instituam.

Mágnas res hic ágito in mente instrúere. vidulum
húnc nunc condam.

Séd híc rex cūm acetó pransurust ét sale, sine bo-
nó pulmento.

ACTVS QVARTVS. SCENA TERTIA

TRACHALIO. GRIPVS

Heús mane! GR. quid maneám? TR. dum hanc tibi,
quam tráhi', rudentem cómplico.

GR. Mítte modo. TR. at pol ego ádiuuabo. nám
bonis bene quód fit, haud perit.

GR. Turbída tempestas hérí fuit:

Nihil hábeo, adolescens, píscium:

5 Ne tú mihi esse póstules.

Non vídēs referre me víuidum

29. Oppidaque) *opida* L. et que
om. omnes.

30. Oppidum) *opidum* L. eii)
et V. L. S. ei P. O. urbi ego) e.
u. omnes. Gripo) *gripo* V. L.

31. Monimentum) *Monum.* La.
ibique) *ub.* P. S.

32. mente) - *tem* P. O. S. C. La.
vidulum nunc hunc condam.) *num*
h. v. *condam?* V. nunc h. v. c. *rell.*

33. pransurust) - *rus est* omnes.
et) atque O. sine bono pulmento)
om. O.

TR.) *Tr. servus* V. etc. ea.)
Grippus piscator V. P. *Gripus pisc.*
reliqui.

1. quam trahi', rudentem) r.
q. *trahis* O. (*trahis* omnes, ut so-
lent.)

2. ego) *ego te* omnes. bonis
bene quod fit) *bo. q. be. f.* V. L.
P. S. C. La. q. *be. f. bo.* O.

4. Nihil) *nil* C. La.

5. Ne) *neu* V.

6. Non) *nam* Pal. pr. C. *referre*
me) *me referre* omnes, praeter S.
et Priscianum lib. VI. p. 279. Kr.
Idem lib. VII. p. 327. *proferre me.*
uvidum Prisciani (lib. VI.) codi-
ces nonnulli *vividum*, editiones
duae *humidum*, Putsch. *viduum*.

Retém, sine squamosó pecu?

TR. Non édepol pisces éxpeto,

Quam tui sermonis sum indigens.

10 GR. Iam, quisquis es, me odio énicas.

TR. Non sinam ego abire hinc té. mane.

GR. Caue sis malo. quid tú, malum, nam mé retractas? TR. aúdi.

GR. Non aúdio. TR. at pol aúdiēs. GR. quin póst loquere, quid vis.

TR. Ehó, modo, modo est pretium operae, quod tibi ego volo narrare.

15 GR. Elóquere, quid id est. TR. vide, prope hic num quispiam conséquitur.

GR. Écquid est quód mea id réferat? TR. scilicet. sed boni cónsili

Écquid in té mihi est? GR. Quid negoti ést, modo díce. TR. dicám, tace,

7. Retem) ita S. et Prisc. lib. VII. At idem lib. VI. rete ut h. l. reliqui omnes, etiam Pall. sine squamoso pecu) *finemque mosopse* V. (in m. a m. l. vulg. ut v. l. est.)

8. pisces) *piscis* V. L. P. O. C.

9. Quam) om. O. tui sermonis) f. t. O. sum) om. V. L. P. S.

10. enicas iam me odio quisquis es omnes; nec aliter Benth. ad Ter. Phorm. V. 6, 9. es om. Bo.

11. hinc) om. O.

12. Cave sis) *cave sis* omnes, *cave, sis*, Bo. retractas) *retrahis* omnes.

13. audies. o r. quin póst) *qui audies póst*. Gr. quin V. L. P. S. *quin audies póst*. Gr. quin Pall. O. C. La.

14. TR.) om. V. L. Eho) om. V. a m. pr. eo a m. f., ut L. et P. S. modo) om. omnes. est) Tr. est V. L. pretium operae) o. p. omnes. volo narrare) n. v. V. L. P. S. C. La.

15. est.) est? C. La. vide) *viden* S. prope hic num quispiam conséquitur) *nuspiam conséquitur*

prope nos V. L. P. O. (nisi quod hic nos omittit.) num quispi. *conf. prope nos* C. La. *uspiam Consequitur prope nos* S.

16. est) *ea* V. ex L. id) om. omnes. boni consili) *bonis consiliis* V. L. P. O. S. boni consilii C. La.

17. Ecquid) *eo quid* V. P. S. *eo quod* L. *eho quid* O. mihi) *nihil* S. negoti)-ii omnes. modo) „Particulae MODO syllabam ultimam Plautus interdum etiam producit, non semper corripit. Vt in hac ipsa fabula V, 2, 2. *Quem ad recuperatores modo damnavit Pleuridippus*. Ita et in *tace, tene, vide*, similibus, ultimam alibi quidem corripit, et id saepius, alibi autem producit. Sed ultimam in MODO particula velut ancipitem producere licuit etiam poetis qui sub Imperatoribus floruerunt, arguente id exemplo versus anapaestici, qui est 273 ex *Octavia* tragodia Senecae adscripta: *Quae fama modo venit ad aures*.“ R. (in Corrigendis.) dice) *dic* omnes.

Sí fidem dás modo, té mihi nón fore infidum.

GR. Dó fidem, fíduſ eſcó tibi, quíſquís eſ. TR. aúdi.

20 Furtum égo vidí qui fáciebát:

Norám dominum Id cui fíebát.

Poſt ad furem égomét déuenió,

Feroque eí condítionem hóc pactó:

Ego íſtúc furtúm ſcio cui factum éſt.

25 Nunc míhi ſi vís dare dímidíum

Indíciúm dómíno nón faciám.

Is míhi nil étíam réſpondít.

Quíd inde aéquum éſt dári míhi? dímidíum

Volo dícas. GR. Immo hercle étíam amplíus.

30 Nam níſi dat, dómíno dícundúm

Cenſéo. TR. tuo cónſilió faciám.

Nunc áduortés animúm: namque hóc

Attínet omne ad te. GR. quíd factúmſt?

TR. Vídulum íſtum, cuius ille éſt noui ego hómí-
nem íamprídém. GR. quíd éſt?

35 TR. Ét quo pacto períit. GR. at ego, quó pacto in-
uentúmſt, ſcio:

Ét qui inuenit, hómínem noui: et dómínus qui
nunc éſt, ſcio.

18. das modo) *m. d. omnes.*
níſi quod in V. a *m. pr. modo omiſſum*
éſt. te míhi) *m. t. omnes.*
in V. *míhi* bíſ ſcriptum, ſed poſ-
teríus punctíſ notatum éſt.

19. fíduſ eſco tibi) *tibi: fíduſ*
ero V. L. tibi, fíduſ ero La. tibi
fíduſ ero P. O. S. G. audí) audín
P. O. S.

20. facíebat) - *bant L.*

21. Noram) *noveram omnes. cui)*
quói O. Bo.

22. Poſt) *porro V. L. P. O.*

24. íſtúc) *iſtúc hóc L. et inter*
lin. a m. f. hóc addítum habet etí-
am V. cui) quói O. Bo. factum
éſt) factumſt L.

27. nil) *nihil omnes.*

28. Quid) *quid? La. aequum)*
aequom O. míhi? dímidíum) míhi
dímidíum? omnes.

29. dícas) *ut dícas omnes. im-*
mo) i modo P. imo C. hercle) om.
O. etíam) om. P. S. C. La.

30. níſi) *ſi non V. L. P. O. S.*
dícondum) dícendum V. L.

32. advortes) - *te omnes. nam-*
que) nam V. L.

33. Attínet omne) *o. a. V. L.*
P. O. S. quíd factumſt) quíd fa-
ctum éſt V. L. quídſt O. quíd éſt
factum C. La. quíd factumſt S.

34. cuius) *quóiſ O. ille) om.*
V. L. P. O. S. La.

35. períit) *perit V. L. inven-*
tumſt) inventumſt Pall. V. L. P. C.
La. inventumſt S.

Nihilo pol plurís tua hoc, quam quánti illud re-
fért mea.

Égo illum noui, cúius nunc est: tú illum, cuius
antehác fuit.

Húnc homo feret a mé nemo: ne tú te speres
ócus.

40 TR. Nón ferat, si dóminus veniat? GR. dóminus
huic, ne frústra sis,

Níssi ego, nemo nátuist, hunc qui cépi in venatú
meo.

TR. Ítane vero? GR. ecquem ésse dices in mari
piscém meum?

Quós quum capio, síquidem cepi, meí sunt: habeo
pró meis.

Néc manu asserúntur, neque illinc pártem quis-
quam póstulat.

45 In foro palam ómnes vendo pró meis venálibus.
Máre quidem commúne certumst ómnibus ésse. TR.
asséntio:

Quí minus hunc commúnem quaeso míhi ésse opor-
tet vídulum?

In mari inuentúst: communist. GR. nae impuden-
ter impudens!

Nám si istuc ius st, quod memoras, piscatores pé-
rierint.

50 Quíppe quum extemplo in macellum písces pro-
latí sient,

87. Nihilo) nihil V. L. GR. Ni-
hilo La. pol) al. post V. in m. a
m. f. quanti) om. La.

38. illum novi) n. i. O. cuius-
cuius) quous - quous O. antehac)
ante hac P.

39. Hunc) Nunc O. tu te) tute
S. C. Gr. tu La. 1577. ocus) po-
tius omnes.

40. TR. Non ferat, si) non ferat.
Tr. Si V. L. huic) huic nemo o-
mnes, frustra sis) frustra) V. L.
P. S. frustra es O. frustra) fies C. La.

41. ego) post hoc metus erat in
V. sed deletum est.

43. quum) om. O.

44. asseruntur) adf. P. Bo.

45. vendo) vende P.

46. certumst) - tot omnes. esse)
om. V. L. P. S. C. La. asséntio)
adf. P. Bo.

48. inventust) - tumst V. P. S. C.
communist) commune est omnes.
nae) nae tu La.

49. ius) vis L. om. O. perierint)-
runt P. S.

50. quum) codices Prisciani p.
327 vel quam vel quod. sient) si
essent Prisc.

Nemo emat: suam quisque partem piscium poscat
sibi:

Dicat in mari communi captos. TR. quid ais impudens,

Aufus, etiam comparare vidulum cum piscibus?

Eadem tandem res videtur? GR. in manu non est
mea:

55 Vbi demisi rétem atque hamum, quidquid haefit,
extraho.

Meum quod rete atque hami nacti sunt, meum
potissimum est.

TR. Immo hercle haud est, siquidem quod vas excepisti. GR. philosophe!

TR. Sed tu en vnquam piscatorem vidisti, venefice,
Vidulum piscem cepisse? aut protulisse vllum in
forum?

60 Non enim tu hic quidem occupabis omnis quae-
stus quos voles.

Et viotorem et piscatorem te esse, impure, postulas.
Vel te mihi monstrare oportet, piscis qui sit vi-
dulus:

Vel, quod in mari non natum est, neque habet
squamas, ne feras.

GR. Quid, tu nunquam audisti esse antehac vidu-
lum piscem? TR. scelus,

65 Nullus est. GR. immo est profecto: ego, qui sum
piscator, scio.

51. poscat) *pescant* Prisc.

52. Dicat) *dicant* Prisc. mari)
ita etiam Pall. *mare* Prisc. S. La.

54. non est) *e. n.* V. L.

55. Vbi demisi) Ita octo codi-
ces Prisc. p. 328. Putschius: *ut di-*
missi. haefit) *exit* V. L. *haec sit*
unus cod. Prisc.

56. Meum) om. O. hami) *h.*
meum V. L. *h. mei* P. O. S. nacti)
natti V. potissimum est) *potissim.*
omnes.

57. Immo) *imo* L. O. S. C. vas)
manibus S. excepisti) *caepisti* O.
GR.) om. V. L. philosophe) *-phae* P.

58. TR.) om. V. L. tu en un-
quam) ita Pall. tu nunquam V. L.
P. O. S. *tun' unquam* C. *tun' in-*
quam La.

59. protulisse ullum) *pro. Tulisse*
illum P. p. *illam* S.

61. Et) om. O. viotorem) *vioto-*
rem Pall. V. P. victorem L. V. pro
v. l. inter lin. a m. f. *venatorem*
O. S. impure) *impurè* C. La.

64. Quid) *qui* V. L. P. O. S.
audisti) *audivisti* omnes.

65. immo) *imo* L. O. S.

Vérum rar^e capitur: nullus minu', saepe ad terram venit.

TR. Nisi agis: dare verba speras mihi te posse, furcifer.

Quó colore est? GR. hoc colore capiuntur paucilluli.

Sunt alii puniceo corio, magni item atque atrí.
TR. scio.

70 Tu hércle te, opinor, in vidulum piscem conuertes, nisi caues:

Fiet tibi puniceum corium, póstea atrum dénuo.

GR. Quód scelus hodie hoc inueni! TR. verba facimus: it dies.

Vide sis, quóius árbitratu nós vis facere? GR. viduli

Arbitratu. TR. ita? GR. ita. TR. enimvero stultus es.
GR. salué Thales!

75 TR. Tu istunc hodie nóñ feres, nisi dás sequestrum aut árbitrum,

Quóius haec res árbitratu fiat. GR. quaeſo sánus es?

TR. Elleborosus sum. GR. égo cerritus: hunc non amittám tamen.

TR. Vérbum adde etiam vnúm, iam in cerebro cólaphos abstrudám tuo.

Égo iam hic te, itidem quási peniculus nóuos exurgerí solet,

66. Verum) vero V. L. P. S. C. La. rare) raro S.

67. verba) verbam P. furcifer.) furcifer? La. Bo.

69. corio) colore V. L. P. O. atque) om. O.

70. te) post vidulum habent V. L. P. S. C. La. post opinor O. conuertes) conuertes omnes, excepto fort. S.

72. hoc) om. La. 1595.

73. Vide sis) videſis (uno voc.) V. P. O. G. La. quóius) cuius V. L. P. C. La. nos) rem nos O. vis facere) f. v. omnes, etiam Pall.

74. TR. ita? GR. ita. TR. enimvero) Tr. ita enimvero? omnes.

75. istunc) is núc V. (addita c a m. f.). L. isthunc P. C. arbitrum) arbitratum V. L.

76. Quóius) cuius V. L. P. C. La.

77. Elleborosus) hellebor. V. L. eléb. P. ego) at ego omnes. cerritus) ceritus P. O. S. G. amittam) mittam) O.

79. hunc versum omnes Gripi attribuant. hic te) te h. V. L. P. O. peniculus) penicillus omnes. alterum V. in m. a m. f. pro v. l. habet. novos) novus S. exurgeri) exurgere Pall. V. L. P. exugere O. S. (praeposito prior solet) exsugeri La.

80 Ni hunc amittis, exurgebo quidquid humoris tibi-
bist.

GR. Tange: affligam ad terram te itidem, ut p-
scem soleo polypum.

Vis pugnare? TR. quid opus? quin tu potius prae-
dam diuide.

GR. Hinc tu, nisi malum, frunisci nil potes, ne
postules.

Abeo ego hinc. TR. at ego hinc offlectam nauem,
ne quo abeas: mane.

85 GR. Si tu proreta isti navi es, ego gubernator ei
ero.

Mitte rudentem scelesti. TR. mittam: omitte vi-
dulum.

GR. Nunquam hercle hinc hodie ramenta fles for-
tunatior.

TR. Non probare pernegando mihi potes, nisi pars
datur,

Aut ad arbitrum reditur, aut sequestro ponitur.

90 GR. Quemne ego excepi in mari? TR. aut ego in-
spectavi e littore.

GR. Mea opera, labore, et rete, et horia. TR. num-
qui minus,

Si veniat nunc dominus quous est, ego qui in-
spectavi procul

80. hunc v. V. L. Trachalioni
assignant. exurgebo) ita Pall. P.
exurgebo V. L. O. S. C. exurgebo La.
tibi) tibi fit V. L.

81. GR.) om. P. O. S. C. La. ad
terram te) te ad t. V. L. P. O. S.
polypum) polipum V. L. La.

82. Vis pugnare?) Haec quoque
P. O. et S. Trachalioni dant. opus)
opus est V. L.

83. frunisci) ita Pall. codd. Lam-
bini, et V. L. O. frunisci P. frunisci
S. C. La. nil) nihil omnes. ne
postules) nisi postulas V. L. P. O.
S. et in his tribus Trachalioni no-
men praepositum est.

84. TR.) Gr. P. O. S. ne) Tr.
ne P. O. S.

85. GR.) om. V. L. P. O. S. ei)
om. omnes.

86. Mitte) Gr. m. V. L. P. O.

87. hinc) hic V. L.

89. arbitrum) arbitrium, V. L.
reditur aut) reditura in V. L. redi-
tura aut P. S.

90. aut) at omnes. inspectavi)
quem insp. O. littore) litore L. P.
O. S. C. La.

91. labore) om. Prisc. l. VII. p.

327. horia) horia? La. Bo. horrea
Prisc. l. c. nunqui) num qui V.
L. P. S. C. La. num quid O.

92. quous) cuius V. L. P. C. La.

- Te hunc habere, fur sum quam tu? GR. nñhilo.
TR. mane mastigia.
- Quo argumento locius non sum, et fur sum? fac
dum ex té sciam.
- 95 GR. Nescio. neque ego istas vestras léges vrbanás
scio,
Nñi quia hunc meum esse dico. TR. et égo itidem
esse aió meum.
- GR. Máne iam: reperi rem, quo pacto nec fur,
nec socius fies.
- TR. Quó pacto? GR. sine me hñc abire: tú abi
tacitus tuám viam.
- Néc tu me quoiquam indicassis, néque ego tibi
quidquám dabo.
- 100 Tú taceto: ego múffitabo. hoc óptimum atque
aequissimum est.
- TR. Écquid conditionis aúdes férre? GR. iam du-
dum fero:
- Vt abeas, rudéntem amittas, míhi molestus né fies.
- TR. Máne, dum refero cónditionem. GR. te óbse-
cro hércle, aufer té modo.
- TR. Écquem in his locis nouisti? GR. opórtet vi-
cínos meos.
- 105 TR. Vbí tu hic habitas? GR. pórro illic longe vs-
que in campis vltimis.
- TR. Vín', qui in hac villa hábitat, eius árbitratu
fieri?

93. fur sum) *furtum* P. S. tu?)
tu. C. La. GR. - TR.) om V. L. P.
O. S. mane) *minus* S.

94. sum?) *sum*, V. L. P. O. C.

95. vestras) *vestras* V. L. P. C. La.
et Bentl. ad Ter. And. IV. 1, 39.

96. itidem) *item* omnes.

97. Mane iam:) *mane: iam* P.
O. Bo. reperi rem) *repperi rem* V.
L. O. reperirem P. C.

98. hinc) om. V. a m. pr.

99. quoiquam) *cuiquam* V. L. P.
C. La.

100. muffedabo) *musitabo* V. L. P.
O. C. optimum) *optimum* V. P.
C. La. aequissimum) *aequissimum*
V. L. P. C. La.

101. Ecquid) *eho quid* V. L. O.
eo quid P. S.

103. Mane, dum) *Mane dum*,
La. hercle) om., O. te) om. V. L.
P. O. S. Bo.

104. ca.) om. L. meos) *ob meos* S.

106. fieri) ita etiam Pall. *fiat*
hoc O. tu fieri C. rem fieri La.

GR. Paüllisper remítte restem, dúm concedo et cónsulo.

TR. Fíat. GR. euge, sálua res est: praéda haec perpetua ést mea.

Ad meum herum arbitrum vocat me hic intra praesepís meas.

110 Núnquam hercle hodie abiúdicabit áb suo trióbulum.

Nae íste haud scit, quam cónditionem tétulit: ibo ad árbitrum.

TR. Quid igitur? GR. quanquam ístuc esse iús meum certó scio,

Fíat ístuc pótius quam nunc púgnem tecum. TR. nún places.

GR. Quánquam ad ignotum árbitrum me appéllis, si adhibebít fidem,

115 Étsi ignotust, nótuft: si non, nótuft ignotíffumust.

ACTVS QVARTVS. SCENA QVARTA

DAEMONES. PALAESTRA ET AMPELISCA GRIPVS. TRACHALIO

Sério edepol, quánquam vobis vólo quae vultis mulieres,

107. GR.) om. L. Paüllisper) paulisper omnes. restem) rudentem V. L.

109. praesepis meas) praesepiis meis V. L. praesepis meis P. praesepias meas Nonius 3, 160.

110. abiudicabit) adiud. V. L. triobulum) ita L. reliqui triobulum.

111. tetulit) retulerit V. L. La. 1595. tetulerit P. S. C. La. 1577. tulerit O.

112. TR.) om. L. ius) uis V. et a m. f. l. ius. certo) certe V. L. P. O.

113. Fiat) fiat: V.

115. Étsi) et si omnes. ignotust) est ignotus omnes. notust) notus V. L. P. O. S. Gren. notus est G.

La. non, notus) non notus: P. non, (om. notus) O. non notus, La. 1577. non, notus, La. 1595. ignotíffumust) ignotíffimus est V. L. P. S. C. La. ingnotíffumust O.

DAEM.) Primus in V. est Gripus, secundus Tracalio, tum reliqui. Demones senex P. et senex addunt etiam C; La. PAL.) Mulieres Pa. P. O. C. La. et) om. omnes. AMP.) Amph. mulieres V. GR. TR.) Tr. Grippus P. La. 1577. Tr. Gripus O. C. La. 1595.

¶ 1. Serio) Grippus, Cupio V. et cupio pro serio habent etiam L. P. O. S. volo) om. V. L. P. O. S. nec non Pall. cupio C. La. vultis) vultis P. O. S. C. La.

Métuo, propter vós ne vxor mea méd extrudat
aédibus:

Quaé me pellicés adduxe dicet ante oculós suos.

Vós confugite in áram potius, quám ego. mv. mi-
serae périimus.

5 DAE. Égo vos saluas listam: ne timéte. sed quid
vós foras

Prósequimini? quóniam ego assum, fáciét nemo
iniúriam.

Íte inquam, domum ámbo nunc iam éx praefidio
praéfides.

GR. Ó here salue. DAE. salue Gripe. quíd fit? TR.
tuusne hic séruos est?

GR. Haúd pudet. TR. nihil ágo tecum. GR. ergo abi
hínc. TR. quaéso respondé senex.

10 TÚus hic seruost? DAE. méus est. TR. hem istuc
óptume, quandó tuust.

Íterum te salúto. DAE. et ego te. túne es, qui
haud multó prius

Abiisti hinc herum árcessitum? TR. ego ís sum.
DAE. quid nunc vís tibi?

TR. Némpe hic tuus est? DAE. méus est. TR. istuc
óptume, quandó tuust.

2. med) *me omnes. aedibus*)
ita etiam Pall. *pedibus* C. La.

3. pellices) *pelices* V. L. P. ad-
duxe) *adduxisse* Pall. V. L. P. O.
S. dicet) *dicent* S.

4. miserae periimus) *m. perimus*
V. L. S. *misere perimus* P. *perimus*
miserae O.

6. quonia(n) qñ V. (quo com-
pendio *quando* solet scribi.)

7. ambo) *amabo* P. G. S. nunc
iam) *nunc: iam* V. praefides) *prae-
sidis* O.

8. GR.) om. V. L. here) *prae*
V. L. P. *praeses* O. S. DAE.) om.
V. L. Gripe) *grippe* V. L. P. et
V. P. in seqq. constanter ita, L.

plerumque. *servos*) *servus* V. L.
P. C. La.

9. 10. GR. Hand - seruost?) om.
V. a m. pr. sed a m. f. in ima
pagina adscripta sunt.

9. - GR.) *Dem. L. P. pudet.)*
pudet? O. La. GR.) *Dem. L. P.*
hinc) *h. fis* V. L. P. S. C. La. *hic*
fis O.

10. seruost) *servus est* V. L. P.
S. C. La. *servos est* O. optume)
optime V. L. P. S. C. La. *tuust*)
tuus est omnes.

11. te saluto) *f. te* V. L. P. O. S.

12. Abiisti) *abisti* omnes. arces-
situm) *accerditum* V. L. P. O. S. C.

13. optume) ut v. 10. *tuust*)
tuus est V. L.

- DAE. Quid negotiſt? TR. vír ſceleſtus illic eſt. DAE.
quid fecít tibi
- 15 Vír ſceleſtus? TR. hómini ego íſti tálos ſuffringí
volo.
- DAE. Quid eſt, qua de re lítigatis núnc inter vos?
TR. éloquar.
- GR. Immo ego eloquár. TR. ego, opinor: rém fa-
cello. GR. ſí quidem
- Sís pudicus, hínc facellás. DAE. Grípe, anitnum
aduorte, ác tace.
- GR. Vtin' íſtic priu' dícat? DAE. audí. lóquere tu.
GR. alienón' prius,
- 20 Quám tuo dabis orátionem? TR. en, vt nequitur
cómprimi!
- Íta vt occoepti dícere, illum quém tu e fano Vé-
nerio
- Dúdum lenonem éxtruſíſti, híc éius vídulum éccíl-
lum habet.
- GR. Nón habeo. TR. negás, quod oculis vídeo? GR.
at ne videás velim.
- Hábeo, non habeo: quid tu me cúras, quid rerúm
geram?
- 25 TR. Quómodo habeas, illud refert, iúrene anne
iniúria.
- GR. Ní íſtum cepi, núllo cauíſſa eſt quám me con-
donés cruci,

14. negotiſt) *negociiſt* V. L. *ne-*
gociſt P. O. C. vir ſceleſtus) *vir*.
ſceleſtus O.

15. ego) om. O. íſti) *iſtas* S.
ſuffringi) *ſubſtríngi* V. L. *ſubfringi*
P. Bo.

16. Quid eſt,) *Quid eſt?* La.
litigatis núnc) *n. l.* V. L. P. O. S.

17. Immo) *Imo* O. S.

18. facellás) *diſcedas* V. L. et
nonnúllo codd. *Lambini*.

19. GR. Vtin') *ut* V. L. P. O. S.
DAE.) om. V. L. P. O. S. alienón')
alicon. S.

20. orationem) *otationem* P. TR.)
Dem. V. L. P. O. S. en) om. o-
mnes. nequitur cómprimi) *nequi-*
ter comprimitur V. L. P. O. S.

21. Ita) *Tr. ita* V. L. P. O. S.
tu e fano Venerio) om. omnes h. l.

22. Dudum lenonem) *d. * * l.*
C. *dudum e fano Veneris Lenonem*
La. extruſíſti) *extrudiſti* S. *eccil-*
lum) *illum* V. L. *ecillum* P. habet)
om. omnes.

24. quid tu) *quod tu* P. S.

25. illud) *id* V. L. P. *nihil id*
O. iurene) *iure* V. L. P. O. S.

Si in mari reti apprehendi quí tuum potuisti,
quám meum?

TR. Verba dat. hoc modó res gesta est, vt ego dico.
GR. quíd tu ais?

TR. Quoad primariús vir dicat, cõprime hunc
fis, si tuust.

30 GR. Quíd, tu idem mihi vis fieri, quód herus con-
sueuisti tibi?

Si ille te comprimere solitus, hic noster nos nón
solet.

DAE. Verbo illo modo ille vicit. quíd nunc tu vis,
dic mihi.

TR. Equidem neque ego partem posco mihi istinc
de isto vidulo,

Néque meum hodie esse vnquam dixi. sed istic
inest cistellula

35 Huius mulieris, quam dudum dixi fuisse liberam.

DAE. Némpe tu hanc dicis, quam esse aibas dú-
dum popularém meam?

TR. Admodum: et ea quae ólim parua gēstavit
crepúndia,

Istic in ista cistula insunt, quae istic inest in vidulo.

Hóc neque isti vsus est, et illi miserae suppetias
feret,

40 Si id dederit, quí suos parentes quaerat. DAE. fa-
ciam vt dét: tace.

GR. Nihil hercle ego sum isti daturus. TR. nil pe-
to, nisi cistulam

27. mari) mare V. L. reti) rete
V. L. Bo. apprehendi) adpr. C. La.
1595. depr. La. 1577. potuisti) po-
tius est V. L. P. S. C. La.

28. hoc) Gr. hoc O. GR.) Dae. O.

29. TR.) Dem. V. L. P. Quoad)
quod V. L. P. O. Bo. hunc) Gr.
nunc V. L. Gr. num P. Gr. Nun S.
fis) scis V. L. S. tuust) tuus est
omnes.

30. GR.) Tr. V. P. S. idem mihi)
m. i. O.

32. vis,) vis? C. La. Bo.

33. isto) istoc omnes.

34. esse) ipse L. istic inest)
istinc est V. L. cistellula) cistula O.

35. quam dudum dixi fuisse)
du. f. q. di. O.

36. aibas) aiebas omnes. meam?)
meam. V. P. meam C.

37. gēstavit) gēstabat V. L.

38. ista) om. O.

39. feret) ferret La.

40. qui suos) quis uos P. fuor
qui O.

41. hercle ego) e. h. C. La. nil)
nihil omnes.

Et crepundia. GR. quid, ea si sunt aurea? TR.
quid istuc tua?

Aurum auro expendetur, argentum argento exae-
quabitur.

GR. Fac sis aurum ut videam: post ego faciam ut
videas cistulam.

45 DAE. Caue malo, ac tace tu: tu perge, ut occoe-
pisti, dicere.

TR. Vnum te obsecro, ut ted huius commiserescat
mulieris,

Si quidem hic eius est lenonis vidulus, quod su-
spicor.

Hic nisi de opinione certum nil dico tibi.

GR. Videm, scelestus ut aucupatur? TR. sine me,
ut occoepti, loqui.

50 Si scelesti illius est hic, quous dico, vidulus,
Hae poterunt nouisse: ostendere his iube. GR. ain'?
ostendere?

DAE. Haud iniquum dicit, Gripe, ut ostendatur vi-
dulus.

GR. Immo hercle insignite inique. DAE. qui dum?
GR. quia, si ostendero,

Continuo hunc nouisse dicent scilicet. TR. sceleris
caput,

55 Ut tute es, item omnis censes esse? periuri caput!

GR. Omnia istaec ego facile patior, dum hic hinc
a me sentiat.

42. ea si) si ea V. L. P. S. C.
La. se autem ea O. istuc) istuc V.
L. P. O. S. C.

43. exaequabitur) - bimur V. L.
P. O.

44. Fac sis) ita Pall. facias V.
L. P. O. S. C. La.

45. tu perge) tum p. V. tu om.
P. O. S.

46. ted) te V. L. P. O. S.

47. eius est lenonis) L. ei. est o-
mnes. quod) quem omnes.

48. nil) nihil omnes. tibi) om.
V. L. P. O. S.

49. ut auc.) is auc. V. L. P. O.
S. occoepti) - pisti V. L.

50. quous) cuius V. L. P. C. La.

51. Hae) Nec V. L. haec P. Bo.
eae S. his) hic V. L. P. iis S. ain')
an V. L.

53. Immo) imo L. O. S.

55. tute) tu P. S. L. haec P. Bo.
omnis censes) c omneis O. periuri)
periurii S. C. La.

56. ego) ergo O. hinc) huic V.
P. S.

TR. Atqui nunc abs té stat: verum hinc cſbit teſtimónium.

DAE Grípe aduorte animúm. tu paucis éxpedi, quid póſtulas.

TR. Díxí equidem: ſed ſí parum intelléxti, dicám dénuo.

60 Hásce ambas, vt dúdum díxí, ita éſſe oportet líberas.

Haéc Athenis párua virgo fuit ſurrepta. gr. díe mihi,

Quíd iſta ad vidulúm pertineant, ſéruae ſint an líberae.

TR. Ómnia iterum víſ memorari, ſcéluſ vt deſíat díes.

DAE Abſtine maledíctis, et mihi quód rogauí díſſue.

65 TR. Cíſtellam iſtic inéſſe oportet caúdeam in iſto vídulo,

Vbi ſunt ſigna, quí parentes nóſcere haec poſſit ſuos,

Quíbu'cum parua Athénis periit, ſicuti díxí prius.

GR. Iúppiter te díque perdant! quíd ais vir venéſice?

Quíd, iſtae mutae ſínt, quae pro ſe fábulari nóſ queánt?

70 TR. Eó tacent, quia tácita mulier ſémper quam loquéns bonaſt.

57. TR.) om. V. L. Dem. P. O. Atqui) atque V. L. P. S. cibit) ibi Pall. V. L. C. La. 1595. tibi P. O. S. La. 1577.

58. DAE.) om. P. O. S. expedi, quid poſtulas) expedi. Tr. q. p. V. L. exp. Gr. q. p. P. O. S. expedi. quid poſtúlas? La.

59. TR.) om. V. L. intellexti)- exi V. L.

61. virgo fuit) f. v. omnes. ſurrepta) ſubrupta V. L. ſurrupta P. S. C.

62. iſta) om. O. pertineant)- net V. L. O. - nent P. S. C. La. ſint) ſunt iſtae V. L. ſint iſtae P. O. S. C. La. liberae)-ra O.

65. oportet) oportet P. caudeam) gaudeam Pall. V. L. P.

67. Quíbu'cum) quíbus cum omnes. Atheníſ periit) p. A. omnes. ſicuti) ſicut V. L. P. O. S.

68. Iúppiter) Jupiter V. L. La. díque) díque V. L. In O. omnes additum eſt. quíd) quís V. L. vir) om. V. L. P. O. S.

69. fabulari) fari O.

70. tácita mulier) t. bona eſt m. V. L. t. bona'ſt m. P. O. S. C. La. tácitast melior mulier Bentl. ad Tex. Phorm. II. 3, 21. bonaſt) om. h. l. omnes, etiam Bentl., qui duo ſequentes verſus ita exhibet ut R.

GR. Tým pol tu pro orátione néc vir nec mulier
mihi es.

TR. Quí dum? GR. quia enim néque loquens es né-
que tacens vnquám bonus.
Quaésó, en vnquam hodié licebit míhi loqui? DAE.
si praéterhac

Vnum verbum fáxis hodie, egó tibi comminuám
caput.

75 TR. Vt id occoepeí dícere, senex, eám te quaeso
cístulam

Vt iubeas hunc réddere illis: ób eam siquid pó-
stulat

Síbi mercedis, dábitur: aliud quídquid ibi est, ha-
beát sibi.

GR. Nunc demum istuc dícis, quoniam iús meum
esse intéllegis.

Dúdum dimidiám petebas pártē. TR. immo etiam
nunc peto.

80 GR. Vidi petere mílūm, etiam quúm nihil aufer-
rét tamen.

DAE. Nón ego te comprimere possum sine malo?
GR. si istuc tacet,

Egó tacebo: si iste loquitur, sine me meam pár-
tē loqui.

DAE. Cédo modo mihi vídulum istum Grípe. GR.
concredám tibi.

At si istorum níl sit, vt mihi réddas. DAE. redde-
túr. GR. tene.

71. Tum pol tu) tu pol tu V.
tu pol L. P. O. S. pro oratione)
proportione Pall. pro portione V. L.

P. O. S. C. La. mihi) om. P. S.

73. Quaeso) Tr. q. V. L. P. O.

74. Vnum) om. V. L. P. S. Gron.
tu O. comminuam) dimin. V. L.

75. senex eam) a. f. O.

78. GR.) om. P. intellegis)-ligis
V. L. P. C. La.

79. immo) imo L. P. O. S.

80. mílūm) ita Pall. L. P. mí-
lium V. a m. pr. miluom O. Bo. mil-
vium C. La. auferret) auferet V. L.

81. tacet) taceat La.

82. iste) istuc V. L. me) mea pro
re V. L. codd. Lambini. P. Med.
S. me pro re cod. Leidensis Gro-
novii. meam partem) mea parte V.
L. cod. Leid. codd. Lamb. P. Med.
S. mea pro parte O. pro re mea C.
La.

83. vidulum istum) i. v. V. L.
P. S. C. La. concredam) concedam
V. L.

84. At) ac V. L. P. O. S. C.
nil) nihil omnes; et in O. post sit.

85 DAE. *Aúdi nunc iám Palaestra atque Ámpelisca*
hoc quód loquor.

Éstne hic vidulus, vbi cistellam túam inesse aie-
bás? PA. is est.

GR. *Périi miser ego hércle! vt priu'quam pláne*
adspexit, illico

Eum esse dixit! PA. fáciam ego hanc rem plánam
ex procliui tibi.

Cistellam istic inesse oportet caudeam in isto vídulo.

90 *Ibi ego dicam quidquid inerit nóminatim: tú mihi*
Núllus ostenderís. si falsa dícam, frustra díxero.

Vós tamen istaec, quidquid istic inerít, vobis ha-
bébitis.

Séd si vera erúnt, tum te obsecro, vt mihi red-
dantúr. DAE. placet.

Iús merum oras, meó quidem animo. GR. at meó
hércle iniuriám meram.

95 *Quíd si ista aut superstitiosa, aut áriola est, atque*
ómnia

85. DAE.) om. V. L. P. O. S.
Audi nunc) Audiri S. Palaestra)-
ram S. Ámpelisca) - cam S.

87. *miser ego hercle) h. e. m.*
omnes, praeter S. qui h. m. (omn
ego) habet, ut) om. O. illico) ilico
L. P.

88. PA.) *Dem. V. L. P. O. S.*
planam ex proclivi)... nam Pall.
*nam V. L. P. O. S. * planam C.*
„deest aliquid, ut tale quippiam,
Hanc rem ex incerta planam.“ C.
quam quaeris, planam La. „deest
hic aliquid, et est in quibusdam ex
nostris libris lacunula, in aliis li-
terae exelae et nescio quo pacto
pene deletae.“ La.

89. *Cistellam) cistulam O. istic*
inelle) istancine esse V. istancine
esse L. isticine esse P. isticcine esse
O. S. caudeam) gaud. V. L. P.

90. *Ibi) Pal. ibi V. L. Pal. ubi P.*
O. S. nominatim) singulatim Valla.

91. *Nullus) nullum omnes, eti-*
am Pall.

92. *istic) istit O. illic Gron.*

93. *vera erunt) - e. v. omnes, te*
obsecro, ut) o. t. ut mea omnes.
DAE.) *Gr. V. L. P. O. S.*

94. *merum oras) o. m. O. GR.)*
Dem. V. L. P. O. S. Tr. C. Gron.
at) ac O. S. Gron. iniuriam mer-
ram) om. omnes, praeter La., qui
haec adscripsit: Puto sic esse a
Plauto scriptum, quamvis nulla
sint horum verborum vestigia in
libris veteribus.“ Camerarius haec:
Hoc in versu finis deest. Et suspi-
cor personam interponi debere non
Trachalionis, sed Gripi, ut ἐν
τῷ αὐτῷ constet, ac si tale esset: GR.
at meo hercle iniuriam meram. Quid
si ista.“ Secundum Gruterum in Pal.
priori ante at lacuna est, cuius si-
gnum C. post hercle fecit.

95. *Huic versui omnes, etiam La.,*
Gripi nomen praepositum habent,
O. praeterea dic mihi, quid etc.
ariola) har. V. L. hauriola O.

Quidquid infit vera dicet? anne habebit ariola?

DAE. Non refert: nisi vera dicet; nequidquam ariolabitur.

Solve vidulum ergo, ut quid sit verum, quam primum sciam.

GR. Hoc habet: solutus. perii ah! video cistellam.

DAE. haecine est?

100 PA. Istaec est. o mei parentes, hic vos conclusos gero!

Huc opesque spesque vestrum cognoscendum condidi.

GR. Tunc tibi hercle deos iratos esse oportet, quisquis es,

Quae parentes in tam angustum tuos locum compegeris.

DAE. Grise, accede huc, tua res agitur: tu puella istinc procul

105 Dico, quid infit, et qua facie: memorato omnia. Si hercle tantillum peccassis, quod posterius postules

Te ad verum converti, nugas mulier magnas egeris.

GR. Ius bonum oras. TR. edepol haud ted orat: nam tu iniurius.

96. infit) *infit* S. anne) *in me* V. L. P. habebit) *abit* Valla. ariola) *har.* L. O.

97. refert) *feret* Pal. sec. P. O. S. C. Quod R. praetulit, et in V. L. et in Lambini codd. et, ut videtur, in Pal. pr. exstat. Idem in cod. Sambuci inventum est. ariolabitur) *har.* O. ariolatur Pall. P. hariolatur V. L.

98. Solve) *Pal. f.* V. L. P. O. S. quid) *quicquid* V. L. P. O. S. Gron. sciam) *faciam* V. L. P. O. S.

99. GR.) *Dem.* V. L. O. S. om. P. hoc) *bene hoc* O. habet:) *habere bene, S. habe.* La. solutus) *Gr. solutum est* V. P. O. S. *Gr. solutus est* L. *solutum est* C. La. perii ah) *aperi* V. L. P. S. C. La. *ah peri* O. video) *Pal. v.* V. L. S. haecine)

heccine V. L. P. *haeccine* O. S. C. La.

100. mei) *mi* V. L. P. O. S.

101. vestrum) *vestrum* V. L. P. C. La. condidi) *credidi* V. (adscripta vulgata a m. f. pro var. lect.) L. duo ex Lambini codicibus.

102. Tunc) *tum* V. L. P. O. S. hercle) om. V. L.

103. parentes) *-tis* V. L. P. *-teis* O. S. C. La. in tam) *t. i.* V. L. P. O. S.

106. tantillum) *tantulum* V. L. P. S. quod) *quot* V. L. P. posterius) *posceris* V. L. *posteris* P. *postea* O. S.

107. converti) *convorti* P. O. S.

108. ted orat) *te o.* V. L. P. O. S. o. te C. La. iniurius) *- iurius omnes.*

DAE. Lóquere nunc iám puella. Gripe animum
advorte, ac tace.

110 PA. SÚnt crepundia. DAE. écca video. GR. péríi in
primo praélio.

Máne, ne ostenderís. DAE. qua facie sÚnt? respon-
de ex órdine.

PA. Enficulust auréolus primum lítteratus. DAE. dí-
ce dum,

In ea enficulo lítterarum quíd sit. PA. mei no-
mén patris.

Póst altrinfecus ést securicula áncipes, item aúrea,
115 Lítterata: ibi mátris nomen ín securiculást. DAE.
mane.

Díc, in enficuló quíd nomen ést paternum. PA.
Daémones.

DAE. Di immortales, vbi loci sunt spés meae? GR.
immo edepól meae?

DAE. Pérge, te obsecró, continuo. GR. plácide: aut
ite ín malám crucem.

DAE. Lóquere matris nómen hic quíd ín securicu-
lá liet.

120 PA. Daédalis. DAE. di mé servatum cúpiunt. GR.
at me pérditum.

DAE. Fíliam meam ésse hánc oportet, Gripe? GR.
sit per mé quidem.

Quí te di omnes pérđant, qui me hodie óculis vi-
disti tuis,

109. Gripe) *Gr.* (velut loquentis
fignum) *O.* advorte) *advortite* *P.*

110. perii) *peri* *V. L. P. S.* prae-
lio) *proelio* *P.*

111. DAE.) ante mane positum
in *V. L. P. O. S. C.* om. *La.* ex)
om. *O.*

112. Enficulust) *Inf.* *P.* enficu-
lus ést *V. L. La.* aureolus primum)
p. a. La. litteratus) *liter.* *L. S.*

113. litterarum) *litteratum* *V.*
litteratum *L.* sit) ést omnes.

114. item) *itidem* Prisciani co-
dices octo lib. VI. p. 286. *idem* edi-
tio una.

115. Litterata) *liter.* *L. O. S.* *se-*
curiculast) *serur.* *P.*

116. quíd) ita *Pall.* quod reliqui
omnes.

117. Di) *dii* *V. L.* immo) *imo*
P. O. S.

118. Perge, te) *p. tu* *V. L.* *per-*
gite *P. O. S. C. La.* *gr.*) om. *V.*
L. post *placide* habent *P. O. S. C.*
La. aut ite) *at tu* *V. L.*

119. DAE.) om. *V. L.* loquere)
Eloquere *O.* quíd in *securicula*) *in*
f. qui *V. a m. pr. in f. quid* *V. a m.*
f. L. P. O. S. C. in-f. quod *La.*

122. Qui) ita etiam *Pall.* *Quin*
P. O. S. C. La.

Méque adeo feléstum, qui non circumspxi cénties.
Priu', me nequis inspeçaret, quam rete extraxi ex
aqua.

125 PA. Póft ficilicula argétea, et duaé connexae
mániculae, et

Súcula. GR. quin tu diérecta i cum súcula et cum
pórculis.

PA. Ét bulla aurea, quam pater dedít mihi natalí die.

DAE. Éa ést profecto. cóntineri, quín complectar,
nón queo.

Fília mea sálue: ego is sum, qui te produxí, pater.

130 Égo sum Daemonés, et mater túa écca hic intus
Daédalis.

PA. Sálue mi pater insperate. DAE. sálue. vt te
amplectór libens!

TR. Vólupést, quúm istuc ex pietate vóstra vobis
cóntigit.

DAE. Cápe dum: hunc, si potés, fer intro víduhun,
age Trachálio.

TR. Écce Gripi scélera. quúm istaec rés male eue-
nít tibi,

135 Gripe, gratulór. DAE. age eamus, méa gnata, ad
matrém tuam,

124. me) om. O. rete) recte L. *retem* O. *re te* La. 1577.

125. Post) p. est V. L. P. O. S. p. in C. La. ficilicula) ita Pal. pr. *fitula* V. L. codd. Lambini. La. *fi-
cula* P. O. S. argentea) *argenteola* omnes.

126. dierecta i) i *dier.* omnes. i *directa* Prisc. Kr. lib. III. p. 130. et cum) et O. Prisc. Kr. „Codicum in hoc loco magna est varietas. Nos Putschium et MS. Zwicc. 1. secuti sumus. MS. Lips. 1. 2. et Luth. *Sucula quin tu die recta* et rel. Erl. 2. et Heidelb. *Quin tu die recta*. Erl. 1. *Sucula quinta die recta*. Dresd. 1. *sucula protulit quinta porrecta*. Lips. 3. *sutula quinto die et recta curricula cum porculis*. Dresd. 2. *Sucula quinto die recta*, rel. Ed. Ven. 1.

quinto die recta.“ ex nota Krehlii ad Prisc. Editio Parisiensis Prisciani a. 1517 habet: *Quin tu directa cum fucula, et porculis.*

127. aurea, quam pater) a. est, p. q. omnes.

128. est profecto) p. a. O.

129. mea salve) a. *sa*. V. L. P. O. S. produxi, pater.) *produxi; pater* V.

130. ecca) om. V. L.

131. libens) *lubens* V. L.

132. tra.) om. P. ex) om. O. vóstra) *vestra* V. L. P. C. La. contigit) *contingit* S.

134. Gripi) „sic habent nostri libri, nihil a vulgatis discrepantes. Camerarius edidit *Gripe*.“ La. aut errore lapsus, aut vitioso exemplari editionis Camerarianae usus. istaec) *istea* P.

Quaé ex te poterit árgumentis hánc rem magis ex-
quirere:

Quaé te magi' tractáuit, magi'que sígna pernóuit tua.
TR. Introëamus ómnes, quando operam ómnes
promiscám damus.

PA. Séquere me Ampelísca. AM. quum te díamant,
volúptati ést mihi.

ACTVS QVARTVS. SCENA QVINTA

G R I P V S

Súmne ego sceléstus, qui illunc hódie excepi ví-
dulum?

Aút quum excepi, qui non alicubi in solo abstru-
ssí loco?

Crédebam edepol túrbulentam praédam euentu-
rámi mihi,

Quía illa mihi tam túrbulenta témpestate euénerat.

5 Crédo ego edepol illic inesse auri átque argenti
lárgiter.

Quíd meliúst, quam vt hínc intro abeam, et mé
suspendam clánculum,

Sáltem tantispér, dum abscedat haéc a me aegri-
mónia.

ACTVS QVARTVS. SCENA SEXTA

DAEMONES

Pro di immortales, quis me est fortunátior,
Qui ex improvísó filiam inuení meam?

138. Introëamus) *eamus intro omnes. operam omnes) operam, om. omnes, omnes.* „ante promiscam, quod *promiscue* significat, aliquid deesse, litura in nostris libris indicare mihi visa fuit.“ C. promiscam) - *cuam* Pal. sec. V. L. P. O. S.

139. di) *dii* V. L. S. C. La.

SCENA QVINTA) Hanc omnes partem extremam quartae faciunt.

1. illunc) *illuc* V. L. O. *illac* P. S.

3. edepol) *pol* O.

4. tam) om. omnes. *tempestate) potestate* V. L.

5. ego edepol) *aedepol* ego V. P. *ed. ego* L. S. C. La. *aedepol* O. illic) om. O. atque) *et* omnes.

6. Quid) *qui* V. L. *quod* S. meliust) *melius est* V. L. P. S. C. La. hinc) *hic* V. L.

7. dum) *ut* V. L.

DAEM.) *D. senex* V. etc.

1. Pro) *Proh* O. C. La. di) *dii* V. L. S.

Satın' si quoui homini di esse benefactum volunt,
Aliquo illud pacto obtingit optatum piis!

5 Ego hodie, qui neque speravi, neque credidi,
Is improviso filiam inveni tamen:

Et eam de genere summo adolescenti da bo
Ingenuo, Atheniensi, et cognato meo.

Ego eum adeo arcessi huc ad me quam primum
volo,

10 Iussique exire huc eius servom, ut ad forum
Iret. nondum egressum esse eum, id miror tamen.
Accedam opinor ad fores. quid conspicio?

Vxor complexa collo retinet filiam.

Nimi' paene inepta atque odiosa eius amatio est.

15 Aliquando osculando melius, vxor, pausam ferri.
Atque adorna, ut rem diuinam faciam, quum in-
tro aduenero,

Laribu' familiaribus, quum auxerunt nostram fa-
miliam.

Sunt domi agni et porci sacres. sed quid istum
remoramini

Mulieres Trachalionem? atque optume eccum ex-
it foras.

3. quoui) cui V. L. P. S. C. La. *quoi* O. di) *dei* V. L. P. S. C. La. volunt) *volo* V. L. *volant* P.

4. illud) *istuc* V. L. obtingit) obigit P.

5. hodie) *quod hodie* O. qui) om. Pall. V. L. P. O. S.

6. improviso) *improv.* V. inveni)- nit V. L.

9. arcessi) *accerſi* V. L. P. O. S. C.

10. eius servom) *servum eius* V. L. P. S. C. La. *servom eius* O.

11. id miror) *admiror* V. L. - O. C. et La. post miror commate distinguentes post tamen punctum omittunt. In P. neutro loco distinctio apparet.

14. paene). om. Pal. sec. P. O. S. C. „n. *paene i.* sic edidi nostros

libros veteres secutus, et vero ita profert Nonius in voce *amatio*.“ La. Habent idem Pal. pr. V. L. *amatio est*) e. a. O. In V. a m. pr. *est amatio est* scriptum, sed prius *est* punctis subnotatum.

15. Ab hoc versu omnes novam scenam incipiunt. In V. praescriptum est *Demonēs, Trachalio*. In P. O. C. La. *Daem. Trachalio servus. osculando)* obſc. P. *melius)* *melius est* omnes.

16. adorna) *adornare* C. La. (contra Pall.)

17. quum) *quom* O.

18. porci sacres) *porci sacres* V. C.

19. optume) *optime* V. L. P. C. La.

ACTVS QVARTVS. SCENA SEPTIMA

TRACHALIO. DAEMONES

Vbi vbi erit, iam inuéstigabo, et mécum ad te
addúcam simul

Pleúsidippum. DAE. eloquere vt haec res óbtigit de
fília:

Eúm rogita, vt relínquat alias rés, et huc veniát.
TR. licet.

DAE. Dícito datúrum me illi fíliam vxorém. TR.
licet.

5 DAE. Ét patrem eius me nóuisse: et mihi ésse co-
gnatúm. TR. licet.

DAE. Séd propera. TR. licét. DAE. iam híc fac sit,
coéna vt curretúr. TR. licet.

DAE. Ómniane licét? TR. licet. sed scín' quid est,
quod té volo?

Quód. promifisti vt memineris, hódie vt liber sím.
DAE. licet.

TR. Fác vt exores Pleúsidippum, vt me émittat
manú. DAE. licet.

10 TR. Ét tua facito fília oret: fáciie exorabít. DAE.
licet.

TR. Átque vt mi Ampelísca nubat, vbi ego sím
libér. DAE. licet.

TR. Átque vt gratum mí beneficium fáctis expe-
riár. DAE. licet.

SCENA SEPTIMA) Sine distin-
ctione omnes.

1. iam) *tamen* V. L. P. O. S. C.
La. *tamen iam* Gron.

3. Eum) om. O. rogita) *rogato*
omnes. relinquat) *linquat* Mediol.

4. daturum) - *ram* L. P. me)
meam omnes.

6. sit) *sis* omnes, etiam Pall.
(ex S. non allatum est)

7. Omniane) *omnia* V. L. P. O.
omnia hic S. omnian' C. La. Gr.
licet?) *i licet. P. illicit. O. TR.)*

post alterum *licet* positum est in
V. L.

9. ut exores) *ut tu e. O. ut me)*
ut a m. f. additum in V. manu)
om. V. L. P. O. S.

10. facito filia) *filia fato* V. *fi.*
facito reliqui, et *facito* ut varia le-
ctio superne a m. f. adscriptum in V.

11. mi) *mihi* omnes, et O. post
Amp.

12. hunc v. V. L. h. l. omit-
tunt. mi) *mihi* P. O. S. C. La. et
O. ante *gratum.*

TR. Omniane licet? DAE. licet. tibi rursus refero gratiam.

Sed propera ire in urbem actutum, et recipe te huc rursus. TR. licet.

15 Iam hic ero. tu interibi adorna ceterum quod opust. DAE. licet.

Hercules istum infelicet cum sua licentia:

Ita meas repluit aures. quidquid memorabam, licet.

ACTVS QVARTVS. SCENA OCTAVA

GRIPVS. DAEMONES

Quam mox licet te compellare Daemones?

DAE. Quid est negoti, Gripe? GR. de illo vidulo, Si sapias, sapias: habebas, quod di dant boni.

DAE. Aequom videtur tibi, vt ego, alienum quod est,

5 Meum esse dicam? GR. quodne ego inueni in mari?

DAE. Tanto illi melius obtigit, qui perdidit.

Tuum esse nihilo magis oportet vidulum.

GR. Istot tu es pauper, quum nimis sancte piu's.

DAE. O Gripe Gripe, in aetate hominum plurimae

13. Omniane) ut v. 7. (nisi quod S. h. l. hic non habet.) licet?) ilicet. O. DAE.) post alterum, licet V. L. (ut v. 7.)

14. recipe) recipere V. TR.) om. P.

15. Iam) Dem. iam V. L. interibi) interim ibi V. L. ceterum) coet. V. caet. P. O. C. La. opust) opus est V. L. S. C. La. DAE.) Tr. V. L.

16. Hercules) Dem. Herc. V. L. Tr. H. codices Maurii, P. O. S. Gron. infelicet) infelicitet P. O. La. (Pall. ut R.)

17. replevit) complevit V. L. GR.) piscator addunt V. etc. DAE.) senex add. V. etc.

1. Quam) Tuam V. L. omisso in fine interrogationis signo.

2. negoti) negotii V. L. P. O. S. - tui C. La.

3. Si) Dem. si V. L. P. sapias:) om. V. L. (Pall. habent.) habebas) om. P. S. di) dii V. L. dant boni) b. danunt V. L. P. O. S. - Bentl. ad Ter. Heaut. II, 3, 104 hunc versum, ita scriptum, ut apud C. et R. exstat, affert.

4. DAE.) om. V. L. P. Aequom) - um V. L. P. C. La.

6. illi melius) m. i. omnes.

8. es pauper) p. e. omnes. quum) quom O. piu's) pius omnes.

9. O) om. V. L.

- 10 *Fiant tranſennae*, ubi decipiuntur dolis.
Atque édepol in eas plerumque eſca impónitur:
Quam ſiquis avidus paſcit eſcam auariter,
Decipitur in tranſenna auaritia ſua.
Ille qui conſulte, dócte, atque aſtuté cauet.
- 15 *Diutine* uti bene licet partum bene.
Mibi iſtaéc videtur praeda praedatum frier,
Ut cum maiore dóte abeat, quam aduenerit.
Egone ut, quod ad me allatum eſſe alienum ſciam,
Celém? minime iſtuc faciet noſter Daémones.
- 20 *Sempér* cauere hoc ſapientes aequiſſimum eſt,
Ne conſcii ſint ipſi malefici ſuis.
Nihil ego, mihi quum luſi, moror ullum lucrum.
gr. Spectauí ego pridem cómicos ad iſtum modum
Sapiénter dicta dicere, atque iis plaúdiar,
- 25 Quum illós ſapientis móres monſtrabánt poplo.
Sed quum inde ſuam quiſque ibant diuerſi domum,
Nullus erat illo pacto, ut illi iúſſerant.
DAE. Abi intro, ne moleſtu's, linguae témpora.
Ego tibi daturus nil ſum, ne tu fruſtra ſis.

10. tranſennae) *traſ.* O.

11. eas) *eis* V. L.

12. paſcit) *poſcit* omnes, etiam Pall. In V. poſt id *eam* ſcriptum rursusque inductum eſt. auariter) *avarus* V. L. In V. vulg. a m. f. pro v. l. ſupra ſcriptum.

13. tranſenna) *traſ.* O. auaritia)-
cia L.

15. uti) *ubi* L. *ei* uti C. La.
(contra Pall.) om. O. bene) om.
O. partum) *parum* V. L.

16. Mihi) *Gr.* *mihi* O. La.

18. egone) *Gri.* praepoſitum habet L. et a m. f. V. *Daem.* O. La.
ad) *a* L. P. allatum) *abl.* V. L. P.

19. noſter) *veſter* O. „alii libri habent *veſter Daemones.*“ La. noſter probat Bentl. ad Hor. Serm. II. 6, 48. Poſt hunc verſum V. L. addunt: hoc (id a m. f. in V.) *licet.* Atque ut gratum Mihi beneficium

factis experiar. cf. ſuperioris ſcenae v. 12.

20. Sempér) *DAE.* *ſemper* V. ſed a m. f. *DAE.* *Dem.* f. L. ſapientes aequiſſimum) *ſapientiſſimum* Pal. ſec. V. L. P. S. dictum *ſapientiſſimum* O. *ſap.* *aequiſſimum* C. La.

21. malefici) *maleficiis* Pall. V. L. P. S. C. La. Bentl. ad Ter. Eun. 1. 2, 69. *maleficii* O. ſuis) *ſui* O.

22. Nihil) hoc omnes poſt *luſi* habent, et O. quidem *nil.* quum) *quom* O.

23. gr.) om. L. pridem) *quidem* V. L. iſtum) *iſtunc* V. L. P. O. S.

25. Quum) *tamen* V. L. *quom* O. monſtrabant) - *bat* V. P. S. poplo) *populo* V. L. P. O. S.

26. quum) *quom* O. diuerſi) *diuerſi* omnes.

28. moleſtu's) *moleſtus* omnes.

29. tibi daturus) *d.* t. C. La. nil) *nihil* omnes. fruſtra ſis) *fruſtraſſis* V. L.

30 GR. At égo deos quaeso, vt quidquid in illo vídu-
loft,

Si aurúm, si argentum est, ómne id vt fiat cinis.

DAE. Húc est, quod nos néquam seruis vtimur.

Nam illíc cum seruo síquo congressús foret,

Et ípsum sese et illum furti adstríngeret.

35 Dum praedam habere se censeret, ínterim

Praeda ípsus esset: praeda praedam dúceret.

Nunc hinc intro ibo, et sácrificabo: póstibi

Iubebo nobis coénam continuó coqui.

ACTVS QVINTVS

SCENA PRIMA

PLEVSIDIPPVVS. TRACHALIO

Íterum mihi istaec ómnia itera, mi ánime, mi
Trachálio,

Mí liberte, mí patrone pótius, immò mí pater.

Répperit patrém Palaestra suum átque matrem?
ta. répperit.

PL. Ét popularis ést? TR. opinor. PL. ét núptura
est mihi? TR. súspicor.

5 PL. Cénfen' hodie déspondebit eám mihi, quaeso?
TR. cénseo.

PL. Quid, patri etiam grátulabor, quum íllam in-
uenit? TR. cénseo.

31. argentum est) - tumst V. L. prodit, constituunt. PLEVS.) *adole-*

34. furti) *forti* Pall. V. L. P. *scens* add. P. O. C. La. TRA.) *seruus*
forti Valla. adstríngeret) *astr.* V. add. iidem.

L. C. La.

35. habere) - *ret* V. L.

1. mihi) *me* O.

37. sacrificabo) *sacrif.* V. L. P.

2. potius, immo) *i. p.* V. L. P.

S. C. La. postibi) *post id* V. a m.

C. La. *imo p.* O. S.

pr. *post ibi* a m. f. ut reliqui.

4. nuptura est mihi) *mi n. est*

38. Iubebo) *videbo* V. a m. pr.

Pal. *sec.* V. L. P. O. S. (Pal. pr.

P. O. S.

ut R.)

ACTVS QVINTVS) Eius ini- 6. Hunc v. om. V. L. quum)
tium C. La. inferius, ubi Labrax quom O.

- PL. Quid, matrī eius? TR. cénseo. PL. quid érgo
cénfes? TR. quód rogas,
Cénseo. PL. dic érgo quanti cénfes? TR. egone?
cénseo. PL. At
Súme quidem, ne cénfionem lémpet facias. TR.
cénseo.
10 PL. Quid? si curram? TR. cénseo. PL. an sic pó-
tius placide? TR. cénseo.
PL. Étiámne eam adueniēns salutem? TR. cénseo.
PL. etiamne eius patrē?
TR. Cénseo. PL. post eius matrem? TR. cénseo. PL.
quid póstea?
Étiámne adueniēns compléctar eius patrē? TR.
non cénseo.
PL. Quid, matrē? TR. non cénseo. PL. quid,
eámple illam? TR. non cénseo.
15 PL. Périi, dilectúm dimisit. nūc non cenfet, quúm
volo.
TR. Sānus non es: séquere. PL. duc me mí patro-
ne quó libet.

ACTVS QVINTVS. SCENA SECVNDA

L A B R A X

Quis me ést mortalis miferior qui víuat alter hódie,
Quem ad récupératorés modo damnáuit Pleusidíp-
pus?

Abiúdicata a mé modo est Palaéstia. perditús sum.
Nam lénones ex gáudio credo ésse procreátos:

7. 8. quid ergo - Censeo) haec
verba bis leguntur in S.

8. 9. at Sume) *assume* V. L.
adsume P. O. S. *At sume* C. La.
(at habent Pall.)

11. etiamne eius) *etiam* V. L.
P. O. S. *etiamne* C. La.

14. eámple illám) *eam ipsam*
palaestram V. L.

15. Perii) *peri* P. O. *dilectum*)
del. L. O. S. C. La. *quum*) *quom* O.

16. libet) *libet* V. L. O.

L. A. B.) *leno* add. V. P. O.

1. mortalis) - *lium* omnes.

2. ad recuperatores modo da-
mnavit) *m. d. a. r. O.*

5 Ita omnes mortales, siquid est mali lenoni, gaudent.
Nunc alteram illam, quae mea est, visam huc in
Veneris fanum.
Saltem ut eam abducam, de bonis quod restat reliquiarum.

ACTVS QVINTVS. SCENA TERTIA

GRIPVS, LABRAX

Nunquam edepol hodie ad vesperam Gripum inspicietis vivum,

Nisi vidulus mihi redditur. LA. peris! quum mentionem

Fieri audio vsquam viduli, quasi palo pectus tundor.

GR. Illic scelestus liber est: ego qui in mari prehendi

5 Rete atque excepi vidulum, dare et negatis quidquam.

LA. Pro di immortales suo mihi hic sermone arrexit aureis.

GR. Cubitum hercle longis litteris signabo iam vsquequaque,

Siquis perdidit vidulum cum auro atque argento multo,

Ad Gripum ut veniat. non feretis istum, ut postulatis.

10 LA. Meum hercle illic homo vidulum scit qui habet, ut ego opinor.

5. mali) male V. L.

6. huc) hic V. a m. pr.

7. reliquiarum) aliquarum V. a m. pr. reliquiarum P. O.

GR.) piscator add. V. etc. LA.) leno add. V. etc.

1. vesperam)-rum omnes, praeter S. vivum) vivum O.

2. redditur) reddatur Pal. sec. V. L. P. O. S.

3. tundor) tunda omnes, etiam Pall.

4. Illic) istic omnes.

5. dare ei) e. d. V. L. S. ei daret P. tradere O.

6. Pro) Proh O. di) dii V. L. mihi) om. V. L. P. S. aureis)-ris V. L. P. C. -res S.

7. iam) om. V. L. P. O. S. usquequaque) u. in urbe O.

9. ut) is ut V. a m. f. L.

10. qui) quis O.

Adeūduş mi illic est homo : di, quaeso, subuenite.

GR. Quid me intro reuocas? hoc volo hic ante ostium extergere.

Nam hoc quidam pol e robigine est, et non e ferro factum:

Ita quanto magis extergeo, rutilum atque tenuius fit.

15 Numquid natum est hoc vere verum? ita in manibus consenscit.

LA. Adolefcens salue. GR. di te ament cum irraso capite. LA. quid fit?

GR. Verum extergetur. LA. vt vales? GR. quid tu, num medicus quaeso es?

LA. Immo edepol vna littera plus sum quam medicus. GR. tum tu

Mendicus es? LA. tetigisti acu. GR. videtur digna forma.

20 Sed quid tibi est? LA. hac proxima nocte in mari elavi: nam

Confracta est nauis, perdididi quidquid erat miser ibi omne.

GR. Quid perdidisti? LA. vidulum cum auro atque argento multo.

GR. Ecquid meministi in vidulo, qui periit, quid ibi infuerit?

11. mi) mihi omnes. di) dii V. L.

12. ostium) hostium V. L. P. O.

13. e robigine) erubigine V. e rubigine L. O. est rubigine P. est, et) om. omnes. factum) f. est V. L. P. S. C. La. fabre factum est O.

14. quanto) - ti L. P. O. extergeo) - gero V. L. tenuius) tenuis V. L.

15. Numquid) nam quidem V. L. P. O. S. Gron. nanque quidem C. La. natum est hoc vere verum?) hoc venatust: verum Pall. P. O. S. hoc venustust, verum V. L. hoc vere natum est, verum C. hoc vere natum est verum La.

16. Adolefcens) adul. P. GR.) om. S. irraso) irraso V. L. P. fit) sit O.

17. Verum) ferrum V. L. P. O.

18. Immo) imo L. O. S. tum) numquid V. L. num La.

20. hac proxima) hoc proxuma O. elavi: nam) et alii Pall. V. L. P. mihi et alii C. elavi. (om. nam) S. Gron.

21. Confracta) contra fracta V. L. P.

23. Ecquid) Eo quid V. L. P. S. qui) quid V. P. S. quad. L. om. O. La. 1577. periit) perit P. S. G. La. 1595. om. O. La. 1577. quid) et quid P. S. ibi infuerit) inf. ibi V. L. P. S. C. La. infuerit O.

LA. Quid refert, qui periit? GR. tamen si, non hoc fabulémur?

25 Quid, si égo sciam qui inuénierit? volo ex te scire signa.

LA. Octíngenti in marsúpio nummi aúrei infué-runt.

Praeterea centum Philíppeae minae in pasceolo seórsus.

GR. Magna hércle praeda est: lárgiter mercédis indípiscar.

Di mé respiciunt ét homines. bene ego hinc prae-datus ibo.

30 Profecto est huius vidulus. perge alia tu expedire.

LA. Taléntum argenti cómodum magnum ínerat in crumína.

Praeterea sinus, épichýsis, canthárus, gaulus, cya-thúsque.

GR. Papaé! diuitias tú quidém habuísti luculéntas.

LA. Miserum ístuc verbum et péssimum est, ha-buisse, et nihil habere.

35 GR. Quid dare velis, qui istaec tibi inuestiget indi-cetque?

Elóquere propere céleriter. LA. nummós trecentos. GR. trícas.

24. qui) quid La. 1577. periit). perit V. P. S. GR.) om. V. tamen) nihil, tamen O. La. si, non hoc) si non hoc, aliud omnes. fabule-mur?) fabulemur. omnes.

25. Quid). Gr. q. V.

26. Octingenti in marsupio num-mi aurei) n. o. a. i. m. omnes (numi V. L. La. auri V. L. P. O. S.) in-fuerunt) primum inf. O.

27. Philíppeae minae) mna phi-lippia Pall. denaria philippea V. L. C. La. et Nonius in Pasceolus. dena-ria philippia P. S. mnae philippicae O. atque id Anselmus ex codicibus vetustis affert. pasceolo) pasteolo V. L.

28. indípiscar) adip. V. L.

29. Di me respiciunt et homi-nes) di homines respiciunt Pall. V. L. P. S. Dii omnes h. r. O. Dii me hominesque r. C. La.

30. est huius) h. e. V. L. P. S. C. La.

31. inerat) erat V. a m. pr. crumína) crumena O. C. La.

32. epichýsis) epichifis V. L. P. O. Epichifis S. gaulus) caulus V. L. cyathusque) que om. V. L. P. O. S. (et hic habet cyatus, om. h.)

34. péssimum) pessimum V. L. P. S. C. La.

36. trícas) trichas P. S.

LA. Quadrigéntos. GR. *tramas pútridas*. LA. quin-
géntos. GR. *callam glándem*.

LA. Sexcéntos. GR. *curculiunculos minútos fabuláre*.

LA. Dabo séptingentos. GR. *ós calet tibi: núnc id frige-
factas*.

40 LA. Millé dabo nummos. GR. *sómnias*. LA. nihil
addo: abi. GR. igitur audi:

Si hercle ábiero hinc, hic nón ero. LA. vin' cén-
tum et mille? GR. *dórmis*.

LA. Elóquere, quantum póstules. GR. quo níhil in-
uitus áddas,

Taléntum magnum: nón potest trióbolum hñc
abéffe.

Proin tú vel aias vél neges. LA. quid ístic? neces-
sum est, vídeo:

45 Dabitúr talentum. GR. accéde dum huc. Venus
haéc volo arrogét te.

LA. Quod tíbi libet, id mihi ímpera. GR. tange áram
hanc Veneris. LA. tángo.

GR. Per Vénerem hanc iurandum ést tibi. LA. quid
iúrem? GR. quod iubébo.

37. Quadrigentos) *Quadringen*.
omnes. *putridas*) ita Valla La. *pu-
tidas* V. L. P. O. S. C.

38. *curculiunculos*) *Gurgul*. V.
L. Verba *curcul. min. fab.* a Pri-
sciano (Lib. III. p. 131) afferuntur,
quo loco Krehlius haec habet:
Pro *curculiunculos* non unus Cdd.
gorguliunculos.

39. nunc id) *nungit* Pall. *num
git* P. O. S. *linguam* V. L. La. cuius
nota ad h. l. haec est: *linguam fri-
gefactas* sic habent nostri libri ve-
teres, quos sequi maluimus, quam
aut vulgatos, in quibus impressum
est *nunc git frigeffectus*: aut editio-
nem Camerarii *nunc id frigidefac-
tas*: quamquam, ne quid dissimu-
lem, etiam in nonnullis ex nostris
hanc eandem scripturam reperi. "
frigeffectas) *frigidefactas* Pall. P. S.
C. *frigide factas* V. L.

40. abi. GR. igitur audi) *Gr. abi
igitur. Lab. audi* V. L. P. O. S.

41. Si) *Gr. Si* V. L. P. O. S.

42. Eloquere) *El. hercle* C. La.
(non Pall.)

43. triobolum) *tribolum* V. a m.
pr. C.

44. vel) om. P. S. aias) *alas*
V. a m. pr. *animas* S. ístic?) *ífluo
est?* O. *ífluo?* La. sec. codices. *ístic*
(sine interr.) Pall. V. L. P. S. C.
est) ita etiam codices Lambini,
om. O. *esse* C. La.

45. arroget) *adroget* Q.

46. libet) *lubet* O.

47. iurem) *iur. tibi* Q. iubebo)
iubeo V. L. P. O. S.

LA. Praei verbis quid vis. quod domi est, nunquam
vili supplicabo.

GR. Tene aram hanc. LA. teneo. GR. déiera, te mi
argentum datúrum

50 Eódem illo die, vídulí vbi síis potitus. LA. fiat.
GR. LA. Venu' Cyrenensis téstem te testór mihi,
Si vídulum illum, quém ego in naui pérdidi,
Cum auro atque argento saluom inuestigávero,
Isque in potestatem meam peruénierit:

55 GR. Tum ego huc Grippo dico, inquito, et me
tángito.

LA. Tum ego huc, huic Grippo dico, Venus, vt tu
aúdias.

GR. LA. Taléntum argenti mágnam continuó dabo.

GR. Si fraudássis, dicito vti te in quaestú tuo
Venus éradicet, caput atque aetatem tuam.

60 Tecum hoc habeto tamen, vbi iuráueris.

LA. Et illúm ego aduorsum síquid peccássó, Venus,
Venerór te, vt omnes mífieri lenonés fient.

GR. Tamén fiet, etsi tú fidem seruáueris.

Tu hic ópperire, iam égo faxo exhibít senex:

65 Eum tú continuo vídulum repóscito.

LA. Si máxume mi illúm reddiderit vídulum,

48. Praei) pro V. L. quid vis) *me audias O. exaudias C. La. (non quidem his V. L. quod) id quod Pall.)*

49. Tene aram) *tenaram P. de- iera) deiura omnes. mi) mihi omnes.*

50. illo) *qm. Pall. V. L. P. S. ipso O.*

51. GR. LA.) *om. V. L. Gr. P. O. S. C. La. Cyrenensis) cir. L. testem) om. V. L. P. S. dea O. te testor) testor te V. L.*

52. quem ego) *e. q. O.*

53. saluom) *saluum V. L. P. C. La.*

55. GR.) *om. V. L. P. O. Grippo) Gr. Grippo V. L.*

56. Tum) *Tum me V. L. huic, huic) huic (semel) omnes. audias)*

57. GR. LA.) *om. omnes.*

58. Si) *Quod si O. dicito, uti) dic ut V. L. P. O. S.*

60. habeto tamen,) *habeto, ta- men Q.*

61. Et illúm ego aduorsum) *illa negat vrsu V. L. P. S. illa negat vrsu O.*

62. fient) *fint V. L. P. S.*

63. seruaveris) *seruaris V. L.*

64. Tu) *tibi V. opperire) qper. V. L., P. S. C.*

66. máxume) *maxime V. L. P. S. C. La. mi illúm) mihi i. V. L. P. S. C. La. i. mihi O. reddiderit) redierit V. L.*

Non illi ego hodie debeo tribolum.
 Meus arbitratus, lingua quod iuret mea.
 Sed conticescam. eccum exiit, et ducit senem.

ACTVS QVINTVS. SCENA QVARTA

GRIPVS. DAEMONES. LABRAX

Séquere hac: vbi illic leno est? heus tū! hém
 tibi, hīc habet vidulum.

DAE. Hábeo, et fateor esse apud me: et, si tuus est,
 habeás tibi.

Omnia, vt quidque infuere, ita salua sistentúr tibi.
 Ténā si tuus est. LA. di immortales! meus est.
 salue vidule.

5 DAE. Túun' est? LA. rogitas? síquidem hercle Io-
 uis fúuerit, meus est tamen.

DAE. Omnia insunt salua: vna istinc cistella exce-
 pta est modo.

Cúm crepundis, quibú cum hodie filiam inueni meam.

LA. Quám? DAE. tua quae fuit Palaestra: ea filia
 inuenta est mea.

LA. Béne mehercle factumst: quum istaec res tibi
 ex sententia

10 Pulchre euenit, gaudeo. DAE. istuc nō facile cre-
 dó tibi.

67. illi ego hodie) e. i. h. V. L.
 P. S. e. h. i. O.

68. arbitratus, lingua) arbitra-
 tus tungua Pall. arbitratus l. V. L.
 P. O. S. arbitratus est l. C. quod)
 quid V. La.

GR.) Gr. piscator omnes. DAE.)
 D. senex omnes. LA.) La. leno V.
 O. C. La. Labrazileno V.

1. est?) et Pall. V. L. P. O. S.

2. DAE.) om. V. L.

3. quidque) quicquid Pall. P. O.
 S. quidem V. L. quaeque C. La. si-
 stentur) sistetur S.

4. tuus est) tuust O. di) o di
 omnes. meus est) meust O.

5. Túun') Tuusne omnes. LA.)
 Grip. (superne adscripto Lab.) V.
 Gr. P. fúuerit) fuit omnes. meus
 est) meus V. L. P. S. meust O. ta-
 men) om. O.

8. tua) om. O. inventa est) in-
 ventast P. O.

9. factumst) factum est V. L. P.
 O. S. est factum C. La. quum)
 quom O. Bo. res tibi) t. r. C. La.

10. Pulchre) pulcre V. C. La.
 non facile) f. n. omnes.

LA. Immo hercle, vt scias gaudere mé, mihi triobolum

Ob eam ne dufs: condono té. DAE. benigne edepól facis.

LA. Immo tu quidem hercle vero. GR. heus, iamne tú habes vídulum?

LA. Hábeo. GR. prospera. LA. quid properabo? GR. réddere argentúm mihi.

15 LA. Néque edepól tibi dó, neque quidquam débeo. GR. quae haec fáctio est?

Nón debes? LA. non hercle vero. GR. nón tu iurátus mihi es?

LA. Iúratuſ sum; et núnc iurabo, líquid volúptati éſt mihi.

Iúſiurandum rei ſeruandae, nón perdenndae, cón-
ditum éſt.

GR. Cédo ſis mihi taléntum magnum argénti, periuríſſime.

20 DAE. Grípe, quod tu iſtúm talentum póſcis? GR. iurátuſt mihi

Dáre. LA. libet iuráre. tun' meo póntifex periúrio es?

DAE. Quá pro re argentúm promiſit híc tibi? GR. ſi iſtum vídulum

In poteſtatem eiúſ redegiſſém, iuratuſ éſt dare

Mihi talentum mágnum argenti. LA. cédo quicum habeam iúdicem,

511

11. Immo) Imo O. S. hercle) tu h. La. 1577. triobolum)-bulum La.

13. Immo) Imo O. S. tu) om. La. 1577. GR.) om. P. DE. S. iamne tu habes) tu iam habeas Pall. L. P. S. tu iam habes V. O. tu iamne habes C. La.

14. quid) inter lin. V.

16. non tu) num tu O.

18. rei ſeruandae) rei reſervandae V. L. P. Valla, ſervandae rei O. perdendae) perdundae O. Bo.

19. Cedo) Crede V. ante corr. periuríſſime) perituriſſime V. P. S. (al. periuríſſime inter lin. a m. f. V.) periuriſſime C. La.

20. quod) quid S. poſcis) poſſis O. GR.) om. L. iuratuſt)-tus éſt V. mihi) om. O.

21. tun') tu ne V. L. P. O. S. meo) om. V. L. O. o P. S. periurio) periuro V. L. P. S.

22. iſtum vídulum) v. i. V. L. v. Iſtum P. S. C. La.

23. In poteſtatem eiúſ redegiſſem) redigiſſem in p. e. V. (ſed e corr. redég.) P. S. redég. in pot. (om. eiúſ) O. redég. in p. e. L. C. La. éſt) om. omnes, dare Mihi m. d. V. L.

25. Ni dolo malo instipulatus sis, nunc etiam haud dūm
fiem

Quinque et viginti annos natus. GR. habēcū hoc.
LA. aliōst opus.

DAE. Iam ab isto auferre haud finam, nisi istum
condemnauero.

Promissisti huic argentum? LA. fateor. DAE. quod
seruō meo.

Promissisti, meum esse oportet. ne tu leno postules

30. Te hic fide lenonia uti: non potes. GR. iam te ratu's
Nactum hominem quem defraudares. dandum huc
argentum est probum.

Id ego continuo huic dabo, adeo me ut hic
emittat manu.

DAE. Quando ergo benignus erga te fui, atque
operā mea

Haec tibi sunt seruata: (GR. immo hercle mea, ne
tu dicas tua.

35. DAE. Si sapiēs, tacēbis:) tum te mihi benigne iti-
dem addecet

Bene merenti bene referre gratiam. LA. nempe pro
tuo

25. Ni) in V. L. P. S. nive.)
neve V. L. ni Bentl. ad Ter. Eun.
111. 5, 22. haud dūm dum omnes,
etiam Pall. dum haud Bentl. l. c.

26. annos natus) n. a. omnes.
(Bentl. l. c. ut R.) LA.) Dae. O.
S. aliōst opus.) alio opus) La.

27. DAE.) om. V. L. P. O. S.
Iam) Iam te La. haud finam) aut
sim V. L. P. S. haud sciam O. nisi
istum) si istunc V. L. P. O. si
istuc S.

28. Promissisti) Dem. Promissi
V. L. P. Promissi O. S. C. La.
meo) om. V. L. P. S. et (ut ex
Gron. literis maiusculis intelli-
gitur) Pall.

29. Promissisti) Promissum est O.
tu) ut O.

30. Te) tu S. interpunctione
post uti sublata, potes,) pates. ser-
vanda est fides, O. iam te ratu's)

lanteratus L. iam te ratu's rell. Sed
in V. al. iratum in marg. a m. f.
ad ratu's adscriptum est. Et S. ha-
bet iam te iratus.

31. Nactum) nactus V. defrau-
dares) defraudandum dares V. L.
P. O. S. huc) ita Pal. pr. huic
rell. (ex S. tamen nulla a Grono.
vii textu, qui huc habet, discre-
pantia affertur.)

32. emittat) mittat V. L.

33. benignus erga te) tibi be-
nignus V. L. P. O. te benignus S.
e. t. b. C. La. opera mea. Haec
tibi) h. a. o. m. V. (in quo a m.
pr. me fuerat) L. P. S. h. t. o.
sunt m. O.

34. immo) imo O. S. tu) om. O.

35. te) om. V. L.

36. referre) ferre V. L. P. O.
S. C. tuo) mea Pall. V. L. P. S.
C. La.

Iūre oras. DAE. mirūm quin tuum ius meo periculo expetam.

GR. Sáluos sum? lenó labascit: líbertas porténditur.

DAE. Vídulum istuc ille inuenit: illud mancipiū meum est.

40 Ego tibi hunc porro seruauí cū magna pecūnia.

LA. Grátiam habeo, et dé talento nūlla caussast quin feras,

Quód isti sum iurátus. GR. heus tu, míhi dato ergo, si sapi.

DAE. Tácen', an non? GR. tu meam rem simulas agere: tibi nūc cōmmodas.

Nón hercle istoc me intervertes, si áliam praedam pérdidi.

45 DAE. Vápulabis, vérbum si addes vnum istuc. GR. vel hercle énica.

Nón tacebo vnquam álio pacto, nisi talento cōprimor.

LA. Tibi operam hic quidē dat: taceto. DAE. cōcede huc lenó. LA. licet.

GR. Pálam age, nolo múrmur vllum néque susurrum fieri.

DAE. Dic mihi, quanti illam émisti tuam álteram muliérculam

37. meo) me V. L. - periculo) periculo V. O. Bo. expetam) abs te exp. V. L. P. S. C. La.

38. Salvos) saluus V. L. P. C. La. portenditur) protend. V. P. O. peritend. S.

41. caussast) causa V. L. causa est P. S. caussu est O. C. La.

42. Quod) quidem P. heus) heu V. ante corr. dato ergo) v. d. O.

43. tu) tu V. L. O. Tū P. tum S. tibi nunc commodas) tibi

V. L. tibi mu . . . Pall. P. tuam agis O. S. tibi nunc* C. tibi nunc

La. in textu, tibi commodas in commentario pro lemmate. tibi . . .

DAE. musti modo, Gr. non etc. Bo.

44. intervertes) interuortes omnes. aliam praedam) alia credi-

ta Valla. aliam credam Saracenus. perdidit) praendero O.

45. verbum si) si v. V. L. P. O. S. addes) adde P. unum istuc) i. u. omnes. vel) vel tu La.

46. unquam) inquam V. a m. pr.

47. taceto) tatebo Pal. pr. P. tacebo Pal. sec. Gr. Tacebo V. L.

O. concede) - do V. ante corr. huc) huc tu V. L. La. hoc tu P.

O. S. C. La.) om. V. L. P. S.

48. nolo) nolo ego V. L. Nonius in Murmurillum. murmur ullum)

ita Pal. pr. et codices Lambini. murmitellum ullum V. L. (Sed in

V. ullum a m. f. additum.) murmur illum Pal. sec. murmurillum O. La. Nonius l. c. susurrum) futurum S.

fieri) f. mihi O.

50 Ampeliscam? LA. mille nummos dénumeravi. DAE.
vín' tibi

Conditionem lúculentam férre mé? LA. sané volo.

DAE. Dividuom taléntum faciam. LA. béne facis.

DAE. pro illa áltera,

Liberta vt fit, dímidium tibi súme, dímidium huíc
cedo.

LA. Máxume. DAE. pro illó dímidio Grípum ego
emittám manu,

55 Quém propter tu vídulum, et ego nátam inueni.

LA. béne facis:

Grátiam habeo mágnam. GR. quam mox mi árgen-
tum ergo rédditur?

DAE. Rés soluta est, Grípe, ego habeo. GR. tu hér-
cle: at ego me máueto.

DAE. Níhil hercle híc tibi, né tu speres. iúrisiur-
randí volo

Grátiam faciás. GR. perii hercle! nísi me suspen-
do, óccidi.

60 Núnquam hercle iterum défraudabis mé quidem
post húnc diem.

DAE. Híc hodie coenáto leno. LA. fiat: conditió
placet.

DAE. Séquimini intro. Spéctatores, vós quoque ad
coenám vocem,

Ní daturus níl sim, neque sit quidquam polluctí
domi,

52. Dividuom) - *duum* omnes.
facis) *facias* P. O. S. Gron. illa)
om. O.

53. Liberta) *Libera* omnes, prae-
ter S. *súme*) *summe* P.

54. Maxume) *Maxime* V. L. P.
S. C. La. Gripum ego) ita Me-
diol. (fec. Bo.) e. G. V. L. P. S.
C. La. ego altero Gripum O. (In
V. a m. pr. h. l. *Griffum* fuerat.)

56. magnam) om. O. mi) *mihi*
omnes.

57. tu) om. omnes.

58. híc tibi) i. h. est V. L. h.
t. est P. O. S. C. La. iurisiurandi)
iurisiurandi O. S.

59. perii) *peri* S. C. hercle)
ergo V. L.

62. quoque) *quique* V. L. P. S.

63. Ni) *nam* V. L. nil) *nihil*
omnes. fim) *sum* V. L. P. O. fit)
est V. L. quidquam) *quicque* S.
pollucti) *polluti* V. L.

Núe adeo vocátos credam vós esse ad coenám
foras.

65 Vérum si volétis plausum fábulæ huic clarúm dare,
Cómiffatum omnés venitote ad me ad annos lé-
decim.

Vós hic hodie coénatote ambó. LA. fiat. DAE. plau-
súm date.

FINIS RVDENTIS.

64. Nive) *Neve* omnes, etiam
Pall. vos) nos V. a m. pr.

65. dare) *date* P.

66. Comiffatum) ita Pall. *com-*
meff. V. L. C. *comeff.* P. O. S. *fe-*
decim) *sexdecim* V. L.

Plauti rudens explicit Infelicitèr V.

... of the

... ..

... ..

THE HISTORY OF THE

... ..

REIZII INDEX METRORVM

IN

RVDENTEM PLAVTINAM

PROLOGVS. vf. 1 — 82. Iambici trimetri.

ACT. I. Sc. I. vf. 1 — 6. Iambici trimetri.

Sc. II. vf. 1 — 94. Iambici trimetri.

Sc. III. vf. 1 et 2. Anapaestici.

3. Iambicus dimeter hypercatalectus.

4 — 9. Anapaestici.

10 — 14. Bacchiaci.

15. Dactylicus.

16. Iambicus trimeter.

17. Bacchiacus.

18 — 20. Anapaestici.

21. Iambicus dimeter.

22. Iambicus trimeter.

23 — 25. Cretici.

26. Dactylicus.

27 et 28. Bacchiaci.

29 et 30. Iambici dimetri.

31 — 40. Cretici.

41 et 42. Anapaestici.

43. Trochaicus tetrameter acatalectus.

44 et 45. Iambici tetrametri catalectici.

Sc. IV. vf. 1 — 9. Trochaici tetrametri acatalecti.

10. Iambicus dimeter.

11 et 12. Trochaici tetrametri acatalecti.

13. Trochaicus dimeter catalecticus.

14. Iambicus trimeter.

15 — 34. Cretici.

35 — 38. Iambici trimetri.

39. Iambicus dimeter.

Sc. V. vf. 1 — 6. Bacchiaci.

7. Creticus.

8. Iambicus dimeter catalecticus.

9 — 19. Cretici.

20. Anapaesticus.

- 21 — 25. Bacchiaci.
- 26. Trochaicus tetrameter catalecticus.
- 27 et 28. Iambici trimetri.
- 29. Trochaicus tetrameter catalecticus.
- 30. Bacchiacus.
- 31. Iambicus dimeter hypercatalectus.

- ACT. II. Sc. I. vf. 1 — 16. Iambici tetrametri catalectici.
- Sc. II. vf. 1 — 24. Iambici tetrametri catalectici.
- Sc. III. vf. 1 — 82. Iambici tetrametri catalectici.
- Sc. IV. vf. 1 et 2. Iambici tetrametri acatalecti.
- 3 — 28. Trochaici tetrametri catalectici.
- 29 — 36. Iambici trimetri.
- Sc. V. vf. 1 — 27. Iambici trimetri.
- Sc. VI. vf. 1 — 74. Iambici trimetri.
- Sc. VII. vf. 1 — 34. Trochaici tetrametri catalectici.

- ACT. III. Sc. I. vf. 1 — 20. Iambici trimetri.
21. Trochaicus tetrameter acatalectus.
- Sc. II. vf. 1 — 49. Trochaici tetrametri catalectici.
- Sc. III. vf. 1 — 12. Cretici.
13. Anapaesticus.
14. Iambicus tetrameter catalecticus.
- 15 et 16. Cretici.
17. Iambicus trimeter.
- 18 et 19. Cretici.
- 20 — 44. Iambici tetrametri catalectici.
- Sc. IV. vf. 1 — 73. Trochaici tetrametri catalectici.
- Sc. V. vf. 1 — 58. Iambici trimetri.
- Sc. VI. vf. 1 — 53. Iambici trimetri.

- ACT. IV. Sc. I. vf. 1 — 14. Iambici trimetri.
- Sc. II. vf. 1 — 6. Bacchiaci.
- 7 — 10. Anapaestici.
- 11 — 14. Bacchiaci.
15. Iambicus dimeter.
16. Trochaicus tetrameter catalecticus.
- 17 — 33. Trochaici tetrametri acatalecti.
- Sc. III. vf. 1. Trochaicus tetrameter catalecticus.
2. Trochaicus tetrameter acatalectus.
- 3 — 11. Iambici dimetri.
- 12 — 15. Iambici tetrametri catalectici.

- 16 — 19. Cretici.
 20 — 33. Anapaestici.
 34 — 115. Trochaici tetrametri catalectici.
 Sc. IV. vf. 1 — 139. Trochaici tetrametri catalectici.
 Sc. V. vf. 1 — 7. Trochaici tetrametri catalectici.
 Sc. VI. vf. 1 — 14. Iambici dimetri.
 15 — 19. Trochaici tetrametri catalectici.
 Sc. VII. vf. 1 — 17. Trochaici tetrametri catalectici.
 Sc. VIII. vf. 1 — 38. Iambici trimetri.
 ACT. V. Sc. I. vf. 1 — 16. Trochaici tetrametri catalectici.
 Sc. II. vf. 1 — 7. Iambici tetrametri catalectici.
 Sc. III. vf. 1 — 50. Iambici tetrametri catalectici.
 51 — 69. Iambici trimetri.
 Sc. IV. vf. 1 — 67. Trochaici tetrametri catalectici.

Sunt omnes omnino versus numero 1429: quorum

- 2 *sunt Iambici tetrametri acatalecti.*
 211, *Iambici tetrametri catalectici.*
 503, *Iambici trimetri.*
 2, *Iambici dimetri hypercatalecti.*
 29, *Iambici dimetri acatalecti.*
 1, *Iambicus dimeter catalecticus.*

748 *Summa versuum generis Iambici.*

- 31, *Trochaici tetrametri acatalecti.*
 519, *Trochaici tetrametri catalectici.*
 1, *Trochaicus dimeter catalecticus.*

551 *Summa versuum generis Trochaici..*

- 2, *Dactylici.*
 35, *Anapaestici.*
 65, *Cretici.*
 30, *Bacchiati.*

130 *Summa versuum ex iis generibus metri, quorum usus in Monodia siue Cantico dominatur.*

ACTVVM et SCENARVM eadem, quae vulgo recepta est,
DIVISIO locum hic habet: nisi quod

Actus V Scenam I fecimus eam, quae prius erat Actus IV
Scena VIII-et ultima: tum quod

ACTVS IV Scenam V fecimus eam, quae antea Scenae IV
velut eius pars adiecta erat.

Ergo, quam alii numerant Actus IV Scenam V, VI, VII et VIII,
ea hic numeratur Actus IV Scena VI, VII, VIII, et Actus V Scena I.

VERSVM NUMERVS iis in Scenis, in quibus erant male
vel coniuncti vel disiuncti, quod vitium maxime in Canticis
huius et aliarum Plauti fabularum occurrit, eo vitio sublato
non potuit non alius existere.

C O R R I G E N D A

In textu. Prol. 41 scribe virginem. I. 2, 74 duas. I. 3,
17 si pro fi I. 4, 35 tuérier. I. 5, 15 óbsecro, ib. 17 am-
pléctimur ib. 22 quidquam II. 1, 1 viuunt, III. 6, 12 sér-
uat: IV. 3, 101 conditiónis audes IV. 4, 47 súspicor. ib. 52
óstendatur ib. 123 cénties IV. 6, 7 dabo IV. 8, 26 domum,
ib. 30 quaeſo,

In notis. ad Prol. 37 scribe impediunt. L. ib. 62 adde,
quod S. post adolescentem punctum habet. ib. 67 scribe quan-
do et I. 2, 69 - rimus (obliquis literis) I. 3, 37 pro priori
alter lege prior I. 5, 13 hostiatisque pro hostiasque ib. 29
priorem pro alterum II. 2 init. (pag. 19 col. 1 lin. 5) dele
punctum post eidem ib. 22 lege prior pro alter II. 3, 1 inter
omnes et Veneris punctum pone. ib. 5 scribe Vgoletus pro
Vgolinus ib. 7. 28. 56. 82 qui alter dicitur Palatinorum, eum
priorem intellige. II. 6, 11 et 25 post codd. adde Gruteri.
ib. 43 ante unne lineola excidit. III. 4, 3 fin. dele punctum
post p ib. 49 scribe — simus III. 6, 18 adde: G. — C. pu-
tat verius esse ad portam. ib. 24 lin. 4 o ad editionis prin-
cipis lectionem pertinet ideoque obliquanda est. IV. 3, 77
pro hellebor. scribe item hellebor. IV. 7, 15 coet. pro coeto.

YB 41274

U.C. BERKELEY LIBRARIES

C003092597

829526

THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

